

TRAIAN MOLDOVAN - 75

Documentar biobibliografic aniversar

Baia Mare, 2013

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare

TRAIAN MOLDOVAN - 75

Documentar biobibliografic aniversar

2013

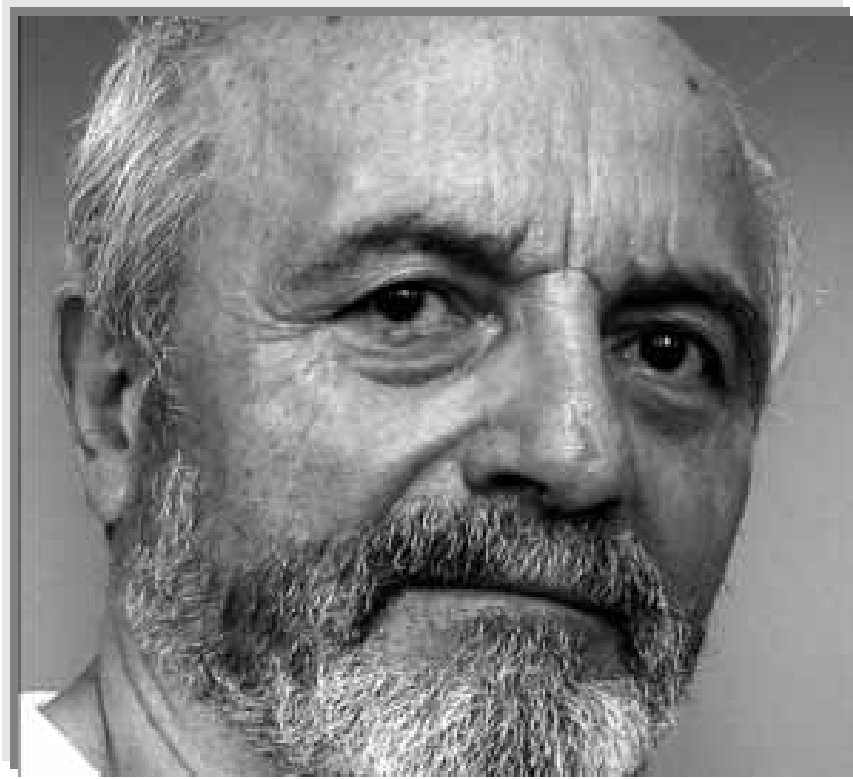
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „Petre Dulfu” BAIA MARE
director dr. **TEODOR ARDELEAN**
SERIA PERSONALITĂȚI MARAMUREȘENE – ANIVERSĂRI

Documentar biobibliografic aniversar
realizat în cadrul
Serviciului de Informare Bibliografică și Documentară
de:
ARISTIȚA BORBEI
LIANA POP

Descrierea CIP

BORBEI, Aristița
Traian Moldovan - 75: documentar biobibliografic aniversar / Aristița Borbei, Liana Pop. – Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2013.
136 p.: il
ISBN 978-973-1748-51-1
I. Pop Liana
73(498.41) Moldovan, Traian

Coperta și realizarea grafică: **Alexandru Roman**

Le. Moldovny.

MAESTRUL TRAIAN MOLDOVAN LA 75 ANI

Acad. Marius Porumb

Sculptorul Traian Molodovan s-a născut la 23 august 1938 în satul Chidea (jud. Cluj), într-un ținut cu dealuri domoale din Podișul Someșan, regiune în care stăruie monumente și tradiții, istorie și artă, de o sugestivă valoare pentru cultura românească. Între anii 1959-1965 a urmat studiile Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj Napoca, fiind discipol al cunoscutului sculptor clujean Romul Ladea.

Tânărul absolvent al Institutului de Artă clujean, a pornit pe un itinerar ce resimte, la începutul carierei, influențele benefice ale maestrului Ladea, care se răsfrâng asupra unui grup mai mare de artiști formați la școala clujeană. Anul 1966 are o semnificație aparte pentru Traian Moldovan, deoarece se stabilește la Baia Mare, important Centru Artistic al Țării, cu o puternică Filială a Uniunii Artiștilor Plastici, artistul implicându-se încă din primul an în viața culturală, participând la toate manifestările expoziționale. În orașul artelor de la poalele Dealului Florilor, Traian Moldovan va crea lucrări ce îl vor consacra ca pe unul din cei mai importanți sculptori contemporani, fiind un nume de referință pentru Centrul Artistic baimărean.

Pe bună dreptate i-au fost apreciate calitățile umane, criticul de artă prof. univ. Negoită Lăptoiu caracterizându-l ca un transilvănean „de cea mai autentică structură: ponderat, introvertit, profund și tenace”, „implicat rodnic în planul propriei creații, cât și în cel al faptei cu finalitate socio-culturală”.

Parcursul amplei opere a maestrului Traian Moldovan relevă o evoluție stilistică dinspre tradiția sculpturii interbelice românești, resimțită mai ales la începutul carierei sale artistice, ce se metamorfozează, transfigurând plastic ideea de perenitate, frumusețe, aspirație spre înalt și desăvârșire, opera fiind încărcată de puritate și poezie, de lumină și vigoare.

Traian Moldovan - 75

Fidel materialelor clasice - lemnul, marmura, piatra sau bronzul - artistul s-a impus în conștiința contemporanilor, prin știința și finețea modelajului, iar ulterior a optat pentru o originală și personală viziune în care au loc interferențe între materiale și tehnici diferite, fiind asociate lemnul, marmura, piatra și bronzul, realizând expresive și complexe compoziții.

Numeroase sunt participările sale la expoziții personale, naționale și de grup, în țară și în străinătate (Ungaria, Germania, Olanda, Ucraina, Bulgaria, Cehia).

Actul de creație al maestrului, s-a desfășurat în atelierul de la Colonia Pictorilor, dar și prin participarea la numeroase tabere de creație: Reci (jud. Covasna), Săliștea (jud. Sibiu), Sighetu Marmăției, Scânteia (jud. Iași), Lăzarea (jud. Harghita), Macea (jud. Arad), Măgura (jud. Buzău), Cărbunari (jud. Maramureș), Dej, Negrești-Oaș, dar și în străinătate, în Olanda, Bulgaria și Cehia.

Lucrările înfăptuite în taberele de creație ne trădează remarcabile calități ale creatorului de monumente destinate spațiului public. De-a lungul anilor, sculptorul Traian Moldovan a creat în piatră, marmură sau bronz, monumente dedicate unor personalități: poetul Ion Țugariu la Băița (jud. Maramureș) în 1976, statuia cărturarului Gheorghe Șincai la Baia Mare în 1994, Monumentul Eroului Necunoscut la Baia Sprie în 2002, Monumentul Memorandiștilor la Șișești sau Monumentul închinat poetului național Mihai Eminescu de la Negrești-Oaș.

Numeroase lucrări ale artistului se află în patrimoniul unor muzee din țară și străinătate, precum și în colecții particulare.

Personalitate marcantă a vieții cultural artistice din importantul oraș al artelor, Baia Mare, sculptorul Traian Moldovan s-a dovedit a fi un vrednic fiu al cetății, având un aport major la reorganizarea Muzeului de Artă, unde a activat peste 16 ani, precum și în calitatea sa de coordonator a unor evenimente expoziționale naționale și internaționale sau contribuind la revigorarea Centrului Artistic băimărean prin organizarea Taberei Internaționale de pictură.

Traian Moldovan - 75

La ceas aniversar, când maestrul Traian Moldovan împlinește o vârstă a înțelepciunii, când este încununat de bucuria împlinirii artistice, cu alese sentimente de prețuire și prietenie îi urez Mulți și fericiți ani!

GÂNDURI LA O ANIVERSARE – TRAIAN MOLDOVAN

Dr. Negoită LĂPTOIU,
istoric și critic de artă

După o jumătate de veac de rodnică și originală afirmare creativă, dublată de o memorabilă implicare în evenimente culturale menite să promoveze în spațiul public rosturile formative ale artei autentice, Traian Moldovan poate privi cu nobilă împăcare la anii rotunjiți într-o frumoasă vârstă. Generos dotat nativ cu sensibilitate și energie orientate spre fapte animate de superbe elanuri spirituale, la acest prag al unei emoționante priviri retrospective, asistă la ampla ramificare a operei în patrimoniile muzeale și particulare din țară și străinătate. Se reflectă aici reacția promptă, curată, obiectivă, a unui mediu receptor profund marcat de subtilitățile unor modalități de configurare plastică situate pe filiera exigențelor estetice contemporane.

Pondere în sfera creativității au căpătat transpunerile sculpturale care recomandă o semnificativă stare evolutivă. Cum era și firesc, ca orice discipol care în faza inițială a sesizat tainele artei maestrului tutelar Ladea, a exersat sub pozitivă viziune figurativă, asociind logicii modelatoare și constructive un viguros patos afectiv. Treptat, începând cu anii '70 ai veacului XX, se insinuează la nivelul limbajului semnele unei atitudini sintetizatoare, conferind formelor ritmuri condensate în volumetrii aureolate de stări metaforice și sensuri simbolice. Grație unei structuri poetice a firii s-a simțit atras de acel impuls al curgerii

neconținute a energiilor conform principiului heraclitian al sintagmei *Panta rhei*. Chiar așa se și intitulează compoziția în două variante care își întemeiază expresivitatea pe inspirata interferare a două diverse materiale: lemnul și marmura. A mizat pe efectul cald al fibrei lemnoase și pe puritatea iluminărilor marmoreene, lansându-se în ingenioase alternanțe de muchii și sfericități prin care se finalizau rezonanțele unor profunde gânduri și sentimente.

Privită în ansamblul împlinirilor ei semnificative sculptura lui Traian Moldovan cultivă cu vădită distincție, o omniprezentă impresie de proiecție a formelor pe o dinamică a creșterii și înălțării. Îl preocupă și pasionează acea spectaculoasă etalare de energie subterană care tinde să iasă din adâncuri pentru a căpăta acces și afirmare în spațiul evanescentelor solare, unde domină plenitudinea luminii. Se simte în tot ce modelează și șlefuieste o certă adeziune la o filozofie de viață românească, unde prevalează seninul, armonia, sobra îngândurare. Acel freamăt al neconținutelor și fertilelor metamorfoze îl sesizăm articulat în zeci de ipostaze de la *Izvorul*, *Raport Dual*, *Himera Noptii*, *Semn pentru timp*, *Bocitoare*, *Expansiune* ș.a. Extrem de frecventă este și tendința de a immortaliza un sentiment sacral al liniștii și reculegerii, al împăcării cu sine în confruntare cu încercările destinului uman trecător: *Cumpăna cerului*, *Contemplare atemporală*, *Lumină-altar*, *Tentația cubului*, *Clepsidra* ș.a. Chiar și atunci când logica pretextului imaginativ impune o desfășurare mai tumultuoasă a segmentelor compoziționale, vâltoarea volumelor dezvoltă cadențe care se prelungesc în elegante arcuiri și tandre sinuozități, sesizabile în fascinantele cicluri, configurând *Cascade*, *Torsuri*.

Cunoscându-i și admirându-i freneziile unei admirabile voințe de confesare prin forme fin și expresiv elaborate, așteptăm cu îndreptățită emoție plămădirea altor definatorii volumetrii care vor completa elocvent și generos o operă asociată deja zestrei de spiritualitate autohtonă și universală rezonanță.

**TRAIAN MOLDOVAN – O PERSONALITATE COMPLEXĂ A
ARTEI BĂIMĂRENE**

Prof. univ. dr. Nicolae Suci

Sculptorul Traian Moldovan, născut la 23.08.1938 în localitate Chidea, județul Cluj păstrează sensibilitatea încărcată de emoție a meleagurilor natale ce se regăsește în mesajul transmis de creația sa artistică. Educația profesională de specialitate și-o desăvârșește la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj Napoca, secția Sculptură, promoția 1965, la clasa profesorului Romul Ladea, personalitate marcantă a artei transilvănene.

Din 1965 se stabilește și creează la Baia Mare, integrându-se în tradiția artistică a orașului, dar în același timp având meritul de a descoperi noi metode de continuare a acestei tradiții prin implementarea unor proiecte culturale fără precedent, în ceea ce privește managementul muzeal cât și inițierea în 1993 a primelor ediții ale Taberelor Internaționale de *plein-air* după modelul consacrat de Hollosy Simon la Baia Mare încă din anul 1896.

Totodată întreaga creație personală a artistului va însoți timp de peste cinci decenii desăvârșirea unui model pentru viața cetății atât ca artist, cât și ca manager cultural.

Implicat activ în organizarea Muzeului de Artă, Traian Moldovan va iniția și va conduce din plin activitatea de achiziție și de transferuri ale lucrărilor de artă reprezentative pentru Baia Mare, de la alte muzee din țară cât și din București. Evenimentul major în planul vieții artistice de la Baia Mare, are loc în 1984, odată cu inaugurarea Muzeului de Artă, dublată de lansarea Monografiei „Hollosy Simon – o viață de artist. De la Munchen la Baia Mare” a reputatului om de cultură, istoric și critic de artă Raul Șorban. Ampla dezbateră științifică ce a avut loc cu acest prilej, a polarizat interesul a numeroși artiști, oameni de cultură și artă, personalități politice ale vremii. A constituit atunci momentul de cotitură în valorificarea pe simezele expoziției muzeului, a

creației artiștilor plastici ce au lucrat la Baia Mare, dar în aceeași măsură a constituit și momentul unei pertinente teoretizări a fenomenului artistic Baia Mare. Expozițiile cu caracter temporar organizate în cadrul Muzeului de Artă din Baia Mare au adus în atenția orașului, țării, cât și lumii întregi preocuparea unei tradiții artistice, inițiind astfel, proiecte și parteneriate culturale cu instituții din România și din afara ei.

Astfel, în 1996, Traian Moldovan se implică și determină prin autoritatea funcției ce o deținea atunci, acțiunile culturale legate de aniversarea Centenarului „Centrului Artistic Baia Mare” printr-o amplă expoziție retrospectivă, organizată la Muzeul de Artă din Baia Mare. Evenimentul artistic a adus ca o noutate firul continuator până în zilele noastre, a tradiției picturale pe aceste meleaguri, evidențiate în paginile albumului dedicat acestui eveniment, a cărui coautor este. Albumul Centenarul „Centrul Artistic Baia Mare” va deveni astfel un important reper bibliografic pentru întreaga literatură de specialitate atât în țara noastră cât și în străinătate. Legat de aceste evenimente artistul, ca om al cetății, inițiază și dezvoltă taberele internaționale de *plein-air* la Baia Mare, cu caracter internațional, ce vor reuni artiști din lumea întreagă ale căror creații vor fi cunoscute ca repere culturale ale țărilor de proveniență. Totodată artiștii participanți din Baia Mare și din țară vor face cunoscute prin creația lor particularitățile artei băimărene și românești ce vor depăși în acest fel granițele țării, fiind cunoscute peste hotare. Evenimentele au fost pe deplin mediatizate bucurându-se de întreaga atenție a presei, transformându-le astfel, de fiecare dată, într-un eveniment cultural de excepție.

Experiența managerială cât și cea profesională a sculptorului Traian Moldovan, l-au delegat pe acesta, de nenumărate ori să reprezinte Muzeul de Artă și Uniunea Artiștilor Plastici Filiala Baia Mare la importante expoziții de grup, colective sau cu caracter retrospectiv, ce s-au desfășurat în țară sau în străinătate.

Membru în Consiliul de Administrație al Filialei U.A.P. Baia Mare, în mai multe legislaturi, va fi ales președintele acesteia din

anul 2005 până în 2007, inițiind proiecte culturale ce au pus în valoare activitatea artistică a filialei prin albumele catalog editate cu aceste ocazii.

Ca o recunoaștere a întregii activități de creație și a aportului adus la dezvoltarea și promovarea artei băimărene pe plan național și internațional a fost răsplătit cu *Marele Premiu pentru Arte Plastice* de către Primăria și Consiliul Local al Municipiului Baia Mare în anul 2004.

Pe lângă ampla activitate expozițională ce cuprinde numeroase expoziții personale, de grup, colective, se detașează ca un discurs profesional impresionant Expoziția Aniversară a 60 de ani de viață a artistului organizată de Muzeul de Artă din Cluj-Napoca în 1998. Expoziția a avut un larg răsunet fiind comentată de critica de specialitate, încununând astfel dăruirea și efortul creator al artistului.

În anul 2007, artistul deschide o amplă expoziție personală, „Sculptură și grafică” la Galeria de Artă „Frezia” din Municipiul Dej, județul Cluj. Galeria de artă „Frezia” s-a impus prin calitatea și selecția programelor expoziționale ce au fost prezentate publicului, personalitățile de vârf ale artei românești. În acest context, prestigiul galeriei a fost subliniat, dacă mai era cazul, la o cotă a desăvârșirii profesionale prin prestația sculptorului însoțindu-și lucrările tridimensionale concepute în marmură și lemn cu o inedită colecție de grafică, rar expusă de către autor.

Participarea în luna august 2007, la Simpozionul Internațional de Sculptură de la Shumen, în Bulgaria, va aduce creația artistului alături de nume reprezentative ale sculpturii din Grecia, Macedonia, Ungaria, Bulgaria etc. în contextul artei și culturii milenare ce o reprezintă această regiune în geografia artei europene.

Impresionanta activitate expusă sintetic de către autor, în notele autobiografice din Albumul – *Traian Moldovan – Sculptură* - apărut în anul 2008, la Editura Universității de Nord din Baia Mare, (cu un *Studiu Introductiv* de criticul de artă Negoită Lăptoiu), întărește convingerea unei profesii pe care

Traian Moldovan - 75

actul creator o impune în însingurarea lumii atelierului de creație, dar în același timp ce poate deveni un model de reflecție pentru generațiile ce vor urma la Baia Mare.

Expozițiile personale (Expoziția Aniversară Baia Mare, Institutul Cultural Român din Praga, Cehia), precum și numeroasele selecții în expoziții colective și de grup, din țară și din străinătate, au adus în prim-plan personalitatea complexă a sculptorului Traian Moldovan.

Cred că o imagine sintetică a creației sculptorului o face un bun cunoscător și apropiat al artistului, criticul Negoită Lăptoiu: „Plăcut surprins de vitalitatea rodnică creativă care-i slujește vârsta, ne fixăm într-o fericită postură de așteptare la noi performante împliniri – purtând originala amprentă de viziune și stil Traian Moldovan – cu evident câștig pentru ansamblul de valori perene specifice artei românești, cu vădite ecouri în universalitate”.

CARPE DIEM, TRAIANE !

Conf. dr. Gheorghe Mihai Bârlea

Prietenia cu oameni de cultură din județ și din țară, fie ei scriitori, artiști plastici, critici literari sau persoane dedicate vieții culturale, mi-a înnobilat viața, mi-a făcut-o bogată și mi-a permis să traversez inclusiv dificultățile existenței cotidiene.

Mă gândesc la fiecare dintre ei, mereu cu drag și cu sentimentul că am contribuit împreună la definirea unui anumit spațiu cultural fără de care orice comunitate nu poate dobândi identitatea și nici realitatea socială și istorică.

Cu Traian Moldovan mă regăsesc nu doar în afinitățile sufletești, intelectuale și estetice, de aproximativ patru decenii, ci și în calitatea de colegi la fostul Inspectorat pentru cultură al județului Maramureș, din 1991 până în 1996. Evoc această perioadă nu întâmplător, pentru că, în calitate de consilier, apoi consilier șef, am sprijinit unul dintre cele mai importante proiecte

editoriale pentru istoria artelor plastice din Maramureș: albumul „Centenarul Centrului Artistic Baia Mare (1896-1996)”, dedicat Școlii de pictură de la Baia Mare, ce l-a avut ca fondator pe Hollósy Simon și avându-i ca autori pe Traian Moldovan, Tiberiu Alexa și Mihai Muscă.

Ce muncă intensă și cât spirit critic au depus autorii! Mie mi-a revenit sarcina să găsec la Ministerul Culturii și la Consiliul Județean resursele financiare necesare pentru a salva un proiect ce părea la un moment dat compromis.

Cu sensibilitatea și discreția-i binecunoscute, dar și cu profesionalism și tenacitate, Traian a știut să-și mobilizeze colegii, distinși critici de artă, salvând și onorând astfel un moment aniversar al unei școli de pictură cu valențe naționale și europene.

Nu sunt un exeget în domeniul sculpturii, dar am suficiente argumente de ordin estetic să consider că Traian Moldovan este un sculptor profund, cu o operă bine definită, expresivă plastic și generoasă în semnificații. Fie că se exprimă în lemn, în piatră, sau în marmură, el face materia să „vorbească”, să „comunică” printr-o tainică comuniune cu ochiul și cu spiritul. A șlefuit o viață întreagă materia și ideea, refuzând experimentul facil și exhibițiile estetice.

Aparent o fire și un temperament calm și cald, „înlăuntru” este o structură problematică, căutătoare de forme ce sugerează plenitudinea și tensiunea existențială. Eliberat de invidii și prejudecăți a știut să se pună, când a fost nevoie, în răspundere pentru promovarea și susținerea vieții artistice din Maramureș și din Baia Mare cu precădere, fie prin expozițiile sale personale, organizate în județ, în alte centre culturale din țară, fie în calitatea sa de președinte al filialei Uniunii Artiștilor Plastici din Maramureș sau de consilier șef al Inspectoratului pentru Cultură al județului, funcție pentru care l-am propus și l-am susținut cât timp am fost prefect. În toate ipostazele în care s-a aflat a dovedit seriozitate, a oferit respect și a dobândit recunoștință binemeritată.

Ars longa, vita brevis! Carpe diem, Traiane! Să ne bucurăm împreună de ani mulți, de sănătate și frumusețea artei tale!

FORȚA CREATOARE ȘI EXPRESIA SCULPTURALĂ

Dr. Ioan Anghel NEGREAN

Artist complex, a cărui creație, bogată și diversă, degajă o mare forță creatoare și încarcă forme sculpturale expresive cu semnificații profunde, care în mod fericit este dublat de remarcabile calități de manager în domeniul cultural, muzeal și expozițional, sculptorul Traian Moldovan, s-a născut la 23 august 1938 în localitatea Chidea, județul Cluj.

După absolvirea studiilor superioare de specialitate în cadrul Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” Cluj-Napoca – secția Sculptură, promoția 1965, s-a stabilit la Baia Mare. De atunci și până astăzi a desfășurat o intensă activitate de creație sculpturală originală, direcționată pe două coordonate majore: plastică mică și respectiv, sculptură monumentală de for public.

Cea dintâi s-a materializat, de-a lungul timpului, în opt expoziții personale, din care amintim: 1980, Baia Sprie – „Gâlceava înțeleptului cu lumea” (happening performance); 1991, Apeldoorn (Olanda) „Sculptură”; 1998, Cluj-Napoca - „Sculptură și desen” și 2007, „Sculptură și grafică” la Galeria „Frezia” din Dej; 2008, „Tentația volumului” la Institutul Cultural Român din Praga; tot 2008, „Idee și întrupare” la Muzeul de Artă din Arad și în 2011, „Exerciții introspective” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare; peste 30 de participări la expoziții naționale cu juriu (la București – *Expoziții anuale și bienale de pictură și sculptură*, *Saloanele naționale de sculptură*, respectiv la Arad – *Expoziții naționale de sculptură mică*, *Expoziții naționale de desen și Saloanele naționale de sculptură mică*), în participările la peste 70 de expoziții oficiale organizate de Filiala Baia Mare a U.A.P. și Muzeul de Artă, Centrul Artistic Baia Mare, respectiv în prezența pe simezele unor manifestări expoziționale majore organizate în principalele centre artistice ale țării (Cluj-Napoca, Bistrița, Focșani, Suceava, Bacău, Arad, Constanța, Brașov, Galați, Oradea, Sighetu Marmăției). În 1989, artistul a fost

prezentat cu o selecție reprezentativă la București, în cadrul expoziției retrospective „Centrul Artistic Baia Mare 1965–1989”.

În domeniul lucrărilor de artă monumentală și de for public, Traian Moldovan a devenit artistul cu cea mai semnificativă creație din istoria contemporană a Centrului Artistic Baia Mare. Lucrările sale acoperă un registru tematic și reprezentational amplu și profund coerent, de la arta statuară („Bustul lui Ion Șugariu”, ronde bosse – Băița – Maramureș, „Bustul lui Gheorghe Șincai”, ronde bosse – Baia Mare; „Monumentul eroilor”, ronde bosse – Mireșu Mare – Maramureș) la ample compoziții simbolice care combină figurativul epurat cu abstractul puternic ancorat în armonia ambianței toposurilor naturale („Mesaj printr-o oglindă magică”, ronde bosse, Groot – Schuylenburg – Olanda). A beneficiat de puține comenzi, majoritatea lucrărilor sale în domeniul artei monumentale fiind realizate prin participări la simpozioane naționale și internaționale, fapt ce ilustrează devoțiunea artistului față de misiunea altruistă a creatorului de artă. Este de asemenea de remarcant dinamismul deosebit grație căruia operele lui Traian Moldovan și-au găsit locul în numeroase situri sculpturale publice din țară și străinătate: 1979, Arcuș – Covasna; 1980, Căsoaia – Arad; 1981, Măgura Buzăului; 1982, Reci – Covasna; 1984 – Săliștea - Sibiu; 1985, Sighetu Marmăției; 1986, Scânteia - Iași; 1987, Lăzarea - Harghita; 1988, Macea - Arad, 1990, Satu Mare; 1993, Sibiu; 1997 - 1998, Baia Sprie - Maramureș; 1991, Apeldoorn - Olanda; 2007, Shumen – Bulgaria, sau în 2008 la Vșeradice - Cehia.

Creația lui Traian Moldovan a fost prezentată în mai multe manifestări expoziționale internaționale, ele având meritul deosebit de a fi purtat mesajul artistic al culturii românești contemporane în mai multe țări europene, îndeosebi în contextul selecțiilor de artă contemporană ale Centrului Artistic Baia Mare (Expozițiile Filialei Baia Mare a U.A.P.R, 1976, 1979 - Ucraina – Ivano Frankovsk, Ungaria – Gyula (1982), Nyregyháza (1991), Szolnok (1992); Simpozionul internațional de sculptură; 1996, Dej -România, Simpozion Internațional de sculptură „Samus”;

Traian Moldovan - 75

1999, Rep. Moldova, Chișinău, *Saloanele Moldovei*; 1993 - 2001 Baia Mare, *Tabăra Internațională de pictură*).

Lucrări reprezentative din creația lui Traian Moldovan se află astăzi în colecții publice la Muzeul de Artă Centrul Artistic Baia Mare, Muzeul Național de Artă Cluj-Napoca, Muzeul Unirii Alba Iulia, Muzeul de Artă Lăzarea, precum și în colecții particulare din România, Ungaria, Germania, Franța, Olanda, S.U.A., Argentina, Ungaria, Canada.

Merite cu totul remarcabile îi revin lui Traian Moldovan în domeniul managementului expozițional și muzeal, domeniul în care datorită eforturilor sale tenace și un desăvârșit profesionalism Centrul Artistic Baia Mare a dobândit două dintre principalele sale dimensiuni identitare: un *Muzeu de Artă* autonom și reprezentativ pentru istoria centenară a Centrului Artistic Baia Mare, prin expoziția permanentă deschisă în 1984 (în care creației artistice contemporane i s-a alocat cea mai generoasă pondere dintre toate muzeele specializate din România), respectiv *Tabăra internațională de pictură Baia Mare*, pe care Traian Moldovan a inițiat-o și coordonat-o între 1993 – 2001, această manifestare fundamentală pentru o reșezare valorică și organizatorică pentru Centrul Artistic Baia Mare după 1989, semnifică reiterarea – desigur la scară și în acord cu specificitățile contemporaneității – a actului fundațional al Centrului Artistic Baia Mare întreprins, între 1896-1901 de Simon Hollósy. Totodată această manifestare este una dintre cele mai consistente expresii ale racordării la climatul și mișcările artistice internaționale, care aduce o contribuție distinctă și semnificativă a eforturilor integraționiste ale culturii românești în noua geografie culturală europeană.

De asemenea, cele peste 50 de expoziții organizate de Traian Moldovan în calitate de curator muzeograf (între 1975-1990) precum și activitatea de cercetare științifică, respectiv de îmbogățire a patrimoniului Muzeului de Artă Centrul Artistic Baia Mare (cu peste 2000 de piese în aceeași perioadă de timp), toate îi conferă lui Traian Moldovan merite remarcabile în viața artistică și muzeală românească.

Traian Moldovan - 75

Ca o recunoaștere a întregii sale activități pe tărâmul artei plastice băimărene, naționale și internaționale, sculptorului Traian Moldovan i s-a acordat de către Primăria Municipiului Baia Mare *Diploma de Excelență* pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea Centrului Artistic Baia Mare, 2004 și *Marele premiu pentru arte plastice*, tot în 2004, iar președinția României i-a conferit medalia și diploma *Meritul Cultural clasa I*, 2004.

TRAIAN MOLDOVAN. GEOMETRII TRANSCENDENTE

Dr. Botiș N. Enikő,
istoric și critic de artă

Motto: Muncind asupra pietrei, descoperi Spiritul - tăinuit în materie, măsura propriei ei ființe. Căci mâinile sculptorului gândesc întotdeauna și urmăresc gândurile materialului.

(Constantin Brâncuși)

Abordând arta spațială, ca un medium prin excelență prielnic tratării temelor majore de reflexie ale diverselor areale culturale și de civilizație, opera sculptorului Traian Moldovan ni se dezvăluie ca o permanentă căutare a formelor *desăvârșite*, situate în afara determinărilor temporale, stilistice și geografice.

Exploatându-i mereu posibilitățile și limitele prin adaptări de limbaj, narativizări sau abstractizări ale celor mai sibilice dimensiuni ale concretului, sculptorul sintetizează prin intermediul unui sistem propriu de convenții pur laconice și lapidare tridimensionalități care esențializează adevăruri universale (*Cumpăna cerului, Cumpăna apelor, Cumpăna timpului, Dialog, Mirabila sămânță, Germinație, Sisif, Quo vadis, ciclul Panta rei* etc.).

Adeptul rigorilor aproape matematice în a construi structuri compoziționale complexe, acest capitol distinct al operei

semnate Traian Moldovan aproape că neagă realitatea înconjurătoare. Autogenerându-se din sfera studiului expresivității specifice volumelor geometrizzate acesta se constituie într-o nouă identitate recognoscibilă a artistului.

Artist al memoriei, Traian Moldovan face recurs la temeiurile eminamente spirituale ale civilizației umane, materializând în varii forme spațiale una dintre cele mai profunde și emblematice reflexii heraclitiene, *Panta rei*.

Seria lucrărilor (*Panta rei I-III*), după cum o sugerează și titlul acestora, pune în discuție, pe urmele filosofiei lui Edmund Burke, ideea persistenței trecutului în prezentul nostru precum și cea a mișcării continue ce întreține dinamismul universului, puterea sa vitală și a forței sale creatoare. Astfel, devine centrală impresia unei permanente curgeri a timpului și a vieții, a mișcării ce presupune schimbare și posibilitatea ipostazelor alternative, impresie transfigurată în motiv omniprezent în opera sculptorului (*Fluid I-II, Totul curge, Eterna curgere, Curgere, Cumpăna timpului, Cumpăna apelor etc.*).

Derivate din realitatea modelelor arhitecturale și arhetipale, compozițiile surprind prin structuri echilibrate și compacte, prin supunerea lor unui limbaj plastic care celebrează materialitatea brută și, îndeosebi, prin constanta preocupare a sculptorului de a exacerba vizual efectele spațiale ale volumelor și suprafețelor tratate diferențiat.

Din punctul de vedere al tehnicilor și materialelor utilizate lucrările fac trimitere deopotrivă, atât la preistoria civilizației sculpturii (piatră, lemn, marmură, cioplire, șlefuire, străpungeri, culoare), cât și la o viziune stilistică sintetică și autentică privind abordarea personală a mijloacelor de expresie plastică.

Transgresarea diferitelor genuri artistice prin abordarea culorii sau fluidizarea volumelor spre exemplu, denotă o deschidere fără echivoc a sculptorului spre formulele deja consacrate ale postmodernității. De asemenea, fascinația sculptorului pentru materialele ingenuie și tehnicile organice de cioplire îl mențin constant în sfera manualității, a praxisului mundan.

Pe de altă parte, aceste compoziții ni se dezvăluie ca spații matriceale, edificii sacre ale spiritului, care se mențin în sfera de expresivitate a metaforei și simbolului. Acest filon marcat de profundă spiritualitate este reluat și dezvoltat pe mai departe în opera lui Traian Moldovan prin intermediul unei alte serii de lucrări ce transfigurează ingenios și pe aceeași linie a reconsiderărilor postmoderne a expresivității tipologice, mitul lui Sisif (*Sisif, Quo vadis*).

Reprezentative pentru maniera în care ele trasează evoluția stilistică de la figurativ către abstractizare trecând prin faza intermediară a esențializării formei și pentru atitudinea de emancipare de sub tutela convențiilor limitative, lucrările pledează pentru eliberarea spiritului și contopirea acestuia în creuzetul superior al spiritualității universale. Motivul eternului sacrificiu, derivat din memoria culturii ancestrale, ni se relevă printr-o rafinată adaptare la contemporaneitate: stăpân al Efryei, azi eroul absurd al universului implacabil și caracterizat prin “ura sa față de moarte, și pasiunea sa pentru viață” (Albert Camus), Sisif întruchipează în lucrările lui Traian Moldovan simbolul conștientizării lucide a destinului, a propriei noastre neputințe, tragedii și speranțe pe care, aparent, le transfigurăm în victorii.

Prin conținutul și soluțiile formale ale acestor lucrări, sculptorul a reușit să imprime artei sale nu doar puritate lirică și filosofică, ci și o anumită seducție spre narativism, mutând astfel accentul pe funcția epică a motivului prelucrat.

Dintr-un impuls similar de fascinație față de valorile spiritualității universale, Traian Moldovan abordează imaginea seminței zămislitoare de roduri, surprinzând în formă tridimensională întregul său parcurs eflorescent (*Mirabila sămânță, Germinație, Germen, Germen I-II*).

Mirabila sămânță, care pe parcursul secolelor a dobândit o impresionantă frecvență literară (Goethe, Blaga etc.) și filosofică (Kant) ajunge să formuleze în creația artistică a sculptorului motivul care relevă în germen însăși esența triumfătoare a vieții. Aceste lucrări se disting prin înțelegerea firească a celor două

Traian Moldovan - 75

nivele interpretative pe care motivul le implică: cel al viziunii universului organic impregnat de o mare forță lirică, respectiv cel al derivării întregului parcurs pe plan metaforic.

Dublă de sensuri metaforice, respectiv de o transpunere elocventă în formă materială, devenirea cuprinsă embrionar în semințe orientează cugetul privitorului spre viitor și speranță, astfel revenind încă odată la triumghiul absurdului (Sisif, bolovanul, Zeus).

Posedând o viziune artistică cu o timbrație plastică răspicat conturată, creația lui Traian Moldovan reprezintă una dintre cele mai convingătoare alternative privind reconsiderarea conceptelor tradiționale ale artei spațiale, o emblemă identitară a generației sale. Dincolo de faptul că lucrările sale sunt percepute ca veritabile prezențe puternic încărcate spiritual, ele se constituie în altfel de paradigme prin care omul se poate raporta la universalitatea valorilor spirituale.

Consacrat ca fiind unul dintre artiștii cei mai importanți ai spațiului cultural românesc, opera sculpturală a lui Traian Moldovan configurează dimensiunea unui univers artistic bine articulat și situat în ordinea superioară a unei geometrii transcendente.

Contur biografic al sculptorului

Pe plaiurile binecuvântatului pământ românesc, rareori se naște câte o valoare, care se evidențiază mai apoi în diferite domenii de exprimare a ființei umane. Credem că una dintre aceste valori este și sculptorul Traian Moldovan.

S-a născut într-o zonă deluroasă a Transilvaniei, la circa 12 km sud de localitatea Bobâlna, pe data de 23 august 1938, în satul Chidea, comuna Vultureni, județul Cluj. Este unicul copil al unei familii de agricultori, Ana (1914-1951) și Simion (1898-1980), care trudeau din greu la munca câmpului. A fost nevoit de mic să cunoască, să se implice în greutățile de tot felul ale familiei. Desigur că traiul în simbioză cu natura prin munca câmpului, prin relația cu animalele domestice, cu întreg mediul ambiant, vor condiționa dobândirea unor percepții și experiențe benefice formării interesului pentru studiul naturii atât de necesar pe mai târziu, în procesul creației.

A început învățământul primar în anul 1944, la școala din sat, școală cu limbă de predare maghiară, întrucât la acea dată Ardealul de Nord se afla sub ocupația hortistă. După revenirea administrației românești, primele clase primare le-a absolvit în satul Chidea, urmând ca cele șapte clase să le finalizeze în Jula, satul natal al mamei sale.

În pragul adolescenței, o încercare neașteptată îi va marca existența. Mama sa, după o scurtă și grea suferință – într-un spital din Cluj – trece la cele veșnice, urmând ca de pe acum el să-și asume responsabilitatea deciziilor importante. Se opune dorinței tatălui care și-l dorea moștenitor și continuator al gospodăriei. Hotărăște să nu întrerupă școala. Astfel, după încheierea acestui ciclu școlar, decide să se înscrie la Școala medie tehnică de mecanică din Cluj, școală care în anul 1954 a fost desființată, iar elevii acesteia au fost transferați, din oficiu, la un liceu teoretic pe care-l absolvă în anul 1956.

Traian Moldovan - 75

Ca mai toți absolvenții de liceu cu pregătire teoretică, cum era obiceiul în acele vremuri, dă examen de admitere la una din facultățile Institutului Politehnic din Cluj, dar nu reușește. Fără a sta mult pe gânduri, pleacă la Bicaș și se angajează ca muncitor pe șantierul viitoarei hidrocentrale de pe Bistrița.

După un an se întoarce în satul natal pentru că trebuia să fie încorporat în armată. Nu va satisface stagiul militar pentru că este declarat „susținător legal de familie”, situație în care reia munca din gospodărie amenințată acum de a deveni colectivizată. Aceasta se va întâmpla în anul 1962. Intuind acest fapt, în anul 1959 se decide să dea admitere la Institutul de Arte Plastice, secția sculptură.

După numai două săptămâni de pregătire introductivă (desen, modelaj) sub observația maestrului Virgil Fulicea, tânărul candidat reușește la examenul de admitere. Drumul spre adevărata sculptură îi este astfel deschis, greul abia acum începe și va fi continuat toată viața.

Pas cu pas, an după an, aici se familiarizează cu cerințele unui învățământ superior de profil și se formează la clasa maestrului Romul Ladea. Îi mai are ca profesori pe Vetro Artur, Lövith Egon, Virgil Fulicea. Absolvă institutul în anul 1965, obținând nota maximă la specialitate, notă acordată de comisia națională, al cărei președinte era bine cunoscutul maestru Boris Caragea.

Se cuvine aici să se consemneze grija și înțelegerea de care s-a bucurat în anii studenției din partea surorii mamei sale - Anastasia – adică a familiei Chețan din Cluj-Napoca, cărora le poartă o nestrămutată considerație.

Este repartizat prin decizie ministerială ca profesor de desen la liceul și Școala Generală din Jibou. Printr-o conjunctură mai mult sau mai puțin favorabilă, în anul 1966 părăsește învățământul și se angajează ca proiectant la Direcția de Sistematizare, Arhitectură și Proiectarea Construcțiilor (DSAPC) din Baia Mare, unde răspunde de monumente istorice și atelierul de machete. Aflat în acest post, reușește să se mai ocupe și de sculptură. Ca

urmare se face remarcat la expozițiile regionale și mai apoi județene, într-un oraș cu mare tradiție în arta plastică. Așa încât, în anul 1968, devine membru stagiar al Uniunii Artiștilor Plastici din România, iar din 1980 devine membru titular.

În noul climat cunoaște monumentele istorice din teritoriu, îl preocupă relația sculpturii cu ambientul urban și coordonează, ori face parte, din colective ce organizează expoziții industriale, economice, protecția muncii etc.

În anul 1969 se căsătorește cu Mihaiu Elena. Fiul lor Petru, specializat în informatică, este căsătorit și stabilit în București.

Între anii 1971-1975 îl găsim la Direcția Comercială a Județului Maramureș în funcția de creator principal cu probleme de reclamă și modernizarea rețelei comerciale. Este activ la modernizarea – printre altele – a localurilor de alimentație publică „Pescarul”, „Butoiașul cu bere” din Baia Mare, proiectarea de firme și optimizarea fluxului comercial al magazinelor etc.

În perioada 1975-1990 este încadrat muzeograf principal, la Muzeul Județean din Baia Mare, în funcția de șef al Secției de Artă, unde va organiza, după criterii științifice, depozitele, și va coordona modernizarea secției. Tot acum va lua parte la simpozioane științifice de profil și va urma cursuri postuniversitare de specializare în muzeografie: *Bazele muzeologiei – 1980, Tendințe și direcții în arta românească modernă și contemporană – 1985 și Expertiza operei de artă – 1989*. În 1984 va dezvolta secția de artă băimăreană – într-un sediu propriu (str. 1 mai, nr. 8), elaborând tematica și paginând expoziția de bază după criteriile specifice unui muzeu de artă de sine stătător.

Dintre expozițiile ce le organizează în muzeu, sau la Colonia Pictorilor, în colaborare cu conducerea filialei UAP – Baia Mare, amintim: „Retrospectiv Alexandru Ziffer”, „Arta băimăreană contemporană” (organizată la Gyula – Ungaria), „Centrul artistic băimărean la 8 decenii de activitate”, „Anotimpurile în arta băimăreană”, „Portrete și autoportrete ale artiștilor băimăreni”, „Ghid de artă contemporană”, cu desfășurare pe mai mulți ani, a patru expoziții anuale (Ksikoș Antonia, Traian Hrișcă, Edith și

Traian Moldovan - 75

Laszlo Lugosi, Alexandru Șainelic, Horung Nieta ș.a.) Tot acum va coordona un colectiv, de organizare al celei mai mari expoziții contemporane bĂimĂrene deschise la București în 1989, la Sala Dalles, cuprinzând peste 420 de piese, în colaborare cu Filiala UAP – Baia Mare.

În anul 1990 este ales membru în Consiliu Provizoriu de Uniune Națională al județului Maramureș, șeful Comisiei Cultură, Învățământ, Sănătate. În luna iulie a aceluiași an se transferă la Inspectoratul pentru Cultură al Județului Maramureș, în calitate de consilier arte vizuale. Aici, pe lângă activitatea de rutină, va iniția și coordona Tabăra Internațională de Pictură – Baia Mare, finanțată de Ministerul Culturii, 8 ediții (1993-2000), prilej cu care lucrările donate de artiștii participanți vor intra în patrimoniul Muzeului de Artă Baia Mare, pentru constituirea fondului *Noua Colonie de Pictură de la Baia Mare*. Tot acum se implică în organizarea amplei manifestări culturale CENTENARUL CENTRULUI ARTISTIC BAIAMARE – 1896-1996, coorganizator al expoziției; coautor al albumului – catalog omagial și participant al sesiunii de comunicării pe aceeași temă.

Pentru reușita acestui important act de cultură cu rezonanță națională și internațională, prin funcția deținută la Inspectoratul pentru Cultură, s-a implicat plener, întocmind, cu trei ani înainte, un proiect argumentativ pentru obținerea de fonduri. A dimensionat expoziția aniversară în două locații: Muzeul de Artă și Muzeul de Istorie, unde trebuiau efectuate amenajări de structură specifice. Tot acum a fost nevoie de perfectarea formelor de împrumut a unor piese de la mai multe muzee din țară și nu în ultimul rând procurarea de fonduri pentru cheltuielile aferente tipăririi albumului, a organizării simpozionului și amenajării spațiului.

În anul 1995 devine membru al Asociației Internaționale al Artiștilor Plastici cu sediul la Paris. Între anii 1997-2000 îndeplinește funcția de consilier teritorial, șef al Inspectoratului pentru Cultură al Județului Maramureș și face parte din Comisia Administrativă a Prefecturii județului Maramureș. La 1 decembrie

Traian Moldovan - 75

2000 se pensionează, la limită de vârstă și vechime integrală în muncă, dată după care se va dedica creației.

Desigur că pe lângă activitățile de serviciu, Traian Moldovan duce o susținută activitate creatoare în domeniul sculpturii, participând și expunând cu regularitate la peste 200 de manifestări plastice județene, naționale și internaționale (Olanda, Bulgaria, Cehia, Ungaria, Ucraina, Danemarca ș.a.). Este premiat în numeroase rânduri, după cum se va vedea mai jos, în evidențierea selectivă a activității sale artistice.

Între anii 1975-1990 a făcut parte din Comisia județeană a Patrimoniului Cultural Național, secțiunea Artă, din cadrul Oficiului județean al P.C.N.

Între anii 1990-1996 și din 1999 până în 2007 a făcut parte din Consiliul de administrație al Filialei U.A.P. Baia Mare, iar între anii 2005-2007 a fost ales președinte, perioadă când a făcut parte și din Consiliul Național al U.A.P.R.

În calitate de specialist a fost desemnat să facă parte din jurii de dezbateri și avizare a unor expoziții, în comisii de evaluare sau consultative la diferite nivele decizionale.

Confesiune

În climatul unui sat mic din podișul transilvan, unde poveștile, legendele, credințele, cântecele și poeziile populare se transmit firesc, din generație în generație, mi-am petrecut copilăria. Este explicabil că am cunoscut și mi-am asumat o parte din valorile ce alcătuiesc atitudinea, seriozitatea și valoarea morală a poporului din care-mi trag obârșia. Experiența copilăriei prin întreaga zestre spirituală moștenită, hotărăște în ce mod îți îndeplinești, mai apoi, datoria în societate și mai la urmă realizările în artă.

Dincolo de experiența primită prin studiile de specialitate, toate trăirile și experiența de viață, decid, cum și în ce măsură, avem misiunea de-a ne manifesta, de-a comunica prin volum,

Traian Moldovan - 75

formă, culoare, un crez artistic. În acest fel pot explica, predilecția pentru marile personalități ale neamului: Decebal, Mihai Viteazu, Gheorghe Șincai, Horea, Eminescu etc, care au fost exemple mari de devotament și demnitate, iar faptele lor stimulent și sprijin în ce încerc să întreprind. De asemenea, preocuparea pentru „sculptura mică” mi-a prilejuit o bună posibilitate de exprimare și comunicare ideatică.

Nu simt nevoia unor împrumuturi fortuite din varii spații culturale sau să mă las purtat de vremelnice mode, ce azi caută să se impună. Dacă asta e bine sau rău, doar timpul are menirea de a stabili. Am fost și sunt preocupat mereu de fondul artei, de relevanța și mesajul ei. Lucrările trebuie să-și dezvăluie ideea din primul contact printr-o formă clară, sugestivă și expresivă. Nu știu dacă reușesc, dar știu sigur că pentru asta este nevoie de muncă, de multă muncă și de bucuria de-a vedea ideea întrupată în material cu mâinile tale în scopul de-ai face părtași și pe ceilalți. A te depăși, continua depășire în căutarea de-a exprima bucuria, lumina și autenticitatea prin creație este un act justificativ a unei experiențe, a unei vieți dedicate unui crez. Cel puțin eu asta mi-am dorit.

Traian Moldovan, Ștefan Șainelik, Ioan Rusu, maestrul Romul Ladea, Silviu Catargiu, Petru Pinca și Suba László (promoția 1965)

Activitatea de creație

1. Expoziții personale

1980, noiembrie - Happening-Performance – *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, cu un eseu critic susținut de Tiberiu Alexa. Dezbateri deschise în cadrul Cenușului literar „Prisma”, cu participarea scriitorilor Marius Jucan, Ioan Moldovan, Vasile Dragomir, Ion Burnar, Horia Ursu ș.a. la Casa de Cultură a orașului Baia Sprie.

1991 - noiembrie-decembrie. - Groot-Schuylenburg-Apeldoorn din Olanda, expoziție de sculptură mică (8 piese), deschisă în cadrul Simpozionului de Sculptură Contemporană Românească.

1998 - iunie-iulie. *Sculptură, Desen* – expoziție organizată de Muzeul Național de Artă din Cluj-Napoca, curator dr. Negoită Lăptoiu. Expune 24 piese de sculptură și 12 desene. Prefața catalogului „Elogiu eternei deveniri universale” este semnată de dr. Negoită Lăptoiu. La vernisaj au participat dr. Livia Drăgoi și dr. Vasile Latiș.

Traian Moldovan - 75

2007 – *Sculptură și Grafică* – expoziție organizată de Galeria de Artă „Frezia” din municipiul Dej, jud. Cluj; curator: dr. Negoită Lăptoiu. Expune 16 lucrări de sculptură și 40 lucrări de grafică (desene și pastel). Prezent la vernisaj prof. Ion Mureșan.

2008 – *Tentația volumului* – expoziție organizată la Galeria de Artă a Filialei Baia Mare a U.A.P.R. în perioada 16-29 aug. Expune 18 lucrări de sculptură, 33 desene și 18 postere cu reproduceri după lucrările de sculptură monumentală realizate în cadrul simpozioanelor (tabere) naționale și internaționale de sculptură. Odată cu vernisajul a fost lansat și albumul *Traian Moldovan – sculptură* realizat în cadrul proiectului „Promovarea artei băimărene – Traian Moldovan '70”, derulat de către Filiala Baia Mare a U.A.P.R., cu sprijinul financiar al Primăriei și Consiliul Local Baia Mare..

Expoziția a fost prezentată de: prof. Augustin Botiș, dr. Tiberiu Alexa, prof. dr. Negoită Lăptoiu și prof. univ. dr. Nicolae Suci.

Traian Moldovan - 75

Idee și întrupare – expoziție organizată de Muzeul de Artă din Arad sub auspiciile curatoriale ale muzeografului Adriana Pantazi și conf. univ. dr. Onisim Colta. Expune: 34 de sculpturi și 18 desene, perioada 8-31 octombrie 2008.

Tentația volumului – expoziție organizată la invitația Institutului Cultural Român din Praga. Expune 10 sculpturi, 14 desene și 18 postere cu lucrări de artă monumentală realizate în simpoziioanele de sculptură din țară și peste hotare. Prezentarea a fost făcută de prof. Viorel Dușu – director și dr. Enikő N. Botiș, istoric și critic de artă.

Traian Moldovan - 75

2011 – *Exerciții introspective* – expoziție organizată la Galeria de Artă a Filialei Baia Mare a U.A.P.R. Expune 17 lucrări de sculptură și 50 desene și pastel, perioada 16-29 aug. La vernisaj au luat cuvântul dr. Nicolae Suciu și prof. dr. Enikö N. Botiș, istoric și critic de artă.

Prof. dr. Enikö N. Botiș, prof. Mehes Adalbert și dr. Nicolae Suciu

**2. Participări la expoziții de artă în țară și peste hotare
(selecție în ordine cronologică):**

1965 – Expoziția absolvenților Institutului de Arte Plastice Cluj-Napoca – expune lucrarea de licență;

Debut expozițional la Expoziția Regională de Artă Plastică Cluj cu lucrarea

Ion Agârbiceanu – portret monumental ⇨

1967 - Expoziția Regională de Artă Plastică Baia Mare – expune lucrarea *Gemenii*;

1968 - Expoziția Bienală de Pictură și Sculptură, București, Sala Dalles – expune

Umbra apei; ⇨

Expoziție jubiliară Semicentenarul Marii Uniri (1918-1968) – Alba Iulia - expune *Decebal*;

Expoziția de Artă Plastică 1968, Baia Mare – expune *Decebal* (portret monumental);

1969 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '69, Baia Mare - expune *Oșan* (portret piatră) și *Fata din Oaș* (portret piatră);

1970 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '70, Baia Mare, selecție itinerată la Sighetu Marmației și Borșa, Maramureș –

expune *Muza* (lemn). ⇨

Realizează împreună cu sculptorul Șainelik Ștefan piese de artă decorativă la Clubul tineretului „PHOENIX” din Baia Mare, *Tavan suspendat* și *Ușă de intrare*;

Traian Moldovan - 75

1971 - Expoziția Omagială de Artă Plastică, Baia Mare – expune *Imn* (lemn) și *Cumpăna Vremilor* (lemn);

Expoziția Prezențe artistice la Baia Mare 1896-1971 – expune *Umbra nopții* (lemn);

1972 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '72, Baia Mare – expune *Tors* (lemn), *Victorie* (lemn), *Anotimpuri* (lemn); ⇨

Realizează proiectul de ambient interior la localul de alimentație publică „Pescarul”, Baia Mare și „Butoiașul cu bere”, Baia Mare;

1973 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '73, la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”, Baia Mare – expune *Stâlpul timpului* (lemn și ceramică);

Expoziția de artă plastică Băimăreană, la Brașov – expune *Cumpăna* (lemn);

1974 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '74 la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Omagiu* (lemn); *Primăvara* (ceramică); *Horia Cloșca și Crișan* (proiect, ceramică și lemn); ⇨

1975 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '75, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Portret de fată* (alabastru);

1976 - Expoziția Anuală de pictură și sculptură '76, București, Sala Dalles – expune *Portret – Mărioara* (alabastru);

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '76, Complexul expozițional

Traian Moldovan - 75

„Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune
Iarna (lemn);

1977 - Expoziția Salonul Județean de Artă
Plastică Maramureș, Baia Mare – expune
Tors, (piatră); *Mihai Viteazu* ⇨
(portret monumental, ceramică), *Fată din
Dobrogea* (piatră);

Expoziția Județeană de Artă Plastică
Maramureș '77, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune
Proiect (gips);

1978 – Salonul Județean de Artă Plastică
Maramureș '78, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune
Legenda lui Manole (alabastru), ⇨
Deceneu (lemn);

Expoziția Județeană de Artă Plastică
Maramureș '78, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune
Bălcescu (piatră), *Tors* (alabastru);

1979 - Expoziția Anuală de Artă Plastică,
Sala Dalles, București - expune *Străbunul
neamului – Deceneu* (lemn);

Salonul Județean de Artă Plastică
Maramureș '79, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune
Geneza (marmură și lemn), *Icar* (marmură
și lemn), *Pasăre* (marmură și lemn);

Expoziția Județeană de Artă Plastică
Maramureș '79, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune
Zorile (marmură), *Meditație* (marmură);

Traian Moldovan - 75

1980 - Expoziția bienală de pictură și sculptură București, Sala Dalles – expune *Meditație* (marmură);

Expoziția 2050 de ani de la crearea Statului dac centralizat și independent, Sala Dalles, București – expune *Portret* (piatră);

Salonul Județean de Artă Plastică Maramureș '80, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune

Autoportret (piatră); ⇨

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '80, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Germinație* (lemn și alabastru), *Alter Ego* (marmură și lemn), *Sub semnul legendei* (lemn și alabastru);

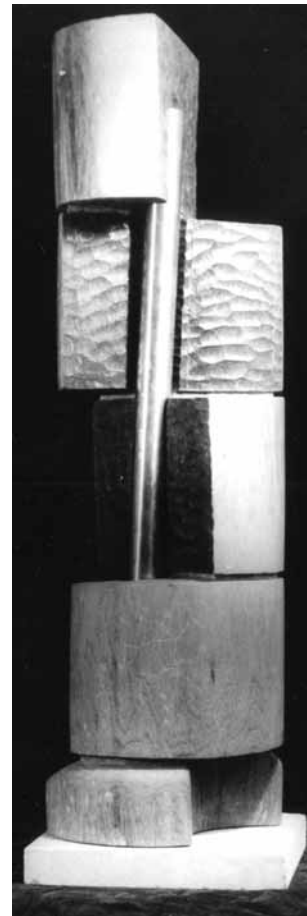
Expoziția de Desen a grupului de sculptori din tabără la Galeria U.A.P. Arad. Organizează o Expoziție personală Heping Performans, Gâlceava înțeleptului cu lumea, la Casa de Cultură Baia Sprie, cu un eseu susținut de criticul de artă dr. Tiberiu Alexa în cadrul Cenaclului Literar „Prisma”;

Expoziția Salonul Național de Sculptură mică – Casa Schiller – București - expune *Sisif* (lemn și alabastru);

1981 – Salonul Județean de Artă Plastică Maramureș '81, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Tinerețea patriei* (marmură), *Amintiri despre viitor* (lemn și cupru), ⇨

Geneza (lemn și bronz);

Expoziția de artă „Cântarea României”, faza pe zonă, Muzeul de Artă Cluj Napoca – expune *Sămânța Roditoare* (lemn și alabastru), *Alter ego* (lemn și marmură);

Traian Moldovan - 75

Salonul anual de sculptură mică, Galeria Orizont, București – expune **Sămânța** (lemn și alabastru);

Expoziție selectivă a Filialei U.A.P. Baia Mare – Muzeul Țării Crișurilor Oradea și la Galeria de Artă a U.A.P. Filiala Satu Mare – expune **Tors** (lemn și alabastru);

1982 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '82, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune

Germen (lemn și alabastru); ⇨

Salonul Județean de Artă Plastică Maramureș '82 – expune **Sămânța roditoare** (lemn și marmură);

Expoziția „Arta băimăreană” la Gyula, Galeria Dürer, Ungaria – expune **Fructul Pământului** (lemn și alabastru), **Sămânța roditoare** (lemn și alabastru);

Expoziția Națională „Țărănimea – forță revoluționară”, Sala Dalles, București –

expune **Lanul de grâu** (lemn); ⇨

Salonul Național de Sculptură Mică, Galeria Orizont, București - expune **Semn pentru plantă** (lemn și alabastru);

1983 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '83, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Mesaj printr-o oglindă magică** (marmură), **Semn al noului** (lemn și marmură), **Trepte ale devenirii** (lemn și alabastru);

Salonul Județean de Artă Plastică Maramureș '83, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune **Portret** (lemn); ⇨

Expoziția de artă „Cântarea României”, faza pe zonă, Muzeul de Artă Cluj Napoca – expune **Fata și lanul** (lemn);

Traian Moldovan - 75

1984 - Expoziția biennială de pictură și sculptură, București, Sala Dalles – expune „*In memoriam 1784*” (lemn);

Expoziția „Salonul de vară”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Fata și spicele de grâu* (lemn);

Expoziția „Omagiu eliberării patriei (1944-1984)”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare

– expune *Belșug* (lemn); ⇔

Expoziție Anuală a Tineretului (în calitate de invitat), Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Belșug* (lemn);

Expoziția interjudețeană de desen „Oglinda”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare expune *Desen* (cărbune/hârtie);

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '83, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune „*In memoriam*” 1784 (lemn);

Expoziția selectivă „Artiști băimăreni”, Muzeul Etnografic Sighetu Marmației - expune *Mirabila sămânță* (lemn și

marmură); ⇔

1985 - Expoziția retrospectivă „Două decenii de Artă Plastică la Baia Mare” 1965 – 1985, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Portret* (marmură), *Lanul de grâu*, *Fereastră deschisă spre o lume a păcii* (lemn și marmură), *Alter ego* (lemn și marmură), *Adolescentă* (lemn), *Străbunul neamului* (lemn), *In memoriam* (lemn);

Expoziția națională cu program „Oglinda”, a cenaclurilor „Atelier ‘35” în calitate de invitat, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune „**Desen**” (tehnică mixtă);

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș ‘85, Complexul Expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare

- expune **Țărancă** (alabastru); ⇨

Expoziția de artă „Cântarea României”, faza pe zonă, arte plastice, Muzeul de Artă Cluj Napoca și faza republicană, Sala Dalles, București - expune **Fereastră deschisă spre o lume a păcii** (lemn și marmură);

1986 - Expoziția „Salonul județean de Vară”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare

- expune **Ocrotiți copiii** (alabastru); ⇨

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș ‘86, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Fluid** (lemn și alabastru);

Expoziția „Omagiu partidului, omagiu păcii”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Fereastră deschisă spre o lume a păcii** (lemn și marmură);

Participă la Tabăra Națională de Sculptură în Piatră „Scânteia”, Poiana cu Schit, Iași, realizează lucrarea **Eterna Trecere** (piatră);

Expoziția „Omagiu femeii”, Muzeul de Artă, Baia Mare - expune **Mărioara** (alabastru);

Traian Moldovan - 75

Expoziția biennială de pictură și sculptură, București, Sala Dalles - expune **Portret** (lemn);

Expoziția Salonul Bional Republican de Sculptură Mică 1987, Galeria Delta, Arad - expune **Fluid** (lemn și marmură); ⇨

1987 - Expoziția „Salonul județean de Vară”, Complexul Expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Fortuna labilis** (lemn și alabastru), **De rerum natura** (lemn și alabastru),

Panta rei (lemn și marmură); ⇩

Expoziția „Retronatura 2” – Casa Mihaly de Așa, Muzeul de Etnografie Sighetu Marmăției - expune **Germinație** (lemn și alabastru), **Semn pentru plantă roditoare** (lemn și marmură), **Fructul pământului** (lemn și alabastru), **Mirabila sămânță** (lemn și marmură);

Expoziția de artă „Cântarea României”, faza pe zonă, Muzeul de Artă Cluj Napoca - expune **Țărancă** (alabastru);

Expoziția „Portretul în Arta Plastică băimăreană”, Muzeul de Artă Baia Mare - expune **Meditație** (marmură);

Expoziția Salonul Național de Desen, Arad, Galeria Alfa - expune: **Singurătate** (desen cărbune/hârtie);

1988 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '88, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Vasile Lucaciu** (relief alabastru), **Fluid I** (lemn și alabastru), **Fluid II** (marmură și lemn), **Fluid III** (marmură și lemn);

Traian Moldovan - 75

Expoziția de grup Desene (sculptori din tabăra de la Macea) la Galeria Alfa, Arad;

Expoziția Salonul Național de Sculptură Mică, Galeria Orizont, București - expune *Panta rhei* (lemn și alabastru);

1989 - Expoziția „Centrul Artistic Baia Mare”, Sala Dalles, București - expune Ciclul *Germinație I* (lemn și alabastru), *Germinație III* (lemn și alabastru), Ciclul *Panta rei I* (lemn și alabastru), *Panta rei II* (marmură și lemn),

Panta rei III (marmură și lemn), ⇨
Meditație (marmură), *Dublă ipostază* (marmură și lemn), *Legenda* (lemn și alabastru), *Adolescenta* (lemn);

In memoriam 1784 (lemn); ⇨

Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '89, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Germen* (lemn și alabastru);

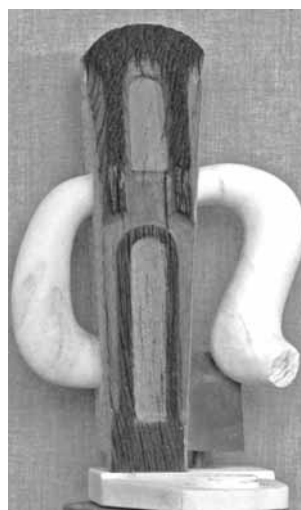
Participă la Salonul Național de Sculptură Mică Arad 1989, Galeria Alfa a Filialei U.A.P. Arad - expune *Panta rei I* (lemn și alabastru), *Panta rei II* (lemn și alabastru);

1990 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '90, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Contraste* (lemn și alabastru), *Izvorul* (lemn și alabastru), *Panta rei* (lemn și alabastru);

Expoziția Anuală de Pictură și Sculptură, București, Sălile de Expoziții ale Teatrului Național,

- expune *Panta rei* (lemn și alabastru); ⇨

1991 - Expoziția „Arta Plastică Băimăreană” la Nyregyhaza, Ungaria, Galeria

Traian Moldovan - 75

orașenească (ianuarie 1991) - expune **Panta rei** (alabastru și lemn);

Expoziția „Arta Plastică Băimăreană”,
Galeria de Artă a U.A.P. Bistrița, mai 1991

- expune **Panta rei** (alabastru și lemn); ⇨

Expoziția personală de sculptură mică
la Groot – Schuylenburg, Apeldoorn în
Olanda;

1992 - Expoziția „Arta Plastică Băimăreană” la Szolnok, Ungaria, Galeria orașenească (mai, iunie 1992) - expune **Tors** (alabastru și lemn),

Qvo Vadis (lemn și alabastru); ⇨

Expoziția Județeană de Artă Plastică
Maramureș '92, Complexul expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune
Altar (lemn și alabastru), **Izvor** (marmură),
Jugul apelor (lemn și alabastru);

Expoziția republicană de pictură și
sculptură, București, Galeria Teatrului
Național - expune **Jugul apelor** (lemn și
alabastru);

1993 - Expoziția Județeană de Artă Plastică
Maramureș '93, Complexul Expozițional
„Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune
Tors (alabastru), **Lumină** (piatră și lemn);

1994 - Expoziția Județeană de Artă '94,
Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Contraste** (lemn și marmură),

Petrecere (lemn și marmură); ⇨

1995 - Expoziția „Centenar Lucian Blaga”, Muzeul Național de Artă Cluj Napoca

- expune *Lumina* (marmură și lemn); ⇨

Expoziția „Județeană de Artă '95”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune *Altar* (marmură și lemn), *Însemn* (marmură);

1996 - Expoziția „Academia '70”, pictură, sculptură, grafică, artă decorativă, Cluj Napoca, Saloanele Muzeului Național de Artă și ale Academiei de Arte Vizuale „Ion Andreescu” Cluj Napoca - expune *Altar I* (piatră și lemn), *Altar II* (marmură);

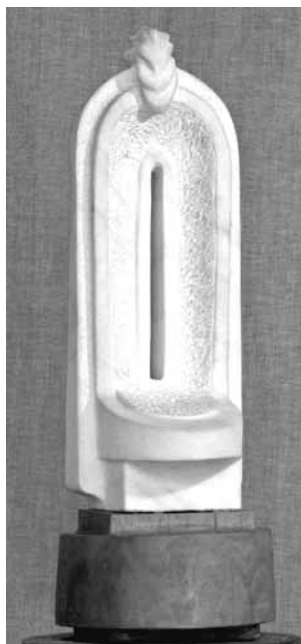
Expoziția Salonul Național Bienal de Sculptură Mică, Galeria Delta a Filialei U.A.P. Arad - expune *Fluid I* (lemn), *Fluid II* (lemn și marmură);

1997 - Expoziția Județeană de Artă Plastică Maramureș '88, Complexul Expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Piatră de hotar* (lemn și marmură), *Devenire* (lemn și marmură), *Arcada* (lemn și marmură), *Altar* (lemn și marmură); *Dimineața* (lemn și marmură), *Urmă în timp* (lemn și marmură);

1998 - La invitația Muzeului Național de Artă din Cluj Napoca organizează Expoziția personală, sculptură și desen, curator muzeograf pr. Negoită Lăptoiu - expune 33 de sculpturi și 24 de desene;

Expoziția Salonul anual de Artă Maramureș '98, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune, *Cascada* (lemn și marmură), *Omagiu* (lemn și marmură), *Curgere* (lemn și marmură), *Relație* (lemn și marmură),

Altar (lemn și marmură); ⇨

1999 – Expoziția Târg de Artă '99, Baia Mare, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Simbol I** (lemn și marmură), **Simbol II** (lemn și marmură);

2000 - Expoziția Anuala Artelor 2000, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Semn** (lemn și marmură);

Expoziția „Omagiu Părintelui Niculae”, Mănăstirea Rohia, Maramureș - expune **Altar I** (lemn și marmură), **Altar II** (lemn și marmură);

Are calitatea de invitat la Expoziția „Bunavestire”, organizată de Muzeul Țării Oașului, Negrești Oaș, – expune:

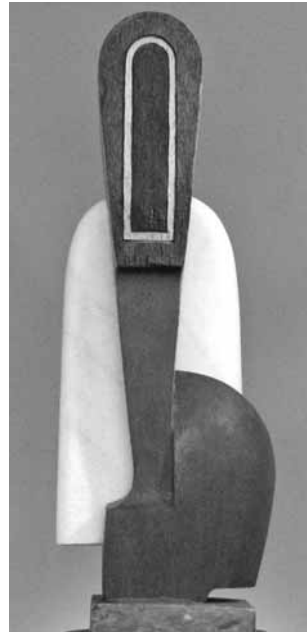
Arhetip I (lemn și marmură), ⇔

Arhetip II (lemn și marmură) ⇔

Altar (lemn și marmură), **Fluid** (lemn și marmură), **Panta rei I** (lemn și marmură), **Panta rei II** (lemn și marmură), **Umbra** (desen cărbune/h), **Altar** (desen cărbune/h);

Expoziția Salonul Național Bial de Sculptură Mică 2000, Galeria Delta, Arad - expune **Cascada** (lemn și marmură);

2001 - Expoziția Anuala Artelor 2001, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune **Complementaritate** (lemn și marmură), **Umbra** (lemn și travertine), **Simbioză** (lemn și marmură), **Însemn tragic** (desen conte/h), **Tinerete** (desen cărbune/h), **Amintiri** (desen conte/h), **Zidire** (desen conte/h), **Traseu** (desen conte/h);

Expoziția Salonul Național de Artă 2001, București, Pavilioanele Romexpo - expune *Arhetip* (lemn și marmură);

Expoziția Salonul Național de Desen, Arad, Galeria Delta - expune *Diptic*;

Expoziție internațională de artă „Euro-carpatica” (cu participarea țărilor România, Ungaria, Slovacia, Ucraina), Muzeul de Artă Baia Mare - expune *Aspirație* (lemn și marmură);

Organizează, coordonează și participă în parteneriat cu Fundația Culturală Română, la a IX-a ediție a Taberei Internaționale de Pictură, Baia Mare 2001

- expune *Pâinea de toate zilele*, instalație, ⇨ tehnică mixtă (lemn, carton, acrilic), *Poartă* (pastel/h), *Înserare* (pastel/h), *Portret de femeie* (cărbune/h), *Tinerețe* (cretă/h), *Adolescent* (cărbune/h);

2002 - Expoziția Anuala Artelor 2002, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Totul trece* (lemn și marmură), *Amintiri* (marmură și lemn), *Altar* (marmură și lemn), *Înainte de zbor* (lemn și marmură), *Icar* (desen, cărbune/h), *Zmeu* (desen, cărbune/h), *Sisif* (desen, cărbune/h);

Expoziția „Eternul feminin – Mitul relevant”, Muzeul de Artă Baia Mare - expune *Alter Ego* (lemn și marmură);

Expoziția Salonul Bienal Național de Sculptură Mică Arad 2002, Galeria Delta, Arad – expune *Petrecere* (lemn);

Expoziția de Artă Contemporană Băimăreană, expoziție de grup, Gala Milenium, Baia Mare – expune *Tors* (alabastru),

Simbioză (marmură și lemn), ⇨

Traian Moldovan - 75

Odihnă (desen, cărbune), **Portret** (desen, cărbune/h);

Expoziția „Sărbătoarea Artelor”, Galeria de Artă a U.A.P. Baia Mare

- expune **Pasăre** (lemn și marmură); ⇔

2003 - Expoziția Anuala Artelor 2003, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune **Panta rei** (marmură și lemn), **Sămânță** (marmură);

Expoziția „Iarna - profilul pictural al unui anotimp”, Galeria de Artă a U.A.P. Baia Mare - expune **Vis hibernal** (desen conte/h), **Dezghet** (desen conte/h);

Expoziția „Surâsul primăverii”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare – expune **Somnul voinicului** (desen conte/h), **Inspirație** (desen, cretă, conte/h), **Fereastră** (desen, cretă conte/h), **Umbra străbunilor** (desen, cretă, conte/h), **Arcadă** (desen, cretă, conte/h);

Expoziția „Inter art”, Baia Mare – Satu Mare, Expoziție de grup, Muzeul de Artă Satu Mare, mai 2003 - expune **Simbioză** (lemn și marmură), **Umbra** (lemn și marmură), ⇔ **Totul trece** (lemn și marmură), **Altar** (marmură și lemn),

Reflexie (lemn și marmură). ⇔

Expoziția „Învierea”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare - expune **Înălțarea** (desen conte/h), **Umbra în timp** (desen conte/h);

Expoziția „Salonul Internațional de Desen”, Arad, Galeria Delta - expune **Urma unui vis** (desen conte/h), **Înălțarea**, diptic (desen conte/h);

Expoziția „Arta baimăreană contemporană”, Galeria de Artă a orașului Szentendre, Ungaria;

2004 - Expoziția Anuala Artelor 2004, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Panta rei I* (lemn și marmură), *Panta rei II* (lemn și marmură), *Altar* (lemn și marmură);

Expoziție internațională de artă „Eurocarpatica” (cu participarea țărilor România, Ungaria, Slovacia, Ucraina), Muzeul de Artă Baia Mare – expune *Altar* (lemn și marmură), *Germen*, *Panta rei II* (lemn și marmură), *Verticala I și II* (desen, cărbune/h), *Traseu* (desen, cărbune/h), *Portret*, desen (cărbune/h);

Expoziția de Artă Plastică „Donații 1990 – 2000”, Muzeul Național de Artă Cluj Napoca - expune *Altar* (lemn și marmură);

Expoziția „Salonul Bienal Național de Sculptură Mică Arad 2004”, Galeria Delta, Arad – expune *Altar I* (lemn și marmură), *Altar II* (lemn și marmură);

Expoziția „Arta dialogului european, Noua Colonie Internațională de la Baia Mare 1993 – 2001”, expoziție retrospectivă, Muzeul de Artă Baia Mare - expune *Altar* (lemn și marmură);

Expoziția de Artă Plastică Contemporană, „Galeria Gawrisch” din Zeiskam, Germania, decembrie 2004 - expune *Panta rei* (lemn și marmură);

2005 - Expoziția Anuala Artelor 2005, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Nostalgie* (lemn și marmură), *Lacrimă* (lemn și marmură),

Izvorul visului (lemn și marmură); ⇨

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”

Lacrimă

Traian Moldovan - 75

Baia Mare – expune *Vasile Lucaciu* (relief bronz), *Diptic* (desen conte/h), *Desen I* (desen cărbune/h), *Desen II* (desen cretă conte/h);

Expoziția „Centrul Artistic Baia Mare – Repere Contemporane”, Institutul Cultural al României la Budapesta, Ungaria

- expune *Panta rei* (marmură și lemn); ⇨

Expoziția „Saloanele Moldovei”, Muzeul de Artă Bacău, România și Muzeul Național de Artă al Moldovei, Chișinău - expune *Altar* (lemn și marmură);

Expoziția Bienala Internațională de Arte Contemporane, Arad, 2005, Galeria Delta a U.A.P. Arad și Muzeul de Artă Arad - expune *Panta rei* (marmură și lemn);

Expoziția „Învierea”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare - expune *Semn* (marmură și lemn), *Înălțarea I* (desen cărbune/h), *Înălțarea II* (desen cărbune/h);

2006 - Expoziția Anuala Artelor 2006, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune *Cumpăna timpului* (lemn și travertin),

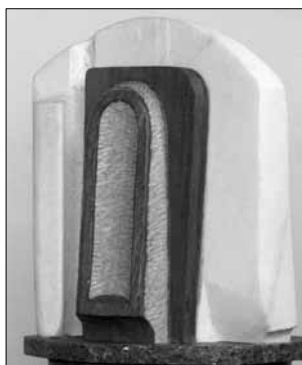
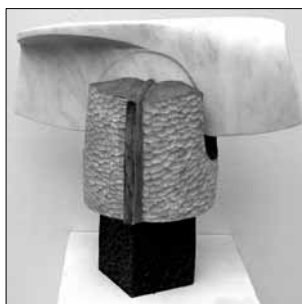
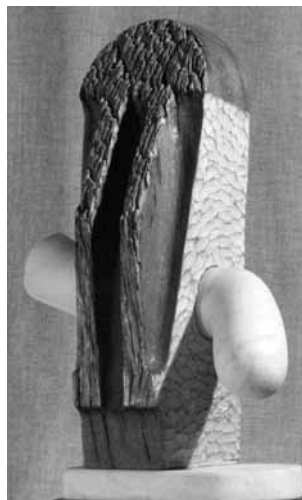
Cumpăna apelor (lemn și marmură), ⇨

Cumpăna Cerului (lemn și marmură);

Expoziția „Saloanele Moldovei”, Muzeul de Artă Bacău, România și Muzeul Național de Artă al Moldovei, Chișinău - expune *Lumină interioară* (lemn și marmură);

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”

- expune *Loc pentru reculegere* ⇨ (lemn și marmură), *Loc pentru rugăciune* (lemn și marmură);

Traian Moldovan - 75

Expoziția „Târg de Artă Contemporană”, Centrul de Afaceri Copenhaga, Danemarca, - expune *Tors* (lemn), ⇨ *Apa vieții* (lemn și marmură), *Nostalgie* (desen, cărbune/h), *Arc în spațiu* (desen cărbune/h);

Expoziția „Artă Românească contemporană”, Institutul Cultural al României la Budapesta, Ungaria - expune *Binecuvântare* (pastel/carton), *Munte cu schit* (pastel/carton), *Umbra străbunilor* (desen, cărbune/h), *Umbrele visului* (desen conte/h);

Expoziția „Salonul Național de Artă – Realitatea ca imagine a imaginilor”, Galeria „Constantin Brâncuși” a Parlamentului României, București. - expune *Cumpăna vremilor* (lemn și travertine), *Panta rei* (lemn și marmură);

2007 - La invitația Galeriei de Artă „Frezia” din municipiul Dej, i se organizează o Expoziție personală de sculptură și desen, curator prof. univ. dr. Negoită Lăptoiu;

Expoziția Anuala Artelor 2007, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare – expune *Recviem* (lemn și piatră), ⇨ *Mâna destinului I* (desen cărbune/h), *Sonata lunii* (desen conte/h), *Noaptea* (desen, conte/h);

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Firul Ariadnei* (desen cretă/h), *Mâna destinului II* (cărbune/h);

Expoziția Bienala Internațională de Artă Contemporană „Meeting Point”, Arad

Traian Moldovan - 75

bienal 2007 (România, Ungaria, Cehia, Croația), Galeria Delta și Muzeul de Artă Arad - expune *Cumpăna vremilor* (lemn și travertine);

Expoziția „Artă băimăreană, Sibiu 2007”, Galeria Primăriei municipiului Sibiu - expune *Recviem* (lemn și piatră),

Semn pentru izvor (lemn și marmură); ⇨

Expoziția „Formă, Culoare, Timp”, Galeria „Apollo” București (Participă Grupul artiștilor participanți la Simpozionul de Artă organizat la Negrești Oaș în 2006) - expune reproducerea lucrării de artă monumentală realizată la Negrești Oaș și 3 desene;

Expoziția Bienală Națională „Lascăr Viorel”, Galeria de Artă Piatra Neamț - expune *Însemn pentru altar* (lemn și marmură);

Expoziția „Sărbătoarea Artelor”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare - expune *Discurs politicianist* (cont/h), *Tranziție* (cărbune/h), *Pericol* (cărbune/h), *Tentația cubului* (cărbune/h);

2008 - Expoziția „Salonul de Primăvară - Ziua Artistului Plastic Băimărean - 5 mai”, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare - expune *Tentația volumului* (marmură și lemn), *Desene* (cărbune/h);

Expoziția personală *Idee și întrupare* la Sala „Ovidiu Maitec”, Muzeul de Artă Arad;

Participă la Anuala Artelor - 2008, Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare

- expune *Umbra nopții* (lemn, marmură); ⇨

Traian Moldovan - 75

2009 – Participă în calitate de invitat la expoziția de grup „Identități”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare;

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, expune **Generații** (lemn și teracotă), Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare;

Participă la Salonul Artelor 2009, la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare, expune **Presiune în timp** (lemn și marmură),

Expansiune (lemn și marmură), ⇨
Lăcașul cubului (lemn și marmură);

Participă la Bienala internațională „Meeting Point Arad Bienal”, expune **Lumină-umbră** (lemn și marmură);

Participă la Bienala națională „Lascăr Viorel”, ediția a VII-a, Piatra Neamț, expune **Cascada** (lemn și marmură);

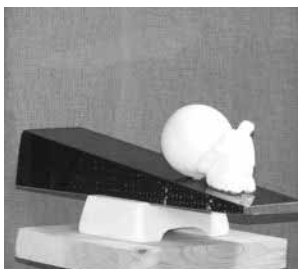
Participă la Bienala națională de sculptură mică „Vârsta de bronz”, Cluj-Napoca, - expune **Tors** (bronz); ⇨

2010 - Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, expune **Tors** (piatră) la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare;

Participă la Bienala Concurs de Artă Plastică „Gheorghe Petrașcu”, Târgoviște cu lucrarea **Să intrăm în normalitate** (lemn și marmură);

Participă la Bienala Artelor „Ion Andreescu” Buzău, ediția a VII-a cu lucrarea **Lăcașul cubului** (lemn și marmură);

Participă la Anuala Artelor 2010 cu piesele **Zădărnice** (marmură, andezit), ⇨

Traian Moldovan - 75

Echitate procustiană (marmură și lemn), ⇨
Contemplantare atemporală (marmură și lemn);

Expoziția internațională de artă „Saloanele Moldovei”, Bacău-Chișinău, expune *Presiune* (lemn și marmură);

Participă la expoziția internațională de artă „Conecsen, Kapcsulat” – Conexiuni, la Casa de Cultură din Kecskemet, Ungaria și Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare, expune *Expansiune* (lemn și marmură);

Expoziția „Jumelage et patrimoine” din Coubs la Ville, Franța, expune *Spre Centrul Vechi* (desen/h);

Expoziția „Sărbătoarea artelor” la Galeria de Artă a U.A.P., expune *Torss* (piatră de Madara);

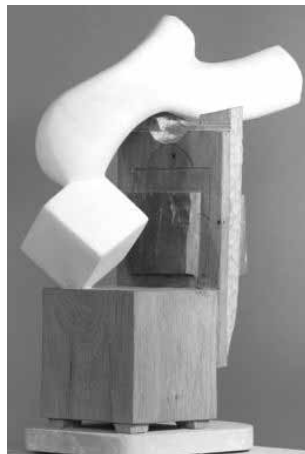
2011 - „Exerciții introspective”, sculptură, desen, pastel la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare. Expune 18 sculpturi, 40 desene în cărbune și pastel;

Expoziția „Surâsul primăverii” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune din ciclul „Impresii pragheze” *Zidul* (pastel/h) și *Vine, nu vine* (pastel/h);

Participă la expoziția de grup „Nudul” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune *Reflexie* (lemn și marmură), *Umbra* (lemn și piatră), *Tentația voluptății* (desen, cărbune/h), *Penitență* (desen, cărbune/h);

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai”, expune

Tentația cubului (lemn și marmură), ⇨
la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor” Baia Mare;

Expoziția „Învierea” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune din ciclul „Impresii pragheze”: **Bolta** (pastel/h) și **Mesaj** (pastel/h);

Participă la manifestările „Open day” Baia Mare și „Sculptură în plaine-air” (Centrul Vechi), - expune **Cumpăna vremilor** (lemn); ⇨

Expune în cadrul expoziției duplex „Hotmezöv aszarheylı” lucrarea **Discurs** (cărbune/h);

Participă la expoziția internațională „Salioanele Moldovei”, Bacău-Chișinău, cu lucrarea **Tors și umbră** (lemn și piatră);

Bienala de Artă Plastică „Lascăr Viorel”, Piatra Neamț, expune **Tentația cubului** (lemn și marmură);

Expoziția „Anuala Artelor 2011” Baia Mare la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”, expune **Clepsidra** (lemn), **Însemn pentru timp** (lemn și marmură) și **Izvorul** (lemn și piatră);

Bienala națională „Vârsta de bronz”, Cluj-Napoca, Universitatea de Artă și Muzeul de Artă, - expune **Îndurerata** (bronz); ⇨

Expoziția internațională „Meeting Point”, ediția a III-a, Arad, expune **Zădărnice** (marmură și andezit);

2012 – Expoziția de grup „Seniori ai artei băimărene” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune din ciclul „Tentația cubului” **Lăcaș pentru cub** (lemn și marmură), **Eliberarea din lăcaș** (lemn și marmură), **Fluiditate** (marmură și lemn), **Expansiune** (lemn și marmură), **Cub-fluid** (marmură și lemn);

Traian Moldovan - 75

Expoziția de grup „Portretul” la Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune **Inocenta** (alabastru și lemn), **Adolescentă** (lemn), **Laudă visului** (lemn) și **Însemn dual** (lemn și marmură); ⇨

Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai” la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”, expune **Panta rei** (lemn și piatră);

Expoziția „Vară”, Galeria de Artă a Filialei U.A.P. Baia Mare, expune **Tors** (lemn), **Ecoul** (lemn);

Expoziția Anuala Artelor 2012 la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”, expune **Clepsidră pentru timp imaginar** (lemn și marmură), **Raport dual** (lemn și marmură), **Confluență** (travertin);

Expoziția Bienală de Artă „Gheorghe Petrașcu”,
- expune **Himera nopții** (lemn și marmură); ⇨

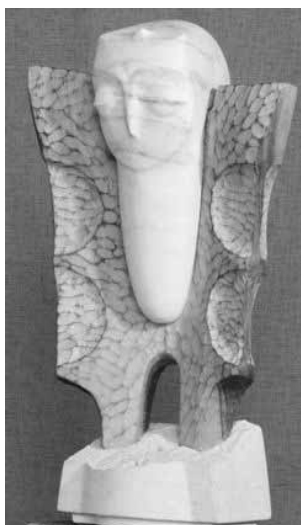
2013 - Expoziția „Salonul de Primăvară – Ziua Artistului Plastic Băimărean – 5 mai” la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”,

- expune **Dară ochiu-nchis afară înlăuntru se deșteaptă...** (lemn); ⇨

Expoziția de grup „Abstract Art” la Muzeul de Artă Baia Mare, expune **Izvorul** (lemn și piatră), **Apa vie** (lemn și marmură), **Reverberație** (lemn și marmură);

Expoziția anuală Artelor 2013, Baia Mare, la Complexul expozițional „Colonia Pictorilor”, expune **Dezintegrare** (lemn și marmură);

Expoziția internațională „Saloanele Moldovei”, Chișinău-Bacău, expune **Raport Dual** (lemn și marmură);

3. Participări la *tabere-simpozioane* de creație naționale și internaționale

- naționale:

1979 – Arcuș, jud. Covasna:
Cumpăna vremilor – lemn,
3,60x1,80x0,90 m. ⇨

⇨ 1980 – Căsoaia, jud. Arad:
Anotimpuri – piatră
3,40x1,20x1,20 m.

1981 – Măgura Buzăului,
jud. Buzău: **Germinație** –
piatră, 2,60x1,40x2,50 m.

1982 – Reci-Mestecăniș,
jud. Covasna: **Dialog** –
lemn, 3,20x0,70x1,80 m.

1984 – Săliște, jud. Sibiu:
Sămânța roditoare – lemn,
3,60x0,90x2,10 m.

1985 – Sighetu Marmăției,
jud. Maramureș: *Eoliană* –
lemn, 2,60x1,10x3,20 m.

Traian Moldovan - 75

1986 – Poiana cu Schit, jud. Iași: *Eterna trecere* – piatră, ⇨ 2,20x0,90x2,80 m.

1987 – Lăzarea, jud. Harghita: *Panta rei* – marmură și lemn, 0,85x0,60x1,10 m.

1988 – Macea, jud. Arad: ⇨ *Mirabila sămânță* – piatră, 1,90x1,10x1,50 m.

1990 – Satu Mare: *Travaliu etern* – piatră și beton, 1,20x2,60x1,20 m (*lucrarea nu a fost amplasată de către administrația municipiului Satu Mare și ulterior a dispărut*).

Traian Moldovan - 75

1993 – Dumbrava Sibiului,
jud. Sibiu: *Fluid* – lemn, ⇨
2,70x0,90x1,60 m.

1997 – Baia Sprie, jud. Maramureș: *Altar* - marmură și metal, 1,80x0,70x0,50 m.

1998 – Baia Sprie, jud. Maramureș: *Insemn pentru rugă* - ⇨
marmură, 2,25x1,10x0,65 m.
(Taberele de la Baia Sprie au fost organizate de Traian Moldovan cu Primăria Orașului.)

Traian Moldovan - 75

2002 – Cărbunari, jud. Maramureș: **Sisif** – piatră de Babadag, 1,20x0,85x7,00 m (Muzeul Florean).

2003 – Cărbunari, jud. Maramureș: **Patul lui Procust** – piatră de Cuciulat, 1,10x1,85x3,50 m (Muzeul Florean).

2006 – Negrești-Oaș, jud. Satu Mare: **Oglindire** – travertin și marmură, 1,90x1,10x1,40 m.

2009 – Suceiu de Sus, jud. Maramureș: **Lăcașul cubului** – lemn (sculptură mică), 59x28x38 cm (Simpozion organizat de Traian Moldovan cu SC Rustic SA)

Traian Moldovan - 75

- internaționale:

1991 – Olanda, Apeldoorn,
Parcul Groot-Schuylenburg:
Mesaj pentru o oglindă magi- ⇨
că – marmură, 2,30x1,60x4,20 m.

1996 – România, Dej: *Genera-*
țiile – lemn, 2,10x0,80x0,80 m

Traian Moldovan - 75

2007 – Bulgaria, Madara-Shumen: *Izvorul* – piatră,
1,10x0,50x0,70 m

2008 – Všeradice, Cehia,
„Artsymposium”: *Cumpăna* –
lemn, 1,60x1,20x0,75 m.

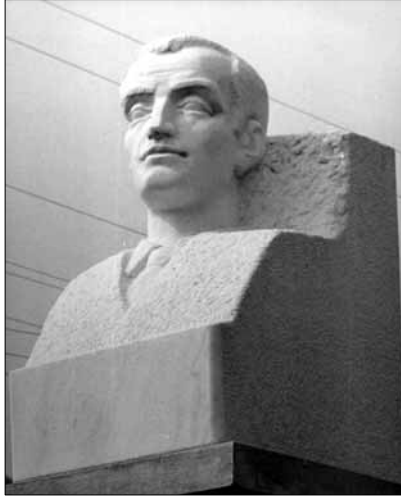

2013 – România, Blaj, jud.
Alba: *Lacrimile pătimirii
noastre* – lemn, 125x41x37 cm.

Traian Moldovan - 75

4. Lucrări de artă monumentală:

Bustul poetului Ion Țigariu
(amplasat în satul Băița, oraș
Tăuți Măgherăuș, Maramureș,
marmură de Rușchița din
1,10x0,65x0,50 m; soclu: beton
placat cu marmură de Buteasa,
h. total = 3,47 m; inaugurat:
21 aug. 1977);

***Bustul cărturarului Gheorghe
Șincai*** (amplasat în Baia Mare,
în fața Colegiului Național
„Gheorghe Șincai” din marmură
de Rușchița, dimensiuni:
1,62x0,94x0,80m, h: bust+ soclu
= 3,55 m; dezvelit: 8 oct. 1994);

Traian Moldovan - 75

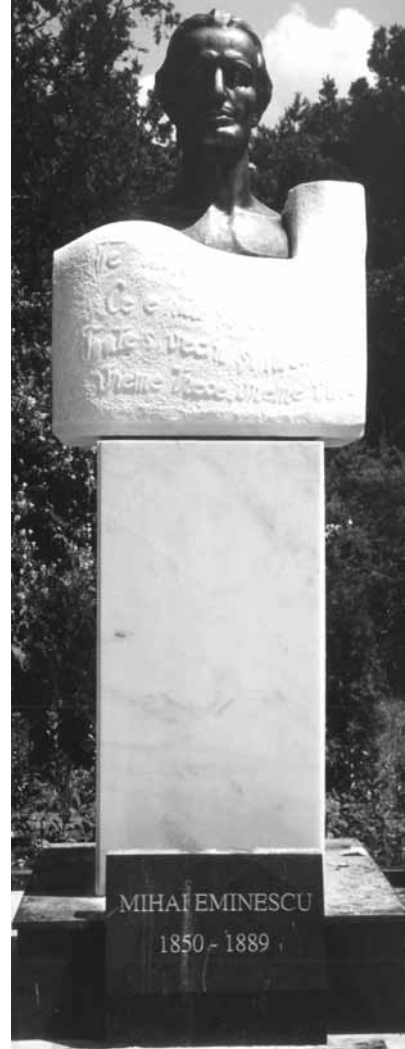
Monumentul eroilor din primul și al doilea război mondial (Mireșu Mare, Maramureș, beton finisat cu terasit și andezit negru; soclu: h-0,70 m; 8x8m, l; h : total – 6,30 m; inaugurat: 7 iun. 1995);

Bust Ilie Lazăr (amplasat în parcul din centrul comunei Giulești, h: 85 cm; soclu: h: 1,50 m; beton placat cu marmură albă de Rușchița Maramureș; inaugurat: 28 nov. 1999);

Traian Moldovan - 75

Bust Mihai Eminescu (amplasat în parcul central Negrești-Oaș, jud. Satu-Mare, bronz și marmură + soclu beton placat cu marmură; h= 4,30 m, bust 1,40x0,90x0,70m; dezvelit: mai 2000);

Traian Moldovan - 75

Monumentul eroilor (amplasat în parcul central al orașului Baia Sprie, jud. Maramureș, beton, andezit și bronz; h = 6,70x3,90x 7,70 m; dezvelit: 1 decembrie 2002);

Monumentul Memorandiștilor (comuna Șișești, Maramureș; amplasat în fața primăriei; beton placat cu andezit și marmură de Rușchița, medalion Vasile Lucaciu, bronz, dimensiuni: 46 x d 38 cm; dezvelit: 21 mai 2008).

5. Lucrări aflate în muzee, instituții și colecții particulare:

- Muzee

Lumină interioară (lemn și marmură), 47x32x37 cm, în Muzeul Național de Artă al Republicii Moldova – Chișinău; ⇨

⇨ *Decebal* (gips patinat), 84x34x44 cm în Muzeul Național de Istorie al Unirii Alba Iulia;

⇨ *Cumpăna timpului* (lemn și travertin) 56x72x35 cm; Complexul Muzeal Județean Arad, Muzeul de Artă;

⇨ *Complementaritate* (marmură și lemn) 54x22x26 cm, Muzeul Județean Arad, Muzeul de Artă.

Deceneu (85x45x45 cm, ⇨ Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Bălcescu (piatră), 50x40x34 cm, ⇨ Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Traian Moldovan - 75

↳ *Portret Mărioara* (alabastru), 34x23x27 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Meditație (marmură), ↳ 34x23x27 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Fată din Dobrogea* (piatră), 33x32x26 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Iarna (lemn) 52x36x48 ↳ cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Alter ego* (lemn și marmură) 54x52x38 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Fereastră deschisă spre o lume a păcii* (lemn și marmură) 42x22x26 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Traian Moldovan - 75

↳ *Germen* (lemn și marmură) 108x32x26 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

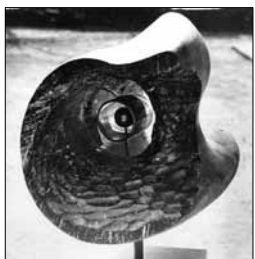

↳ *Icar* (marmură și lemn), 610x79x33 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Ion Șugariu* (portret - gips), 117x63x42 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Izvorul* (lemn și alabastru), 34x27x27 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Geneza* (lemn și bronz), 44x70x32 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Altar* (marmură și lemn), 50x49,5x16 cm, Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

↳ *Torsso* (piatră de Madara), 20x11x28 cm în Muzeul Județean de Artă „CENTRUL ARTISTIC BAIA MARE”;

Traian Moldovan - 75

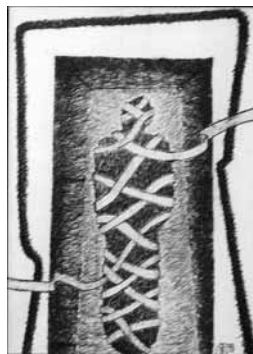
Lacrimile pătimirii noastre
– lemn, 125x41x37 cm;
Muzeul de Istorie Blaj, jud.
Alba;

Vezi foto. pag. 60

↳ ***Piatră de hotar*** (marmură
și lemn) 57x26x29 cm în
Muzeul de Artă Cluj-
Napoca.;

Dimineața (lemn și mar-
mură), 48x42x34 cm în
Muzeul de Artă Cluj-
Napoca; ↳

Panta rei – marmură și
lemn, 0,85x0,60x1,10 m
în Muzeul Județean
Harghita – Castelul din
Lăzarea, secția de Artă;

↳ Desenele ***Umbra*** (70x50
cm) și ***Altar*** (70x50 cm)
în Muzeul Țării Oașului,
Negrești-Oaș, județul
Satu Mare;

Cascada (lemn și mar-
mură) 44x24x33 cm în
Muzeul de Artă Piatra-
Neamț. ↳

↳ ***Să intrăm în normalitate***
(lemn și marmură),
56x24,5x37 cm în Com-
plexul Național Muzeal
„Curtea Domnească”,
Muzeul de Artă Târgo-
viște.

Traian Moldovan - 75

- Instituții

↳ *Fată din Oaș* (piatră), 36x23x22 cm la Direcția Difuzării Filmelor a județului Maramureș;

↳ *Omagiu* (lemn), 165x35x60 cm la Primăria comunei Șișești (lucrare dispărută);

↳ *Victorie* (lemn), 185x30x34 cm la Spitalul Județean „Constantin Opreș” Baia Mare;

↳ *Mihai Viteazul* (portret – teracotă), 42x28x30 m, la Uniunea Sindicatelor din Maramureș.

Alte lucrări se află în colecții particulare din **România, Anglia, Argentina, Bulgaria, Canada, Cehia, Franța, Germania, Moldova, Olanda, S.U.A., Ungaria.**

Diplome, premii, distincții:

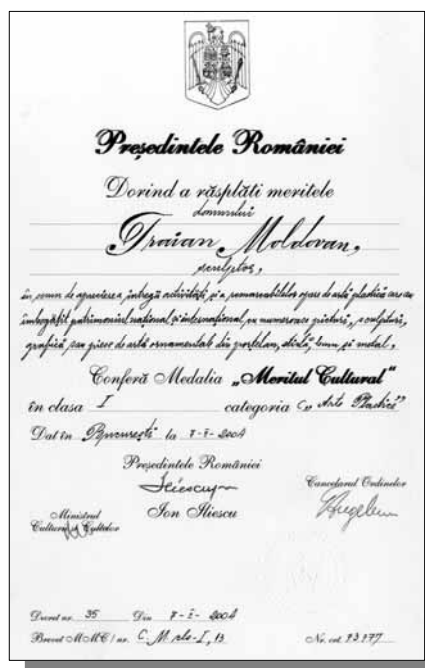
1985 – Titlul de laureat secțiunea Sculptură, la Festivalul Național „Cântarea României”, pentru compoziția *Fereastră deschisă spre o lume a păcii*. (Piesă aflată în patrimoniul Muzeului Județean de Artă „Centrul Artistic Baia Mare”);

1988 – Premiul Salonului Republican de Sculptură Mică Arad, ediția a II-a, cu piesele *Panta rei I* și *Panta rei II*. (Aflate în colecție particulară Arad);

1989 – Titlul de laureat în sculptură - compoziție la Festivalul Național „Cântarea României”;

1999 – Diplomă acordată de Consiliul Local și Primăria Municipiului Baia Mare în semn de apreciere pentru bogata creație artistică;

2004, febr. – Medalia „Meritul Cultural” în clasa I, categoria C „Arte Plastice”, conferită de Președinția României, în semn de apreciere a întregii activități și a remarcabilelor opere de artă plastică care au îmbogățit patrimoniul național și internațional cu numeroase picturi, sculpturi, grafică sau piese de artă ornamentale din porțelan, sticlă, lemn și metal;

Traian Moldovan - 75

2004, mai – Diplomă de excelență acordată în cadrul Zilelor Artistului Plastic Băimărean *pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea Centrului Artistic Baia Mare;*

2004 – Marele Premiu pentru Arte Plastice 2004 (artistul anului) decernat *ca recunoaștere a remarcabilelor merite în dezvoltarea și promovarea valorilor Centrului Artistic Baia Mare prin inițierea și organizarea Taberei Internaționale de Pictură Baia Mare (1993-2001);*

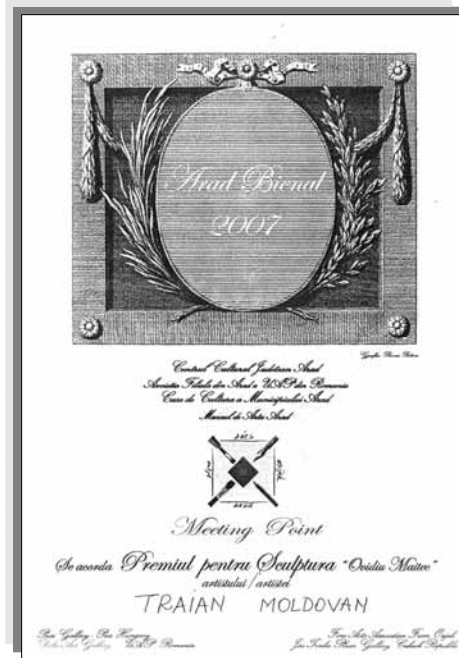
2006, mai – Diplomă de excelență acordată cu prilejul împlinirii a 110 ani de la întemeierea Coloniei de Pictură din Baia Mare *pentru contribuția deosebită adusă la prestigiul Centrului Artistic Baia Mar;*

Traian Moldovan - 75

2007 – Premiul special al juriului „Ovidiu Maitec” pentru sculptură la Bienala Internațională de Artă Contemporană „Meeting Point – Arad”;

„Cumpăna timpului”

2008, mai – Diplomă de excelență acordată în cadrul Zilelor Culturii Maramureșene, ediția a II-a, gala laureaților, Premiile „Glasul Culturii”, cu titlul de laureat la secțiunea Arte Plastice;

2009 – Premiul pentru sculptură la Bienala Națională de Artă Plastică „Lascăr Viorel”, Piatra Neamț;

Traian Moldovan - 75

2009, sept. – Diplomă pentru albumul personal *Traian Moldovan - Sculptură* acordată în cadrul secțiunii *Cărțile anului* la a XVII-a ediție a Sărbătorii Castanelor;

2010, nov. – Premiul II pentru lucrarea *Să intrăm în normalitate*, în cadrul Bienalei – concurs de artă plastică „Gheorghe Petrașcu”, ediția a X-a, Târgoviște;

2013 – Diplomă de onoare acordată de Primăria Municipiului Blaj pentru merite deosebite în realizarea *Taberei Internaționale de Artă Inochentie Micu-Clain*, pentru îmbogățirea tezaurului artistic al Muzeului de Artă Contemporană Blaj.

Comunicări științifice, scrieri și interviuri

1977 - *Pictura pe lemn în colecțiile Muzeului Județean de Artă din Baia Mare.* Sesiunea de comunicări „Marmația” la Muzeul Județean Maramureș (împreună cu prof. dr. Marius Porumb).

1978 - *Periplul unui Triptic – opera pictorului Octavian Smighelschi” aflat în colecțiile casei memoriale Gheorghe Pop de Băsești.* Sesiunea de comunicări „Marmația” la Muzeul Județean Maramureș.

1980 - *Relația muzeu - public în contextul contemporan.* Sesiunea de comunicări organizată de Muzeul de Artă Contemporană Galați, 1980.

1988 - *Simpozioanele de creație artistică - rolul și importanța acestora în demersul sculpturii contemporane din România.* Sesiunea de comunicări „Marmația” organizată de Muzeul Județean Maramureș.

Principii de selecție și paginare a expoziției aniversative „Centrul artistic Baia Mare”. Simpozion internațional organizat de Muzeul Județean Maramureș – Secția de Artă – sub patronajul Inspectoratului pentru Cultură al județului Maramureș și a Ministerului Culturii.

Scrieri în volume:

Vida Gheza – Centenar 1913-2013. În: Vanciu, Florina ; Borbei, Aristița; Pop, Liana. **Vida Gheza – 100** : documentar biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2013, p. 20-24.

Vida Gheza – Centenar 1913-2013. În: **Gheza Vida : centenar 1913-2013** / Editor Marius Porumb. București : Editura Academiei Române ; Cluj-Napoca : Editura Mega, 2013, p. 137-139.

Sculptură / Studiu introductiv de Negoită Lăptoiu. Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2008. 120 p. (Proiectul „Promovarea artei băimărene – Traian Moldovan 70” derulat de către Filiala U.A.P. Baia Mare în parteneriat cu Primăria municipiului Baia Mare).

Volume în colaborare:

Centrul artistic Baia Mare 1896-1996. Baia Mare, 1996. Editura Proema Baia Mare, 1996 (cu Tiberiu Alexa și Mihai Muscă) – album bilingv română-engleză, alb-negru și color, 70 p.

Prefațator, redactor al volumelor:

Anuala Artelor 2005 ; Prefațator, redactor coordonator: Traian Moldovan. Editura Centrului Artistic Baia Mare, 2005.

Centrul Artistic Baia Mare 110 : anuala artelor 2006 ; Cuvânt înainte: dr. Negoită Lăptoiu ; prof. Traian Moldovan. Editura Centrul Artistic Baia Mare, 2006.

Anuala Artelor 2007 / Nicolae Suci ; Redactor coordonator: Traian Moldovan. Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2007.

Artă băimăreană Sibiu – 2007 ; Coordonator proiect: Traian Moldovan. Filiala Baia Mare a U.A.P. din România ; Primăria Municipiului Baia Mare, 2007.

Scrieri în periodice:

Intenții și perspective privind relația muzeu-public, în cadrul tematicii expoziției de bază a secției de artă din Baia Mare. Marmația, nr. 5-6, 1979-1981, p. 581-585.

Tradiție și continuitate în Centrul artistic de la Baia Mare : expoziția de bază a Secției de Artă a Muzeului Județean Maramureș. Revista muzeelor și monumentelor, Muzeu, nr. 9, 1985, p. 21.

Tradiție și inovație în Centrul Artistic de la Baia Mare în Limba Română, an X, nr. 3-5, 2000, p. 255-256, Chișinău, Rep. Moldova.

Vida Gheza - centenar : 1913-2013. Familia Română, 14, nr. 2 (49), iun. 2013, p. 16-17.

Interviuri:

Andor Sanyi, „*Nagybányai Őszi tárlat*” în *Bányavidéki Fákli* din 27 nov. 1982

C.I. Augustin, „*Tradiție și actualitate în arta plastică*”, în *Maramureș* (supliment al ziarului *Pentru Socialism*, decembrie 1976

Botiș Ioan, „*Traian Moldovan – sculptor și președinte U.A.P. Maramureș*”, (interviu), în *Gazeta de Maramureș* din 26 sept - 2 oct 2005, pag. 13

Traian Moldovan - 75

A.C. Ioan (Cozmuța Augustin), „*În curând se va deschide Muzeul de Artă din Baia Mare*”, în *Pentru Socialism* nr. 9085 din 19 ian. 1985

Cozmuța Augustin, „*În 25 de săli vor fi expuse în jur de 700 de lucrări, aparținând la 250 de artiști din toate generațiile*” (interviu cu Traian Moldovan) în *Graiul Maramureșului* nr. 1840, din 1 martie 1996

Goja, Anca. *Artiștii plastici băimăreni, la ora sincerității*. în *Graiul Maramureșului*, 18, nr. 4900, 6-7 mai 2006, p. 8.

Pârja Gheorghe, „*Vitalitatea unei arte – Sculptura în lemn*”, (Tabăra națională de sculptură în lemn de la Sighetu Marmăției, interviu cu sculptorii participanți), în *Pentru Socialism* nr. 9275 din 31 aug. 1985

Racz Albert, „*Szobrok eleven világa*” (lumea reală a sculpturii) în *Bányavidéki Fákli*, nr. 3617, 19 martie 1977, p. 5 (cu reproducere)

Rad Florin, „*Cultura din județul nostru – suferă datorită austerității bugetare*”, (interviu) în *Observator*, anul 2 nr. 13 (21) din 6-12 aprilie 1999

Szilveszter Maria, „*Máramarosi Képzőművészeti tárlat Gyulán*” (MNK) în *Bányavidéki Fákli*, nr. 3900 din 28 august 1982

Vaida Magdalena, „*Portret – Traian Moldovan*”, (interviu), în *Adevărul de Cluj* – din 9 aug. 1996

„*Consider că mi-am găsit drumul propriu, care să mă definească, și el merge spre o artă viguroasă și sobră*”. În: Șimandan, Emil. *Un spectacol pentru o mie de ani* : interviuri. Arad, 1981, p. 109-113.

„– Faceți parte din grupul artiștilor plastici băimăreni, ce se afirmă tot mai mult în cadrul mișcării artistice plastice din țara noastră. Cum ați ajuns la Baia Mare?”

– După absolvirea Institutului de arte plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca am fost repartizat cadru didactic la Jibou. Ulterior m-am apropiat de Centrul Artistic din Baia Mare, atras de tradițiile existente pe linia artei plastice din acest oraș. Am în vedere vestita școală de pictură înființată în anul 1896, care se continuă prin generațiile actuale la un nivel artistic superior. Când spun acestea mă gândesc la culoarea locală, la specificul județului nostru, la acest angrenaj complex creat între societate și artistul contemporan. Provin dintr-o localitate din centrul Transilvaniei, din Chidea, de lângă Cluj-

Napoca, însă prin evoluția artistică din ultimii ani mă consider integrat în grupul artiștilor băimăreni.

– Despre debutul dv. expozițional, ce ne puteți spune?

– A avut loc în anul 1965, la Cluj-Napoca, imediat după absolvirea institutului, în cadrul unei expoziții regionale.

– Ce lucrare ați expus?

– M-am prezentat cu un portret al marelui nostru scriitor ardelean, Ion Agârbiceanu. Lucrarea nu s-a bucurat de un succes prea mare, fapt pentru care adevăratul debut îl consider în anul 1967. Din acest an particip la expozițiile anuale, omagiale și republicane. Apropiindu-mă de Baia Mare, m-am îndepărtat oarecum de artiștii plastici clujeni, noul oraș adoptiv mi-a oferit largi posibilități de afirmare.

– În afară de expoziții, la ce alte manifestări artistice ați mai participat?

– Trăind și muncind la o distanță foarte mare de capitală, nu am beneficiat de aceleași favoruri pe care le-au avut artiștii plastici bucureșteni, de-a participa la mai multe tabere de creație. În afară de tabăra aceasta, nu am mai fost invitat decât la Arcuș, în ediția de anul trecut.

– Cum ați intitulat lucrarea pe care ați conceput-o în tabăra de la Arcuș?

– „Cumpăna vremurilor” este o lucrare în lemn de stejar, nefigurativă, însă cred că are un mesaj foarte clar. Am și o fotografie cu această lucrare. Am urmărit o structurare de volume pe verticală. Este o lucrare cu o ușoară intenție cinetică. Brațul pe orizontală se poate mișca, creând privitorului sentimentul că acea cumpănă a vremurilor poate să ia o anumită turnură. Este o compoziție echilibrată, formată din două cuburi, care sugerează vizitatorului un sentiment de o stare existențială.

– Care sunt materialele dv. preferate în sculptură?

– Lucrez foarte bine în lemn, în piatră și nu îmi este străin nici modelajul. De asemenea, mă preocupă desenul, ca ajutor pentru clarificarea ideilor pe care doresc să le transmit prin sculptură, pentru a stabili proporțiile în cadrul compozițiilor pe care le fac.

– Despre temele care vă sunt mai familiare în sculptură ce ne relevați?

– Pe prim-plan se situează portretul de expresie. Apoi compoziția, pe care aș împărți-o în figurativă și nefigurativă. De asemenea mă

preocupă arta monumentală, am o serie de asemenea lucrări realizate în atelier.

– **Vă rog să amintiți câteva.**

– Proiectul pentru monumentele „*Horea, Cloșca și Crișan*”, „*Mihai Viteazul*”, „*Monumentul Eliberării*” și altele. Dintre aceste proiecte am expus deja fragmente ca de exemplu, cel închinat lui Mihai Viteazul.

– **Întrucât am constatat că vă preocupă o serie de teme istorice, ce părere aveți despre modul în care trecutul nostru istoric este reprezentat în arta plastică monumentală contemporană?**

– Personal, consider că nu întotdeauna s-a constituit o simbioză între monumentul istoric și participarea artiștilor plastici din toate colțurile țării. Cred că forurile centrale și locale ar trebui să colaboreze mai eficient în vederea antrenării tuturor sculpturilor din țara noastră la concursurile pentru ridicarea unor monumente. De asemenea, nu întotdeauna amplasamentul monumentelor este cel mai fericit. Desigur, în ultimii ani s-au ridicat foarte multe lucrări de artă monumentală, dar, de regulă, se uzează de concurs-invitație și, în asemenea cazuri, artiștii tineri sunt cei mai vitregiți, deși multe dintre lucrările proiectate, ar putea fi rezolvate cu o fantezie mai bogată, dat fiind marea receptivitate a tinerilor față de arta plastică modernă.

– **Sunteți un continuator al tradițiilor sculpturii ardelenne?**

– Atât sculptura clujeană, cât și cea băimăreană se încadrează în liniile generale ale sculpturii ardelenne, gen al artei plastice ce se caracterizează printr-o anumită sobrietate, printr-un meșteșug foarte bine însușit de către toți absolvenții Institutului de Arte Plastice de aici. Eu am fost elevul maestrului Ladea, astfel o bună bucată de vreme am creat sub influența acestuia, însă mi-am dat seama că nu voi putea continua la infinit sub influența maestrului. Astfel, printr-un efort programat m-am îndepărtat de acesta, ajungând la o anumită notă personală. În prezent consider că mi-am găsit drumul propriu care să mă definească și el merge spre o artă viguroasă și sobră. În acest sens mă încadrez și eu în coordonatele sculpturii ardelenne, dar nu mă mulțumesc numai cu această însușire conștiințioasă a tradiției, deoarece n-aș vrea să ajung la automulțumire. De ce? Pentru că automulțumirea duce la manierism, care la rândul lui duce la moartea acelei arte, la aplatizarea artistului respectiv. Iată de ce eu consider că absolut toate căutările noastre trebuie să fie curente, să facă parte din

viața noastră cotidiană de atelier. Personal, acord o mai mare importanță inovației decât tradiției deși, în mod paradoxal, inovația mea nu este încă prea curajoasă.

- Cum se materializează crezul dv. artistic la Căsoaia?

- Am venit la acest simpozion cu mai multe idei. Primind un material generos m-am hotărât să realizez o lucrare ce se va desfășura pe verticală, urmând ca în registrul de sus să creez o parte ușor figurativă, ce va putea simboliza mai multe lucruri.

- Cum se va intitula?

- „Anotimpurile”, titlu sugerat de cele patru măști din partea superioară a lucrării. Dar, în afară de anotimpuri, lucrarea mea mai poate avea o mulțime de simboluri cum ar fi, cele patru vânturi, ori trecerea a patru generații.

- Ce amplasament i-ați găsit în spațiul de la Căsoaia?

- Spațiul de aici este potrivit pentru o asemenea lucrare, ce poate fi privită din toate unghiurile. M-am gândit ca ea să fie așezată spre centrul poienii.

- Ca muzeograf, ce importanță acordați noilor muzee în aer liber născute în urma taberelor și simpozioanelor de sculptură?

- Dacă până mai anii treceți asemenea experiențe în domeniul sculpturii erau sporadice (există o oarecare tradiție pe linia picturii) în prezent se discută foarte mult despre aceste manifestări ale artei în urma cărora se nasc masive tezaure de artă plastică. Ele au o importanță deosebită pentru modelarea gustului publicului, muzeele în aer liber devenind un bun al maselor de oameni ai muncii din țara noastră.

- În mod concret, acum despre Căsoaia!

- Consider că fiecare muzeu în aer liber, unde se tezaurează lucrări de artă plastică, trebuie să fie foarte bine ales. Căsoaia îndeplinește acest deziderat întrucât este un spațiu dinamic, complex, așa cum se cere astăzi unui muzeu, cu ample posibilități de comunicare cu publicul. Sunt bucuros că mi s-a oferit posibilitatea să las și eu lucrarea monumentală într-un spațiu românesc.”

* * *

Despre binefacerile unei tabere de pictură : dialog cu sculptorul Traian Moldovan. A consemnat V.R. Ghenceanu. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2245, 29 aug. 1997, p. 6.

– „**Domnule Moldovan, care socotiți a fi beneficiile pentru Baia Mare a taberelor de pictură pe care le organizați?**

– *Taberele, în general, sunt inițiative instituționalizate, așezate sub semnul artei și care reunesc artiști valoroși, de concepții și stiluri diferite, dar care doresc să lucreze o vreme împreună. Organizarea, documentarea largă și condițiile pentru creație sunt foarte importante. Noi am reușit să le creăm. În Maramureș s-a pornit cu organizarea unei tabere de sculptură la Sighetu Marmației, în 1985, apoi cu una la Seini (cu trei ediții, pictură și grafică) și, în fine, o tabără de pictură la Baia Mare, în 1993, ajunsă acum la ediția a V-a. Au venit, s-au documentat și au creat în oraș și județ, până acum, peste 40 de pictori din zece țări europene.*

– **Din câte știu, obligația fiecărui pictor participant la tabără e aceea de a lăsa cel puțin o lucrare în Baia Mare. Ce se întâmplă cu ele?**

– *Până acum, pinacoteca Muzeului de Artă din Baia Mare (care înregistrează lucrările în inventar), s-a îmbogățit cu aproape 80 de tablouri realizate de pictorii participanți la taberele noastre. Ele constituie, cum vedeți, o avere pentru iubitorii de artă. Spun acest lucru întrucât primul criteriu de participare în tabără este chiar valoarea. În perspectivă se va putea naște la Baia Mare o galerie universală de artă contemporană.*

– **Dincolo de creația propriu-zisă, taberele prilejuiesc o largă documentare și, ulterior, o publicitate pentru Maramureș din surse demne de încredere. Nu-i așa?**

– *E foarte adevărat. Valorile noastre artistice (dar nu numai artistice, ci și cele ce țin de valorile morale, sufletești, geografice etc, etc.) pătrund în lume și prin gura artistului străin și prin pensula sa. Ecurile unei asemenea reuniuni sunt multe și din cele mai importante. România trebuie să fie cunoscută de la sursă, iar taberele sunt asemenea prilejuri.*

– **Binefacerile sunt, înțeleg, mai multe și în planuri largi...**

– *Ar mai fi, încă, bucuria de a reuni artiști care schimbă idei, care cercetează și se autoverifică.” [...].*

* * *

Hayer, Delia. Sculptorul Traian Moldovan : portret de artist. În *Informația zilei de Maramureș*, 2, nr. 266, 17 aug. 2002, p. 8.

„Cred că nu întâmplător copiii care au contact cu un instrument muzical au tendințe să studieze muzica. Tatăl meu era un om gospodar și avea multe unelte cu care lucra. Am fost și eu tentat să văd care la ce folosește, așa că am deprins de mic plăcerea și bucuria lucrului bine făcut. Îmi aduc aminte că, înainte de a intra în clasa I, am făcut o vizită la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, unde am văzut macheta statuii lui Matei Corvin, din piața veche a orașului. M-au impresionat diferențele volumetrice ale celor două piese din interior, macheta și statuia din exterior. Poate că acesta este primul impuls care m-a trimis către artele vizuale. Lucrarea este considerată una dintre cele mai reușite sculpturi din centrul Europei.

Una din tehnicile pe care le folosesc este tăierea directă, deoarece se crează o posibilitate de dialog benefic între mine și material. Îmi place să îmbin lemnul cu marmură sau cu piatră, cu scopul de a-mi exprima mai bine ideea, dar numai după ce realizez multe desene pentru a avea o imagine mai clară. Civilizațiile antice practicau inserția diferitelor materiale, în dorința de a câștiga în expresivitate. Nu pot să spun că acesta este motivul pentru care folosesc această tehnică. Fiecare material are calitățile și neajunsurile lui. Artistul are posibilitatea de a se exprima, iar îmbinarea lemnului cu marmura conferă un surplus de limbaj plastic.

Una din țările din Europa pe care le consider de excepție este Olanda. Deși este o țară cu doar 15 milioane de locuitori, olandezii au aproximativ de cinci ori mai mulți artiști plastici decât noi. Acest fapt denotă un grad mai ridicat de cultură plastică. Totul se face temeinic, pentru a se utiliza de cel puțin trei generații. Interesante sunt proiectele de mare anvergură în ceea ce privește cucerirea teritoriului din apele mării. „Mesaj printr-o oglindă magică” este o lucrare pe care am făcut-o în Olanda, prin care am încercat să exprim un mesaj de credință. Amplasarea lucrărilor de artă monumentală este foarte importantă, deoarece aceasta trebuie să se încadreze într-o simbioză în ambientul urban. Lucrarea din Olanda, „Bustul cărturarului Gheorghe Șincai” din Baia Mare, precum și lucrarea de la Muzeul Florean consider că au un amplasament bine ales”, ne-a spus Traian Moldovan.”

Consemnări în cataloage, albume, dicționare
(în ordine cronologică)

Expoziția absolvenților Institutului de Arte Plastice și Decorative „Ion Andreescu” Cluj-Napoca, promoția 1965 – catalog. Prefață: Daniel Popescu.

Expoziția regională de artă plastică Cluj, 1965 – catalog.

Expoziția regională de artă plastică Maramureș 1967 – catalog. Prefață Dorin Suru (reproducere).

Expoziția Bională de Pictură și Sculptură București, Sala Dalles, 1968 – catalog. Prefață: Vasile Drăguț.

Expoziția județeană de artă plastică Maramureș, 1968 – catalog. Prefață: Dorin Suru.

Expoziția omagială de artă plastică Baia Mare, 1971 – catalog. Prefață: Dorin Suru.

Prezențe artistice la Baia Mare 1896-1971, 1971 – catalog. Prefață: dr. Octavian Bandula.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș '72” Baia Mare – catalog.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș” 1973, Brașov – catalog.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș '74” Baia Mare – catalog.

Barbosa, Octavian. Dicționarul artiștilor plastici români contemporani. București : Meridiane, 1976, p. 335.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș '77” Baia Mare – catalog.

Expoziția și Salonul județean de artă plastică „Maramureș '78” Baia Mare – catalog (reproducere).

Expoziția Salonul județean de artă plastică „Maramureș '79” Baia Mare – catalog.

Tabăra de sculptură „Arcuș '79” județul Covasna – catalog.

Expoziția anuală de artă plastică aug.-sept. 1979 București, Sala Dalles – catalog. Prefață: Vasile Drăguț.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș '80” Baia Mare și Salonul județean de artă plastică – catalog.

Expoziția anuală de pictură-sculptură 1980 București, Sala Dalles – catalog. Prefață: Constantin Prut.

2050 de ani de la crearea statului dac, centralizat și independent – expoziție de artă plastică contemporană, 1980, București, Sala Dalles – catalog. Prefață: Ladislau Hegedus.

Expoziția și Salonul județean de artă plastică „Maramureș '81” Baia Mare – catalog.

Expoziția județeană de artă plastică „Maramureș” din anii 1982-1984, Baia Mare – catalog.

Expoziția de artă plastică „20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în România”, 1982, București, Sala Dalles – catalog. Prefață: Ladislau Hegedus și Ion Irimescu.

Tabăra de sculptură „Căsoaia '80”, jud. Arad – catalog-album. Prefață: Florea Lucaci, Gheorghe Vida, François Pamfil, Gheorghe Apostu.

Tabăra de sculptură „Măgura '81”, jud. Buzău – catalog, p. 16, 17.

Expoziție de artă plastică-pictură-sculptură-grafică Baia Mare și Képsőművészeti Kiállítás-festészet, szobrászat, grafika, 1982, Gyula (Ungaria) – catalog-album, p. 82, 83. Prefață: Alexa Tiberiu.

Tabăra națională de sculptură în lemn „Mestecăniș-Reci '82”, jud. Covasna – catalog. Prefață: Cornel Radu Constantinescu.

Traian Moldovan - 75

Un deceniu de viață artistică la Baia Mare : 1984-1993. Baia Mare: Inspectoratul pentru Cultură al județului Maramureș, p. II, V-VI, VIII, XXV-XXVI, XL, XLIV, XLVI, XLVII, LXVII, LXXXII, LXXXVI, LXXXVIII, LXXXIX, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 24, 27, 29, 30, 32, 33, 37, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 51, 56, 57, 59, 62-63, 67, 70, 73, 75, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86. – catalog, 169 p. Prefață: Tiberiu Alexa

Bienala de pictură și sculptură 1984, București, Sala Dalles – catalog.

Tabăra națională de sculptură „Scânteia”, jud. Iași, 1986 – catalog. Prefață: Pavel Florea.

Expoziție personală „Traian Moldovan – sculptură, desen”, 1998, Muzeul Național de Artă Cluj-Napoca – catalog. Prefață: dr. Negoită Lăptoiu.

Salonul național biennial de sculptură mică Arad '96, Galeria „Delta”. Prefață: Horia Medeleanu.

Salonul biennial național de desen Arad '97, Galeria „Delta” – catalog. Prefață: Horia Medeleanu.

Lucrări de artă monumentală din județul Covasna : album. Centrul de Cultură „Arcuș”, p. 33, 58. Prefață: Paul Vasilescu și Petre Străchinaru.

Saloanele Moldovei : expoziție-concurs de artă plastică contemporană Chișinău, 1999 – catalog. Prefață: dr. Constantin Prut.

Salonul biennial național de sculptură mică Arad '98, Galeria „Delta” – catalog. Prefață: Corneliu Antim.

Salonul biennial național de desen Arad, 1999 – catalog (reproducere). Prefață: Horia Medeleanu.

Târgul de artă Baia Mare – catalog. Prefață: Tiberiu Alexa, Ioan Anghel Negrean.

Traian Moldovan - 75

Anuala Artelor 2000, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog, p. 20. Prefață: Cristian Anghel, Ioan Anghel Negrean.

Enciclopedia artiștilor români contemporani. Cebuc, Alexandru ; Florea, Vasile ; Lăptoiu, Negoită. Vol. 2. București : Arc 2000, p. 126.

Anuala Artelor 2001 – U.A.P 50, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog. Prefață: dr. Tiberiu Alexa.

Salonul național de artă 2001, București, Romexpo, p. 148 – album. Prefață: Ion Iliescu, Adrian Năstase, Răzvan Teodorescu, Alexandru Ghilduș, Mehmet Güleriyüz, Patrick Gelin, George Cojocaru.

Anuala Artelor 2002, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog. Prefață: dr. Tiberiu Alexa.

Expoziția „*Eternul feminin – mitul relevat*”, Muzeul de Artă „Centrul Artistic Baia Mare”, 2002 – album, p. 68. Prefață: dr. Tiberiu Alexa.

Who's Who în România. București : Pegasus Press, 2002, p. 418-419.

Anuala Artelor 2003, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 31. Prefață: dr. Tiberiu Alexa.

Iarna – profilul pictural al unui anotimp – catalog, Muzeul de Artă „Centrul Artistic Baia Mare” 2003, p. 26, 27. Prefață: Mihai Muscă, Nicolae Suci, Tiberiu Alexa.

InterArt Satu Mare-Baia Mare 2003 – catalog, Uniunea Artiștilor Plastici din România, filialele din Baia Mare și Satu Mare.

Anuala Artelor 2004, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 78, 79. Prefață: dr. Tiberiu Alexa.

Anuala Artelor 2005, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 74, 75. Prefață: Traian Moldovan.

Traian Moldovan - 75

Arad Bienale 2005 – International Bienale of Contemporary Arts – album, p. 71. Prefață: Iosif Matula, Alfonso Caputo, Laura Castanedo, dr. Onisim Conta.

Centrul Artistic Baia Mare – repere contemporane, Institutul Cultural al României la Budapesta 2005. Prefață: dr. Tiberiu Alexa, Mihai Muscă.

Pictură&Sculptură : donații între anii 1996-2005 – album, Muzeul de Artă Cluj-Napoca, p. 75 (reproducere). Prefață: dr. Livia Drăgoi, Velica Boar.

Simpozionul de sculptură – fenomen al artei contemporane. Timișoara: Editura Universității de Vest, 2005, p. 91, 104, 128, 139, 145, 152, 157, Dumitru Șerban.

Saloanele Moldovei : Bacău-Chișinău 2005 – catalog. Prefață: Alexandra Titu.

Anuala Artelor 2006, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 104, 105. Prefață: dr. Negoită Lăptoiu, Traian Moldovan, dr. Tiberiu Alexa.

Art-Bunavestire, Muzeul Țării Oașului, Negrești-Oaș, 2006 – album, p. 42, 72. Prefață: Remus Vârnay, dr. Tiberiu Alexa, Gheorghe Vida, George Vulturescu.

Salonul național de artă 2006 București, Sala de expoziții „Constantin Brâncuși”, Parlamentul României – album, p. 16 (reproducere). Prefață: dr. Zamfir Dumitrescu, Pavel Șușară.

Artă baimăreană – Sibiu 2007, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog, p. 12. Prefață: dr. Cristian Anghel, dr. Nicolae Suci.

Bienala de artă plastică „Lascăr Viorel”, Piatra-Neamț, 2007 – catalog-album, p. 49. Prefață: Corneliu Antim, Valentin Ciucă.

Formă. Culoare. Timp : simpozion de artă contemporană, pictură-sculptură, Negrești-Oaș, 2007 – catalog-album, p. 48, 70. Prefață: Nicolae Bura, Corneliu Antim.

Traian Moldovan - 75

Meeting Point – Arad Bienal 2007 : painting, sculpture, graphics – album, p. 36, 37. Prefață: Dumitru Șerban, dr. Constantin Prut, dr. Onisim Conta, Vâclav Mălina.

Anuala Artelor 2008, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 69. Prefață: dr. Cristian Anghel, dr. Nicolae Suci, dr. Adrian Guță.

Art Symposium 2009, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 64, 132. Prefață: dr. Cristian Anghel, dr. Nicolae Suci, dr. Tiberiu Alexa.

Cincizeci de ani de Liceu de Artă în Baia Mare – album, 2008, p. 41, 167. Prefață: Dudaș Gyula, Gheorghe Crăciun, Botiș N. Enikő.

Anuala Artelor 2009, filiala Baia Mare a U.A.P.R., catalog-album, p. 64, 132. Prefață: dr. Cristian Anghel, dr. Nicolae Suci, dr. Tiberiu Alexa.

Bienala națională de artă plastică „Lascăr Viorel” 2009, Piatra Neamț – catalog-album, p. 11. Prefață: Valentin Ciucă, Violeta Dinu, Liviu Suhar.

Meeting Point Arad Bienal 2009 – painting-sculpture-graphics (România-Ungaria-Cehia-Croația) – album, p. 259. Prefață: dr. Șerban Dumitru, dr. Onisim Conta, dr. Aurel Chiriac, Daniel Zec.

„Vârsta de bronz” : expoziție bienală de sculptură mică 2009, Catedra de sculptură a Universității de Artă „Ion Andreescu” și Muzeul de Artă Cluj-Napoca – album, p. 14, 15. Prefață: Ion Mureșan, Corneliu Antim, Radu Moraru.

Anuala Artelor 2010, filiala Baia Mare a U.A.P.R. – catalog-album, p. 56, 113. Prefață: dr. Nicolae Suci.

Bienala concurs de artă plastică „Gheorghe Petrașcu” 2010, Târgoviște – catalog, p. 17.

Capcsolat – Conexiuni 2010 : expoziție de artă contemporană, Baia Mare, Kecskemét și Szentendre – album, p. 101. Prefață: dr. Tiberiu Alexa, Gyergyadesz László, dr. Török Katalin.

Traian Moldovan - 75

Saloanele Moldovei 2010, Chișinău-Bacău – catalog, p. 16.
Prefață: Valentin Ciucă.

Anuala Artelor – Centrul artistic Baia Mare 2011 – catalog-album.
Prefață: Cătălin Cherecheș, Laura Teodora Ghinea.

Saloanele Moldovei, ediția XXI, 2011, Chișinău-Bacău – catalog,
p. 22. Prefață: Iurie Colesnic.

Oameni de seamă ai Maramureșului : dicționar 1700-2010. Cluj-
Napoca : Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș
Vodă”, 2011, p. 741-742. Vasile Iuga de Săliște.

Anuala Artelor – Centrul artistic Baia Mare 2012 – catalog-album.
Prefață: Cătălin Cherecheș, Laura Teodora Ghinea.

Saloanele Moldovei, ediția XXII, 2012, Bacău-Chișinău – catalog,
p. 27. Prefață: Ilie Boca.

Dicționarul sculptorilor din România. Sec. XIX-XX, Vol. II, Lit.
H-Z, coordonator Ioana Vlasiu, Editura Academiei Române,
București, 2012, p. 151-153.

Aspect din atelier

REFERINȚE CRITICE DESPRE ARTIST ȘI OPERĂ

În volume:

Alexa, Tiberiu. *Centrul Artistic Baia Mare* : identitate paneuropeană și evoluție istorică în flux continuu. Baia Mare : Eurotip, 2012, p. 23, 27.

Antim, Corneliu. *Un laborator viu al sculpturii contemporane.* În: **Catalog** : „Salonul bienal de sculptură mică – Arad 1998”, la Galeria Națională „Delta”. Arad, 1998.

Boar, Velica. *Muzeul de Artă Cluj Napoca – pictură și sculptură* : – donații între anii 1996 – 2005 : album - catalog. Cluj Napoca, 2006.

Borbei, Aristița ; Pop, Liana. ... „și drumuri toate s-au retras de sub picioare, de sub pas” : in memoriam Ioan Dragotă : volum comemorativ. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2013, p. 124.

Brezovszki, Ana-Maria ; Vanciu, Florina ; Grigor, Ana. *Nicolae Apostol* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2004, p. 16.

Dârțu, Constantin Toni. *Personalități române și faptele lor* : 1950-2000 : dicționar. Iași : Editura Panfilus, 2009, p. 351-380.

Expoziție de artă plastică Gyula, 1982. [Baia Mare], 1982, p. 82-83.

Ghenceanu, Vasile Radu. *Jurnal de scriitor sau Desacralizarea continuă.* Baia Mare : Proema, 2007, p. 118.

Goja, Anca. *Un jurnalist prin bibliotecă* : (articole publicate în „Graiul Maramureșului” în perioada 2004-2008). Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2009, p. 49, 187, 205.

Grigor, Ana ; Brezovszki, Ana-Maria ; Pop, Liana. *Săluc Horvat* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2010, p. 49.

Horvat, Săluc. *Nord Literar* : nr. 1-50 : iunie 2003 – iunie 2007 : indice bibliografic. Baia Mare : Editura Nord Literar, 2007, p. 72, 79.

Horvat, Săluc ; Hășmășan, Raluca. *Nord Literar* : nr. 1-100 : iunie 2003 – septembrie 2011 : indice bibliografic. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2012, p. 118, 119, 128.

Traian Moldovan - 75

Marinescu, Otilia ; Brezovszki, Ana-Maria. *Vida Gheza* : caiet biobibliografic aniversar. Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2003, p. 11, 18.

Pop Negreștean, Vasile. FORMĂ, CULOARE, TIMP – *album catalog*. Ideea Studio, 2007, p. 11, 26 – 27, și 69 - 70.

Suciu, Nicolae. *Anuala Artelor 2007*. Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2007, p. 121.

Temian, Laura ; Marinescu, Otilia ; Brezovszki, Ana-Maria. *Autori maramureșeni*: dicționar biobibliografic. Baia Mare : Umbria, 2000, p. 138.

În periodice:

Alexa, Tiberiu. „O amplă panoramă a creației plastice maramureșene”, în *Pentru Socialism* nr. 7523, 5 ianuarie 1980

A.T. Liviu (Alexa, Tiberiu). „Maramoros 80 öszi képzőművészeti szalon” în *Bányavidéki Fákli* din 6 dec. 1980

Alexa, Tiberiu. „Anuala Artelor (III) ”, în *Graiul Maramureșului*, nr. 333-334 din 25 ian. 1991

Liviu T. Axel (Alexa, Tiberiu). „Artele plastice și căutarea unei noi identități în Maramureș”, în revista *Ateneu* (Bacău) anul 29 nr. 9 (276) din sept. 1992

Liviu T. Axel (Alexa, Tiberiu). „Artele plastice și căutarea unei noi identități în Maramureș” în *Ateneu* din sept. 1992

Alexa, Tiberiu. „Expoziția de artă plastică Maramureș 1980” în *Cotidianul*. Pentru socialism, 14 iun. 1980.

Alexa, Tiberiu. *Salonul județean de artă plastică „Maramureș '81. Sculptura*. Pentru socialism, 32, nr. 8136, 25 dec. 1981, p. 1, 3.

Alexa, Tiberiu. *Traian Eugen Hrișcă* : o operă emblematică pentru istoria contemporană a „Centrului Artistic Baia Mare”. Nord Literar, 5, nr. 5 (48), mai 2007, p. 11.

Ardeleanu Ion-Pruncu. „Colindă pentru Domnul profesor Mihai Pop, la 90 de ani” în *Graiul Maramureșului*, nr. 2336 din 14 dec. 1997

Traian Moldovan - 75

Basarab, Radu. „Vorbele bune din Săliște” în *Tribuna Sibiului* nr. 8424 din 29 aug. 1984

„Beelden Groot – Schuylenburg benadrukken band Roemenie” in *Nieuwe Apeldoornse Courant* (Olanda) din 21 dec. 1991

Bellu, Ștefan. „O zi înălțătoare la Mireșu Mare” în *Graiul Maramureșului* nr. 1650 din 7 iunie 1995

Bilț, Pamfilia. *Întâlnirile Deliei Vancea cu lumina și culoarea.* Glasul Maramureșului, 10, nr. 2698, 18 febr. 2006, p. 4.

Botiș, Ioan. *Monumentul memorandiștilor din Șișești.* Gazeta de Maramureș, 7, nr. 286, 24-29 mai 2008, p. 17.

Botiș, Ioan. *Noua imagine a Galeriei de Artă.* Gazeta de Maramureș, 11, nr. 476, 17-23 mart. 2012, p. 18.

Botiș, Ioan. „Povestea trofeului Gazeta”. Gazeta de Maramureș, 21-27 nov. 2005, p. 32.

Botiș, Ioan. „Poiana Soarelui și liniștea artei”, Gazeta de Maramureș anul II nr. 27 din 9-15 iunie 2003

Botiș, Ioan. „Anuala Artelor 2005” în Gazeta de Maramureș din 10-16 oct 2005 pag. 23

Botiș, Ioan. „Detalii pe lângă care trecem”, în Gazeta de Maramureș, din 3 dec. 2006 pag. 23

Botiș, Ioan. „Un Izvor maramureșean în Bulgaria” în Gazeta de Maramureș din 15-21 sept. 2007

Botiș, Ioan. „Salonul de primăvară 2007” în Gazeta de Maramureș din 17-24 mai 2007

Botiș, Ioan. „Vara 2007” o nouă expoziție a UAP Baia Mare la Colonia Pictorilor în Gazeta de Maramureș din 7-13 iulie 2007

Botiș, Ioan. „Tentația volumului” în Gazeta de Maramureș din 30 aug. – 5 sept. 2008

Botiș, Ioan. „Tentația volumului, la Praga” în Gazeta de Maramureș din 4-10 oct. 2008

Botiș, Ioan. „Traian Moldovan, premiat la Bienala „Lascăr Vorel” în Gazeta de Maramureș din 7-13 nov. 2009

Traian Moldovan - 75

Botiș, Ioan. „*Conexiuni 2010*” în Gazeta de Maramureș din 20-26 martie 2010

Botiș-Nagy, Enikő. *Memorii estetice în plastica băimăreană.* Nord Literar, 5, nr. 8 (51), aug. 2007, p. 13.

Brădeanu, Lia. *Actori și cântăreți renumiți la Galeria de Artă.* Informația zilei de Maramureș, 11, nr. 3238, 17 mai 2012, p. 4.

Burnar, Ion. *Laureații „Zilelor culturale maramureșene”.* Informația zilei de Maramureș, 8, nr. 2021, 17 mai 2008, p. 7.

Burnar, Ion. *Traian Moldovan - noul președinte al UAP - filiala Baia Mare.* Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1144, 5 iul. 2005, p. 6.

Caraman, V. *Propuneri și certitudini.* România literară (București), 22, nr. 9, 2 mart. 1989, p. 18.

Cărțile Anului 2008. Nord Literar, 7, nr. 10 (77), oct. 2009, p. 2.

Ciascai, Grigore. *Expoziția „Nudul” - un elogiu adus corpului uman.* Informația zilei de Maramureș, 10, nr. 2927, 7 mai 2011, p. 10.

Ciascai, Grigore. *Nicolae Suciul a fost reales președinte al artiștilor plastici.* Informația zilei de Maramureș, 8, nr. 2054, 25 iun. 2008, p. 16.

Ciucă Valentin, „*Colonia Artiștilor Baia Mare – un model cultural european*” în „Cronica” (Iași) din oct. 2003

Colta, Onisim. *Traian Moldovan – idee și întrupare.* Gazeta de Maramureș, 8, nr. 332, 9-15 mai 2009, p. 14-15.

Condrat, Alina. „*Atelier 14*”. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2815, 8 iul. 2006, p. 5.

Condrat, Alina. *23 de artiști la „Salonul de Primăvară”.* Glasul Maramureșului, 13, nr. 3961, 24 apr. 2010, p. 4.

Condrat, Alina. *Marele premiu pentru Traian Moldovan : la a patra ediție a Anualei Artelor.* Glasul Maramureșului, 8, nr. 2274, 27 sept. 2004, p. 19.

Condrat, Alina. „*Monumente UNESCO din România*” - *Cartea anului 2008.* Glasul Maramureșului, 13, nr. 3792, 28 sept. 2009, p. 4.

Condrat, Alina. *110 ani de artă plastică în Baia Mare.* Glasul Maramureșului, 10, nr. 2761, 6 mai 2006, p. 5.

Traian Moldovan - 75

Condrat, Alina. *Peste 200 de lucrări... și 16 debutanți* : Anuala Artelor într-un trend ascendent. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2888, 2 oct. 2006, p. 6.

Condrat, Alina. *Peisaje „farmaceutice”*. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2821, 15 iul. 2006, p. 5.

Condrat, Alina. *Revista „Nord Literar” - amenințată de dispariție* : a noua ediție a Colocviilor de literatură a semănat cu un prohod al publicațiilor de cultură din Maramureș. Glasul Maramureșului, 14, nr. 4015, 26 iun. 2010, p. 5.

Condrat, Alina. *Salonul de toamnă 2005 - o invitație în satul maramureșean*. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2582, 29 sept. 2005, p. 2.

Constantinescu Radu Cornel, „*Reci, ediție inaugurală*”, în revista *ARTA*, anul XXX, nr. 1/1983, pag. 23

Constantinescu, Cornel Radu. *A face istorie*. Contemporanul (București), nr. 38, 19 sept. 1986.

Crăciun Gheorghe, „*Expoziția artiștilor plastici din Baia Mare*”, în *Cadran (Bistrița)* nr. 16 (57) din 27 iunie 1991

Csoma György, Kriszan Geza, „*1985 – A beteljesülések éve*” în *Bányavidéki Fákliá* din 28 dec. 1985

Covătaru Dan, „*Tabăra națională de sculptură*”, în *România Literară*, nr. 39 din 24 sept. 1987

Cozmuța, Augustin. *Centrul artistic – 110*. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4900, 6-7 mai 2006, p. 1.

Cozmuța, Augustin. [*Traian Moldovan, Album de sculptură : prezentare*]. *Nord Literar*, 6, nr. 9 (64), sept. 2008, p. 15.

Cozmuța, Augustin. *Traian Moldovan în Arca de la Arad*. Graiul Maramureșului, 21, nr. 5849, 13-14 iun. 2009, p. 5.

Cozmuța Augustin, „*Expoziția Județeană de Artă Plastică*”, în *Pentru Socialism* din 10 ian. 1981

Cozmuța Augustin, „*Salonul de Artă Plastică*”, în *Pentru Socialism* nr. 7957 din 30 mai 1981.

Cozmuța Augustin, „*Băița își cinstește poetul - erou*”, în *Pentru Socialism* nr. 8616 din 15 iulie 1983

Traian Moldovan - 75

A.C. Ioan (Cozmuța Augustin), „*Salonul de Artă Plastică Maramureș 1984*”, în *Pentru Socialism* nr. 8938 din 28 iulie 1984

Cozmuța Augustin, „*Expoziția județeană de artă plastică*” în *Pentru Socialism* nr. 9080 din 13 ian. 1985

Cozmuța Augustin, „*Promovarea artei de for publică*”, în *Pentru Socialism* nr. 9127 din 9 mart. 1985

Cozmuța Augustin, „*Salonul Plastic de vară*”, în *Pentru Socialism*, nr. 9553 din 25 iulie 1986

a.c. (Cozmuța Augustin), „*Expoziția Județeană de artă plastică – pictura și sculptura*” în *Pentru Socialism* nr. 9722 din 20 febr. 1987

Cozmuța Augustin, „*Trepte ale devenirii artistice*” în *Pentru Socialism*, nr. 10517 din 2 sept. 1989

(a.c.) Cozmuța Augustin, „*Ghid în expoziția centenară de artă plastică*”, în *Graiul Maramureșului*, nr. 2061 din 12 ian. 1997

Cozmuța Augustin, „*Artele Plastice în anuala 2001*”, în *Graiul Maramureșului* din 28 oct. 2001

Cristea Puiu, „*La Măgura, o pădure de statui*”, în *Viața Buzăului* nr. 2307 din 8 aug. 1981

Dale Gabriel, „*Bustul statuii lui Mihai Eminescu va fi dezvelit în 28 mai*” (2000) în *Informația Zilei (Satu Mare)* nr. 2020 din 23 mai 2000

Danciu, Emil. *Întru memoria memorandiștilor* : pagină de istorie la Șișești. *Graiul Maramureșului*, 20, nr. 5526, 22 mai 2008, p. 10.

Dobre, Vladimir. *Tentația volumului propusă de Traian Moldovan*. *Glasul Maramureșului*, 12, nr. 3479, 13 sept. 2008, p. 6.

Dragoș, Daniela. *Marele Premiu pentru Arte Plastice - Traian Eugen Hrișcă* : în cadrul expoziției „*Salonul de primăvară 2007*”. *Glasul Maramureșului*, 11, nr. 3064, 7 mai 2007, p. 5.

Dragoș, Gelu. *Patru volume și mai multe personalități maramureșene incluse în ele*. *Graiul Maramureșului*, 22, nr. 6274, 1 nov. 2010, p. 10.

Dragoș, Hermina. *Traian Moldovan, artistul mereu tânăr*. *Cronica Maramureșeană*, nr. 26, 20 aug 2001, p. 2-17, 19.

Drișcu Mihai, „*Săliște*”, în revista *ARTA*, anul XXXI, nr. 2/1985, pag. 19

Dulf, Oana. „*Arta dialogului european*” la galeria de Artă. Glasul Maramureșului, 12, nr. 3398, 11 iun. 2008, p. 4.

Dulfu, Oana. *Cu scriitorii la taifas.* Glasul Maramureșului, 11, nr. 3219, 3 nov. 2007, p. 6.

Dulf, Oana. *28 de lucrări de artă contemporană pe simeze* : expoziție inedită la Muzeul Județean de Artă. Glasul Maramureșului, 12, nr. 3505, 14 oct. 2008, p. 14.

Dulf, Oana. *Expoziție de artă studențească.* Glasul Maramureșului, 11, nr. 3007, 24 febr. 2007, p. 7.

Dulf, Oana. *Laura Tamas - o pictoriță a amurgului.* Glasul Maramureșului, 11, nr. 2995, 10 febr. 2007, p. 7.

Dulf, Oana. *Laureații Premiilor „Glasul Culturii”.* Glasul Maramureșului, 12, nr. 3371, 10 mai 2008, p. 6.

Dulf, Oana. *Nicolae Suciu - maestru al culorii și muzician al naturii.* Glasul Maramureșului, 11, nr. 3025, 17 mart. 2007, p. 7.

Dulf, Oana. „*Sărutul*” de la Galeria de Artă. Glasul Maramureșului, 11, nr. 3001, 17 febr. 2007, p. 7.

Dulf, Oana. *Șase „identități” într-un dialog al limbajelor* : la Galeria de Artă. Glasul Maramureșului, 13, nr. 3604, 16 febr. 2009, p. 4.

Fărcaș, Andrei. *Locuitorii au admirat sculpturile realizate de maeștri ai genului* : la prima ediție a taberei de creație din Suciu de Sus. Graiul Maramureșului, 21, nr. 5895, 6 aug. 2009, p. 6.

Florea, Delia. *Lumina puterii creatoare revărsată din opera preotului cu suflet de artist – Vasile Trif.* Bibliotheca Septentrionalis, 20, nr. 1 (38), 2012, p. 123-124.

Foaia Noastră – Gyula (Ungaria) – Expoziția Artiștilor Plastici din Baia Mare, E.I. nr. 36 din 27 august 1982

(v.r.g.) **Ghenceanu Radu Vasile,** „*Artiști maramureșeni în Olanda*”, în Graiul Maramureșului, nr. 702-703 din 21 febr. 1992

(v.r.g.) **Ghenceanu Radu Vasile,** „*Artistul și opera*” în Graiul Maramureșului nr. 1485 din 14 oct. 1994

Ghenceanu Vasile Radu, „*Reuniuni sub semnul artei*”, în Graiul Maramureșului nr. 2241, din 25 aug. 1997

Traian Moldovan - 75

Ghenceanu Vasile Radu, „*Ecouri la Expoziția Traian Moldovan*”, în Graiul Maramureșului din 9 sept. 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Traian Moldovan expune la Cluj*” în Graiul Maramureșului nr. 2499 din 1 iulie 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Artiști maramureșeni - ecouri*” (La Muzeul Național de Artă Cluj – Expoziție de sculptură Traian Moldovan) reproducerea articolului semnat de Negoită Lăptoiu din Adevărul de Cluj nr. 2309, apare în Graiul Maramureșului din 12 iulie 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Artiști maramureșeni în trei cataloage*”, în Graiul Maramureșului nr. 2568 din 20 sept. 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Tabăra de sculptură de la Baia Sprie*”, în Graiul Maramureșului nr. 2544 din 22-23 aug. 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Orașul și sculpturile în marmură*”, în Graiul Maramureșului din 5-6 sept. 1998

Ghenceanu Vasile Radu, „*Duminică la Negrești Oaș, Dezvelirea bustului „Eminescu*”, în Graiul Maramureșului nr. 2088 din 31 mai 2000

Ghenceanu Vasile Radu, *Tabăra de sculptură „Victor Florean” – Cărbunari* ed. a V-a în Graiul Maramureșului din 2 iunie 2002

Ghenceanu Vasile Radu, „*Tabăra de sculptură „Victor Florean” – Cărbunari*, ed. a V-a 2002” în Graiul Maramureșului din 8-9 iunie 2002

Ghenceanu Vasile Radu, „*Tabăra de sculptură de la Cărbunari*”, (ediția a VI-a) în Graiul Maramureșului din 8 iunie 2003

Ghenceanu, Vasile Radu. *Jurnal de scriitor sau desacralizarea continuă (XIV)* : (contribuții la o istorie culturală). Nord Literar, 3, nr. 7-8 (26-27), iul.-aug. 2005, p. 22.

Glodeanu Gheorghe, „*Eminescu și conceptul de „arheu*” în Graiul Maramureșului din 3-4 iunie 2000

Glodici, Angela Marina. *Maria Mariș Dărăban a organizat un vernisaj la Galeria de Artă Baia Mare*. Informația zilei de Maramureș, 6, nr. 1583, 7 dec. 2006, p. 15.

Traian Moldovan - 75

Glodici, Angela Marina. *Nicolae Suceiu și-a deschis expoziția de pictură „Ferestre”.* Informația zilei de Maramureș, 7, nr. 1664, 16 mart. 2007, p. 8.

Glodici, Angela Marina. *Peste 100 de persoane au participat la deschiderea „Salonului de Toamnă” : ieri, la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”.* Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1218, 29 sept. 2005, p. 9.

Glodici, Angela Marina. *Pictorița Laura Tamas a deschis o expoziție.* Informația zilei de Maramureș, 7, nr. 1633, 8 febr. 2007, p. 9.

Glodici, Marina. *Sculptorul Traian Moldovan a deschis expoziția „Tentația volumului”.* Informația zilei de Maramureș, 8, nr. 2109, 28 aug. 2008, p. 11.

Glodici, Angela Marina. *Șase artiști plastici băimăreni și clujeni au deschis expoziția „Identități”.* Informația zilei de Maramureș, 9, nr. 2250, 16 febr. 2009, p. 16.

Goja, Anca. *Anuala Artelor 2004 sau raiul artistic întruchipat la Baia Mare.* Graiul Maramureșului, 16, nr. 4412, 2-3 oct. 2004, p. 9.

(A.G.) Goja Anca, *„O recunoaștere a artiștilor maramureșeni”* în Graiul Maramureșului nr. 4310 din 5-6 iunie 2004

Goja Anca, *„Combinații – între Brîncuși și ironia postmodernistă”*, în Graiul Maramureșului nr. 4652 din 14 iulie 2005

Goja Anca, *„Anuala Artelor 2005 – cel mai important eveniment artistic al anului”* în Graiul Maramureșului nr. 4721 din 3 oct. 2005

(a.g.) Goja Anca, *„Artistul băimărean Traian Moldovan sculptează în Bulgaria”* în Graiul Maramureșului din 3 aug. 2007

Goja Anca, *„Artistul plastic Traian Moldovan – „O personalitate istorizată, dar în plină putere creatoare”* în Graiul Maramureșului din 2 sept. 2008

Goja, Anca. *„Arta e la fel de importantă ca toate celelalte necesare existenței” (Vasile Pop Negreșteanu).* Graiul Maramureșului, 18, nr. 2-3 sept. 2006, p. 15.

Goja, Anca. *Artiști plastici băimăreni, la ora sincerității.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4900, 6-7 mai 2006, p. 8.

Traian Moldovan - 75

Goja, Anca. *Aurel Dan - artistul anului 2008.* Graiul Maramureșului, 20, nr. 5513, 7 mai 2008, p. 11.

Goja, Anca. *Aurel Dan, poetul iernilor noastre : eveniment: pictorul la 60 de ani.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4826, 7 febr. 2006, p. 3.

Goja, Anca. *A venit primăvara la Galeria de Artă.* Graiul Maramureșului, 21, nr. 5771, 13 mart. 2009, p. 11.

Goja, Anca. *Delia Vancea și sufletul său, pictat în culori.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4835, 17 febr. 2006, p. 8.

Goja, Anca. *Dialog plastic Nicolai Constantin - Nicolae Suci.* Graiul Maramureșului, 21, nr. 5837, 30-31 mai 2009, p. 3.

Goja, Anca. *Din nou alegeri la UAP [Baia Mare].* Graiul Maramureșului, 17, nr. 4633, 22 iun. 2005, p. 2.

Goja, Anca. *Elogiu corpului uman în expoziția „Nudul”.* Graiul Maramureșului, 23, nr. 6431, 7 mai 2011, p. 6.

Goja, Anca. *Expoziție studențească la final de semestru.* Graiul Maramureșului, 19, nr. 5253, 2 iul. 2007, p. 7.

Goja, Anca. *Familia Română, un număr dedicat centenarului Gheza Vida.* Graiul Maramureșului, 25, nr. 7084, 1 iul. 2013, p. 2.

Goja, Anca. *Identități în dialog la Galeria UAP.* Graiul Maramureșului, 21, nr. 5752, 17 febr. 2009, p. 7.

Goja, Anca. *„Maestrul verdelui” și blânda sa pictură : a fost vernisată prima expoziție personală a pictorului Mihail Pop.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4872, 1-2 apr. 2006, p. 10.

Goja, Anca. *„Mi-ar plăcea să pot să plutesc” (Roxana Sabău) : expoziție de pictură.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 5003, 4 sept. 2006, p. 3.

Goja, Anca. *Mituri românești, piedică împotriva omogenizării.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 5051, 30 oct. 2006, p. 1, 3.

Goja, Anca. *Nicolae Suci, reales președinte al artiștilor băimăreni.* Graiul Maramureșului, 20, nr. 5554, 24 iun. 2008, p. 2.

Goja, Anca. *Parfum de roze diafane pe Bd. București : expoziția de pictură a artistei Tamina.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4990, 19-20 aug. 2006, p. 10.

Traian Moldovan - 75

Goja, Anca. *Pânze pe care se joacă lumina la amurg* : expoziție de pictură sub semnătura Laurei Tamas. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5136, 10-11 febr. 2007, p. 7.

Goja, Anca. *Prima expoziție de grup cu tema „Portretul” din Baia Mare.* Graiul Maramureșului, 24, nr. 6750, 22 mai 2012, p. 11.

Goja, Anca. *„Salonul de Primăvară 110” vă așteaptă la Colonia Pictorilor* : după un vernisaj cu multe lucrări, puțini artiști și public mai deloc. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4901, 8 mai 2006, p. 1, 3.

Goja, Anca. *„Salonul de primăvară” sau unde ne putem „spăla ochii”.* Graiul Maramureșului, 20, nr. 5489, 7 apr. 2008, p. 3.

Goja, Anca. *„Surâsul primăverii” în pete de culoare.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 4847, 3 mart. 2006, p. 9.

Goja, Anca. *Tinerețe și curaj la Studioul Studențesc 2005.* Graiul Maramureșului, 17, nr. 4721, 3 oct. 2005, p. 8.

Goja, Anca. *Tradiția taberelor de pictură de la Baia Mare trebuie reluată.* Graiul Maramureșului, 20, nr. 5541, 9 iun. 2008, p. 6.

Goja, Anca. *Traian Moldovan este noul președinte al artiștilor plastici.* Graiul Maramureșului, 17, nr. 4643, 4 iul. 2005, p. 3.

Goja, Anca. *Urmașii lui Hollosy, mai bogați cu câte o diplomă* : ieri, artiștii și oficialitățile au sărbătorit Ziua Artistului Plastic Băimărean. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4900, 6 mai 2006, p. 1, 3.

Goja, Anca. *Viața și viul într-o sinteză creatoare.* Graiul Maramureșului, 18, nr. 5062, 11-12 nov. 2006, p. 8.

Goja, Anca. *Zilele revistei „Nord Literar” au avut lacrimi în colțul ochilor.* Graiul Maramureșului, 22, nr. 6165, 26 iun. 2010, p. 3.

Goja, Anca. *Ziua Artistului - între derizoriu și prilej de cinstire a valorilor.* Graiul Maramureșului, 19, nr. 5206, 8 mai 2007, p. 8.

Goja, Nicolae. *Colocviile profesionale ale bibliotecarilor din județul Maramureș.* Graiul Maramureșului, 12, nr. 3197, 5 oct. 2000, p. 2.

Graiul Maramureșului din 10 iulie 2009, „Tabăra de sculptură Suci de Sus”, ediția I, Traian Moldovan (curator)

Grigor, Ana. *Manifestarea „Cărțile Anului” în ultimii cinci ani.* Bibliotheca Septentrionalis, 18, nr. 1-2(34-35), 2010, p. 78-82.

Traian Moldovan - 75

Grozdea Mircea, „*Saloanele 80 – Baia Mare*” în revista ARTA, anul XXVIII nr. 3/1981

Hayer, Delia. *La expoziția „Anuala artelor 2002” au fost expuse peste 200 de lucrări*. Informația zilei de Maramureș, 2, nr. 304, 1 oct. 2002, p. 8.

Hayer Delia, „*Cele mai vechi piese din cadrul Muzeului de Artă din Baia Mare datează din 1898*”, în Informația Zilei (Baia Mare) din 16 oct. 2002

Hayer, Delia. *Oamenii de cultură pensionari au primit diplome și legitimații speciale*. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 811, 5-6 iun. 2004, p. 8.

Hayer, Delia. *Pictorul Mircea Bochiș a primit marele premiu din partea Primăriei* : de Ziua Artistului Plastic Băimărean. Informația zilei de Maramureș, 6, nr. 1400, 6-7 mai 2006, p 16.

Hayer, Delia. *Sculptorul Traian Moldovan* : portret de artist. Informația zilei de Maramureș, 2, nr. 266, 17 aug. 2002, p. 8.

Hayer, Delia. *Șase artiști din țară au participat la Tabăra de Sculptură Cărbunari 2003*. Informația zilei de Maramureș, 2, nr. 510, 10 iun. 2003, p. 8.

Hayer, Delia. *Traian Eugen Hrișcă a primit „Marele Premiu pentru Arte Plastice 2007”* : cu ocazia Zilei Artistului Plastic Băimărean. Informația zilei de Maramureș, 7, nr. 1704, 7 mai 2007, p. 5.

Hăgan Noemi, „*Tablouri pentru*” în Jurnalul de Vineri din 19 dec. 2003 - 8 ian. 2004

Horvat, Săluc. *Traian Moldovan la ceas aniversar*. Nord Literar, nr. 7-8 (14-15), iul.-aug. 2004, p. 1.

Horvat, Săluc. *Un nume de referință*. Nord Literar, 2, nr. 7-8, iul.-aug. 2004, p. 20.

Hotea, Luminița. *Investițiile în obiecte de artă* : o afacere lentă, dar sigură. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2616, 8 nov. 2005, p. 4.

Hrișcă, Traian. *Vernisaj omagial*. Maramureș, 1969, p. 20, 21.

Igna, Ion. *Septuagenarul Mihai Olos*. Familia Română, 11, nr. 2 (37), iul. 2010, p. 105-107.

Ilisei, Grigore. *Biruit-au gândul*. Convorbiri literare (Iași), nov. 1986.

Traian Moldovan - 75

Ionescu Adrian Silvan, „*Poiana cu schit – Scânteia – Iași*”, în revista ARTA, anul XXXIV, nr. 5/1987 pag. 18

Ionescu Silvan Adrian, „*Anuala Artelor 2004*” în Observatorul Cultural (București) nr. 246 din 9-15 nov. 2004

Ispir, Mihai. *Două decenii de artă contemporană în Baia Mare*. Arta (București) nr. 11, 1985.

Ispir, Mihai. *Prin ateliere* : Traian Moldovan. Arta (București), 30, nr. 9, 1983, p. 33.

Jurcă, Ștefan. *Expoziție de pictură, sculptură și grafică* : la Colonia Pictorilor. Opinia, 5, nr. 1096, 28-29 iul. 2001, p. 12.

Lăptoiu, Negoită. *Duh românesc integrat în postmodernitate de sculptorul Traian Moldovan*. Nord Literar, nr. 7-8 (14-15), iul.-aug. 2004, p. 1.

Lăptoiu, Negoită. *Sculptură și grafică de Traian Moldovan*. Făclia (Cluj-Napoca), 10 sept. 2007.

Lăptoiu, Negoită. *Sculptorul Traian Moldovan la un moment aniversar – 70*. Orașul (Cluj-Napoca), 3, nr. 12, 2008, p. 31.

Lăptoiu, Negoită. *Un memorabil monument Eminescu dezvelit recent la Negrești-Oaș*. Limba română (Chișinău), nr. 3-5, 2000.

Levârdă Radu, „*Momente de aleasă simțire românească*” în Contemporanul nr. 51 (2196) din 16 dec. 1988.

Lucăcel Ioana, „*Premiile de excelență ale Gazetei*”, în Gazeta de Maramureș, an V, nr. 212 din 27 nov. 2006.

Maria 50 : expoziție cu încărcătură emoțională. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2947, 9 dec. 2006, p. 6.

Marcu Adela, „*Sighetu Marmației*” în revista ARTA, anul XXXIII, nr. 3, 1986, pag.12

Medeleanu, Horia. *Salonul bienal de sculptură mică*. Flacăra roșie (Arad), 14 mai 1989.

Mihalache, Marin. *Arta plastică a Maramureșului se constituie într-o îmbinare organică a tradiției cu modernitatea*. Pentru socialism, 13 mai 1981.

Traian Moldovan - 75

Mirza, Viorica A. *Veșnic student sau recurs la metodă* : sculptorul Traian Moldovan. Nord, nr. 1, 1981, p. 7.

Mocanu, Virgil. *Climat, expresie, identitate.* Contemporanul (București), nr. 9, 24 febr. 1989.

Mozer István, „Az ország képzőművészetének áramköröben”, în VÖRÖS LOBOGÓ (Arad) nr. 13182, din 14 mai 1989

Mureșan, Iulia. *Incursiune în lumea draperiei* : vernisajul expoziției. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5227, 1 iun. 2007, p. 7.

Naghiu, Adela. *Revista revistelor.* Nord Literar, 7, nr. 2 (69), febr. 2009, p. 15.

Negru, Radu. *Dileme post brâncușiene – Traian Moldovan sau imaginea unică.* Cronica (Iași), 18, nr. 37 (920), 16 sept. 1983, p. 7. (cu șase reproduceri).

Negru Radu, „Biruit-au gândul”, în Cronica (Iași), în 1076, din 26 sept. 1986

Nord Literar, nr. 7-8 iulie august 2013, număr ilustrat cu 24 de lucrări ale sculptorului (T.M.)

Nord Literar, anul VI, nr. 7-8 iulie august 2008 – număr ilustrat cu portret și 21 reproduceri după lucrările sculptorului (T. M.)

Nord Literar, nr. 7-8 iulie – aug. 2004, număr ilustrat cu 25 de lucrări ale sculptorului (T.M)

Onișa Silvia, „Expoziția Județeană de Artă Plastică” în Pentru Socialism din 27 nov. 1982

Onișa Silvia, „Salonul de vară” Maramureș 1987, în Pentru Socialism nr. 9863 din 25 iulie 1987

Papp, Tibor. *Egy evszazad lendyomatai.* Kelet – magyar orszag (Nyiregyhaza), nr. 16-19 ian. 1981.

Pașca, Marius. *Galeria de Artă găzduiește expoziția tematică „Vara”.* Informația zilei de Maramureș, 10, nr. 2716, 25 aug. 2010, p. 9.

Pașca, Marius. *Zece maramureșeni sunt cuprinși în volumele lui Constantin Toni Dârțu.* Informația zilei de Maramureș, 10, nr. 2771, 28 oct. 2010, p. 8.

Pârja, Gheorghe. *Cinci sculptori maramureșeni la Măgura Buzăului* : Festivalul Național „Cântarea României”. Maramureș, dec. 1981, p. 7.

Pârja, Gheorghe. *Lumina din piatră* : linia zborului și culoarea odihnei. Graiul Maramureșului, 23, nr. 6527, 27 aug. 2011, p. 6.

Pârja, Gheorghe. *Sărbătoarea limbii române*. România km 0, 3, nr. 1-2 (4), mai 2001, p. 11-15.

Pârja, Gheorghe. *Statui din inima lemnului* : zece meșteri mari. Pentru socialism, 36, nr. 9255, 7 aug. 1985, p. 1.

Pintilie, Andrei. *Măgura*. Arta (București), nr. 2, 1982.

Pop, Daniel. *Galeria de Artă a UAP a fost redeschisă în prezența a peste 200 de băimăreni*. Graiul Maramureșului, 24, nr. 6072, 22 mart. 2012, p. 3.

Pop, Ramona-Ioana. *Codruța Rohian și romantismul infinit al creațiilor sale*. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4940, 22 iun. 2006, p. 1, 3.

Popescu Adrian, „Sculptura în postura de tezaur” în Tribuna (Sibiu), nr. 955 din 17 august 1993

Popescu, Cristian. *Sculptură mică*. Arhitectura (București), nr. 2, 1982, p. 87.

Popovici Miron, „Sufnul nou al mișcării plastice”, în Pentru Socialism nr. 9921 din 1 oct. 1987

Portase, Alec. *Țibleșul, sforac pentru minte, inimă și artă*. Graiul Maramureșului, 21, nr. 5893, 4 aug. 2009, p. 8.

Preutu, Marina. *Mesajul tradiției și spiritul contemporan*. Scânteia (București), 58, nr. 14470, 1989, p. 4.

Radu, Vasile. *Toamna băimăreană și artele plasice*. Tribuna (Cluj-Napoca), nr. 47, 19 nov. 1987.

Rochii din fețele de masă ale bunicii : „Lada de zestre” a Codruței Rohian. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2801, 22 iun. 2006, p. 13.

„Roemense Kunstenaars tonen hun dankbaarheid aan Groot Schuylenburg”, în Nieuwe Apeldoornse Courant (Olanda) din 9 nov. 1991

„Roemeense Kunstenaars exposeren hun werk op Groot Schuylenburg” in Nieuwe Apeldoornse Courant (Olanda) din 13 nov. 1991

Traian Moldovan - 75

Roman, Gheorghe. *Aurel Dan, Traian Moldovan, Ioan Anghel Negrean și Nicolae Suci, un careu de ași ai artei maramureșene, ful de talent : morala fotografiei.* Graiul Maramureșului, 13, nr. 3393, 31 mai 2001, p. 6.

Roman, Gheorghe ; Șomcutean, Zamfir. *Traian Moldovan – sculptor :* caricatură în serial. Graiul Maramureșului, 5. 13, nr. 3351, 10 apr. 2001, p. 1.

Salvan, Virgil. *Dialogul formelor.* Curierul primăriei (Cluj-Napoca), iun. 1998.

Salvan, Virgil. *Graiul formelor.* Curierul Prefecturii (Cluj), 4, nr. 173, 2 iun. 1998.

Dr. Suci Nicolae, dr. Alexa Tiberiu, „*CONNECTION 2010*” Centenarul Coloniei de Pictură de la Kecskémet - Ungaria” în Gazeta de Maramureș din 13-19 martie 2010

Suciu Radu, „*Anuala Artelor 2005*” în Jurnalul Cultural din 7-13 oct. 2005

Szabo Adriana, „*Surâsul primăverii*” în Gazeta de Maramureș din 1-7 martie 2005

Șimandan Emil, „*CĂSOAIA – un impunător spațiu de cultură și artă*”, în Flacăra Roșie (Arad), nr. 10663, din 7 sept. 1980, p.2.

Șimandan, Emil. „*Primul salon bienal de sculptură mică - Arad '87*”. Flacăra Roșie (Arad), 22 dec. 1987.

Șorban, Raul. *Terentő lendulet.* A hét (București), nr. 23, 6 iun. 1980.

Șușară Pavel, „*Un moment aniversar*” în revista România Literară din 6 aug. 2002

Șușară Pavel, „*Simpozionul de sculptură Cărbunari*”, în România literară nr. 32 din 13-19 aug. 2003

Traian Moldovan - Gheorghe Șincai : [sculptură]. Pro Unione, 2, nr. 2 (3), iul. 1999.

T. V. *Tabăra de sculptură - ediția a VI-a :* CMC Cărbunari și Muzeul Florean organizează. Nord Magazin, 2, nr. 49, 20-26 mai 2003, p. 5.

Țoca Mircea, „*Un deceniu de viață artistică băimăreană într-un volum*” în Tribuna (Cluj Napoca), nr. 39-40 din 22 sept.-5 oct. 1994

Traian Moldovan - 75

Ulici, Adelina. *Traian Moldovan la 70 de ani – portret al artistului toamna.* Familia Română, 9, nr. 4 (31), dec. 2008, p. 82-83.

Vaida Magdalena, „Simpozionul internațional de sculptură în aer liber „SAMUS 1996” Dej, în revista Tribuna (Cluj Napoca) nr. 3-4 (2222), 16-29 ian. 1997

Vida, Gheorghe. *Filiala Baia Mare la Dalles.* Arta (București), 36, nr. 3, 1989.

Vida, Gheorghe. *Paralela Măgura-Căsoaia.* Arta (București), nr. 1-2, 1981, p. 13.

Vlasiu, Dinu. *Întâlnire cu solii artei maramureșene.* Drum nou (Brașov), nr. 1975, 1973.

Vörös Lobogó (Arad), „Beszélgetések a Kövel - Szobrásztábor Macean, nr. 12951 din 14 aug. 1988

Zubașcu Ion, „Acolo unde lemnu-i împărat”, în Flacăra 37 (1682) din 11 sept. 1987

La închiderea Taberei de sculptură din Baia Sprie, 1998.

**Valer Barbulovici – primarul orașului, Traian Moldovan – curator,
Mircea Bochiș, Tiberiu Alexa – critic de artă, Gavril Abrihan, Ioan Deac
Bistrița**

OPINII CRITICE

EXPOZIȚIA DE ARTĂ PLASTICĂ „MARAMUREȘ – 1980”

Tiberiu Alexa

„Autoportretul reprezintă fără îndoială o încercare deosebită în repertoriul artistului plastic, iar pentru un sculptor implicațiile temei amplifică problemele tehnice și interpretative. Încercarea lui Traian Moldovan vine să dezvolte pe mai departe capacitatea sa, mereu mai pregnantă de a însufla materialului viață și tensiune lăuntrică.”

În cotidianul PENTRU SOCIALISM Baia Mare, 14 iunie 1980

ORSZÁGOS FESTÉSZETI ÉS SZOBRÁSZRATI TÁRLAT (SALONUL
NAȚIONAL DE PICTURĂ ȘI SCULPTURĂ)
TEREMTŐ LENDULET

Raoul Șorban

„Dacă prin noțiunea de creație admitem că materia nu se opune intențiilor artistului ci dimpotrivă, și în mod cu totul firesc, i se supune fără rezerve, atunci lucrările lui (...) Traian Moldovan TŰNÖDÉSE (MEDITAȚIE), merită pe deplin să fie considerate creații”.

În revista A HÉT, nr. 23, București, 6 iunie 1980

ARTA PLASTICĂ A MARAMUREȘULUI SE CONSTITUIE ÎNTR-O
ÎMBINARE ORGANICĂ A TRADIȚIEI CU MODERNITATEA

Marin Mihalache

Interviu de Gheorghe Pârja

„Dacă artiștii s-ar fi rezumat întotdeauna de a face ceea ce s-a mai făcut pentru a fi neapărat accesibil și pe înțelesul tuturor, arta, sub aspectul ei cel mai general, ar fi rămas la formele ei primitive.

Alături de Mihai Olos, Ilie Cămărășan, Nicolae Apostol, Fr. Walter, Traian Moldovan, Zoltan Bitay, și de alții din mai tinerele generații prezenți adesea în expozițiile bucureștene se înscriu în mesajul general spre progres, în contextul dezvoltării artei românești pe linie europeană.”

În cotidianul PENTRU SOCIALISM Baia Mare, 15 mai 1981

SALONUL JUDEȚEAN DE ARTĂ PLASTICĂ
„MARAMUREȘ 1981”, SCULPTURĂ

Tiberiu Alexa

„... Prin cele două lucrări prezentate, **Fereastră deschisă spre o lume a păcii și Sacrificiu**, Traian Moldovan fixează noi trepte ale unei deveniri artistice de marcă, originală prin capacitatea de sinteză și asumare a unui univers mental bogat, prin puterea de a imagina și exprima plastic sensuri și valori umane fundamentale într-o manieră elevată, străină de gesturi retorice sau gratuite. Este singurul care rămâne fidel materialelor clasice, lemn și rocă, dar prin aceasta nu este un tradiționalist, întrucât practică un limbaj de o modernitate cenzurată, rafinamentul și acuratețea tehnică reprezentând mijlocul exprimării și nu obiectul acesteia. Piese sale sunt, în actuala expoziție, cele mai elocvente argumente ale nevoii de monumental. Practic, procesul de gândire și metoda care le-au generat, formele în care s-au constituit, tratarea materiei și viziunea de ansamblu sunt cele specifice unui monumentalist. Fără să fie proiecte statuare, cele două lucrări tind să se autodefinească ca atare, dar, în același timp, rămân excelente mostre de plastică mică. Argumentându-și din nou adeziunea la o creație de idei, Traian Moldovan rezolvă altfel decât colegii săi problema necesității adecvării fortuite la practicarea plasticii mici.

Dacă la ceilalți predispoziția spre monumental este aproape ascunsă poate fi descoperită doar la o lectură minuțioasă, el refuză ruperea categorică de modalitatea spre care se simte chemat și menține cu această legătură vizibilă, ultima posibilă, întrucât tentația monumentalului este prea mare, artistul nu poate, deci, și nu vrea să o ascundă. Este, dacă vreți, o profesiune de credință, dureroasă dar fundamentală, care exprimă, atât în cazul său particular cât și mai ales într-un plan global, aspirații și necesități reale, asupra cărora se cuvine să se mediteze...”

În cotidianul PENTRU SOCIALISM Baia Mare, 25 dec. 1981

Traian Moldovan - 75

SCULPTORUL TRAIAN MOLDOVAN - VEȘNIC STUDENT SAU RECURS LA METODĂ

A. Mârza

„[...] Elev al inegalabilului Ladea, Traian Moldovan a pornit cumpănit dar cu ambiție la un drum deloc facil, l-a parcurs consecvent, fără salturi spectaculoase și într-o progresie esențială, a evitat cu siguranță și hotărâre să se cantoneze în vreun loc comun, în vreo “școală”, dar, mereu și mereu, și-a retrăit experiența studiantină, și-a conservat o tinerețe a spiritului, specifică, și de aici, a izbândit în marea întrecere cu timpul și materia. După ce a încetat să mai fie studentul lui Ladea, a devenit propriul și permanentul său student. Din acest suprem și continuu efort de vitalizare și autodepășire s-au născut și trei lucrări monumentale, realizate în tabere de sculptură de la Arcuș, 1979 (Cumpăna vremii), Căsoaia, 1980 (Anotimpurile) și Măgura, 1981 (Germinație), creații exemplare atât în contextul operei artistului cât și în planul sculpturii românești, iar dacă artistul, modest prin excelență, nu a facut obiectul vreunui “bum” gazetăresc, știe desigur că și timpul, la vremea lui, este obligat la un recurs la metodă. [...]”

Revista NORD, Revistă a Consiliului U.A.S.C. din centrul universitar
Baia Mare, nr. 1/1981, serie nouă (ilustrat cu trei reproduceri)

DILEME POST BRÂNCUȘIENE - TRAIAN MOLDOVAN SAU IMAGINEA UNICĂ

Radu Negru

„(...) Basmul se desfășoară firesc, la lumina micșorată a genei întredeschise de soare la apus, ori la flăcăriuia care veghează uflarea copiilor între realitate și vis. Mitul se rostește într-o atmosferă de comuniune sufletească în stare sa-i releve sensul, fără a-l impieta. Traian Moldovan găsește o ambianță armonioasă pentru sculptura sa între obiectele civilizate de lemn a Maramureșului. Din acest cadru de basm, ritmat cu o melodicitate și o rezonanță care ne duc cu gândul la începuturile românilor, la continuitatea și unitatea lor în istorie, în legendă, se inspiră artistul băimărean și își desprinde cu barda volumele mari ale lucrărilor. În ele mai vibrează zvon de pădure și de cântec bătrânesc în clipa în care începe să le scruteze adânc și zimțat

cu dalta, pentru a face loc unui miez de alabastru translucid, **Sămânța roditoare**. În cazul acestei sculpturi neobișnuite, sochlul sau cadrul de lemn nu pot lipsi, nu pot fi înlocuite de nimic altceva, ele alcătuiesc o cavitate de rezonanță, un clopot, un corp viu purtător pentru miezul de piatră, aramă, plumb sau bronz; ambele părți se echilibrează, ca formă și culoare, fac parte din aceeași unică imagine. Sfera protectoare, protoplasma și nucleul ori globul ocular și cristalinul. **Fructul pământului** are pereții de stejar dăltuit, în forma unor aripi de bacă deschisă în zbor, pentru a purta nucleul, cap antropomorf într-un zbor iminent, icarian, cum a fost și este amintirea dăruitului Manole.

Ctitorul de iubire și de dor este de la început în firea lucrului. Relevat de dualitatea materiei din **Germen** (lemn și marmură albă), unde Traian Moldovan se situează, fără echivoc, în reinterpretarea celebrei lucrări **Adam și Eva** (1917-19), adevărul devenirii prin contrarietate este și miezul mișcării continue, sugerate de toate celelalte lucrări ale sale. În **Legendă** figura de alabastru pare să vină spre noi printr-un tunel al timpului, dăltuit ca un jgheab cu suprafețe poantiliste, adevărate amprente umane imprimare în sunetul cald al stejarului. Treptele fac mișcarea **Tors-**ului aproape evidentă, o lunecare spre axul nostru vizual, a obiectului figurat în marmură, așa cum a dorit-o în cinetica tabloului său din 1912, Marcel Duchamp (**Nud coborând pe scară**). Desigur mijloacele sunt altele, dar efectul, tocmai prin contrast, se amplifică. Se poate spune că în sculptura lui Traian Moldovan nu există sochluri și statui, există elemente care dialoghează consonant sau contradictoriu, într-o armonie relevantă. Primul cor, al consonanței, este clopotul de lemn ca o peșteră platonicească a sunetului, în **Geneza I**. Al doilea caz al opoziției învinse **Fereastră deschisă spre o lume a păcii** este deschisă greu cu lovituri mărunte, fereastră boltită prin masivitatea trunchiului, a pădurii dilematice, de o luminoasă figură de om, stană de alabastru pur, alb, translucid, prin care trece din perspectiva adâncă spre infinit, obturând orizontul. În câte perspective se va mai dezvolta începutul făcut de Brâncuși în sculptura contemporană? Probabil în tot atâtea câte vor deschide talentele autentice, pornind de la una din sugestiile infinite cuprinse în opera lui.”

În revista CRONICA, Iași, anul XVIII nr. 37 (920)
16 septembrie 1983 (ilustrat cu 6 reproduceri)

Traian Moldovan - 75

Prefață catalog

EXPOZIȚIE DE ARTĂ PLASTICĂ BĂIMĂREANĂ LA GYULA
(Ungaria), 20 aug.-10 sept. 1982

Tiberiu Alexa

*„De-a lungul unei creații care a evoluat de la factura realistă a exprimării unor teme de inspirație socială și istorică, spre încifrarea treptată a sensurilor, sculptura lui Traian Moldovan se distinge prin capacitatea de sintetizare și exprimare a unui univers mental bogat, prin puterea de a imagina și transfigura valori umane perene într-o manieră străină de gesturi retorice sau gratuite. Artistul a rămas fidel materialelor clasice – lemn și rocă – fără a fi, însă, un tradiționalist. Dimpotrivă, formele de exprimare definesc particularități ale unui limbaj de o modernitate cenzurată și bine susținut prin acuratețea tehnică a execuției. În mod curent, artistu practică plastica mică. Exploatând resursele specifice acestui gen, el refuză, însă, să-și atenueze predilecția pentru valoarea primordială a viziunii sculpturale. Procesul de gândire și metoda de lucru, formele în care se constituie ideile abordate și îndeosebi viziunea de ansamblu sunt cele ale unui monumentalist. Înclinația spre metaforă și simbol se manifestă în încercarea de transpunere interpretativă a unor teme care, dincolo de aparența **abstractă** a figurației exterioare, ascund, sau mai exact elaborează valori metaforice cu trimitere nemijlocită la universul spiritual al omului contemporan.”*

PRIN ATELIERE. Traian Moldovan

Mihai Ispir

„Traian Moldovan ne-a arătat îndeosebi lucrări din prezenta sa fază de creație. Catalogul unei recente expoziții a filialei, al cărui text e semnat de Tiberiu Alexa, ne mai dezvăluie că artistul a participat la taberele de la Arcuș, Căsoaia și Măgura și că este autorul unui HAPPENING desfășurat în 1980 la Baia Sprie. De asemenea că actuala sa perioadă stilistică survine după o prealabilă experiență realistă ce a evoluat progresiv către sinteză, către condensarea sensurilor expresive.

Sculptorul pare într-adevăr să fi abordat abstracția cu o profitabilă zestre profesională îngăduindu-i tratarea adecvată a lemnului și pietrei, în alături predilecte unde elementul “literar” e abil inclus tramei spațiale. De regulă, o formă-nucleu de piatră se asociază unei

Traian Moldovan - 75

forme receptacul de lemn, în variate modalități ale inserției sau juxtapunerii.

Suprafețele volumelor sunt prelucrate grijuliu în combinații semnificative ale zonelor polisate și ale celor unde urma dălții rămâne vizibilă. În general sculptorul pare adeptul formei compacte, centripet închegate, chiar și atunci când e deschisă ori perforată, dezvelindu-i-se un "interior" cu care spațiul dinafară comunică.

Traian Moldovan e atent, de asemenea, la calitatea obiectuală, artizanală a lucrărilor sale, potrivită micilor dimensiuni adoptate mai recent. Cu precădere ne-a reținut "fereastra" sa, incluzând toate premisele unui reușit proiect monumental, conjugând în chip fericit simțul arhitectonicii volumelor cu sensibilitatea decupării și dălțuirii.

Revista ARTA, nr. 9/1983 (cu reproducere)

MESAJUL TRADIȚIEI ȘI SPIRITUL CONTEMPORAN

Marina Preutu

„...O privire asupra sculpturii băimărene, prin intermediul lucrărilor câtorva dintre reprezentanții ei, dezvăluie o raportare mereu mai încărcată de sensibil la elementele furnizate de realitate. Fondul de tradiție și sensibilitate pe care înaintașii, creatori în mare parte anonimi ai artei populare, l-au adus mai ales în prelucrarea lemnului asigură parcă, filonul de viață al unei întregi direcții de evoluție în sculptura băimăreană de astăzi. Patina caldă a lemnului, forța lui evocatoare, în originale îmbinări cu marmura, au constituit pentru Traian Moldovan puncte de plecare în desfășurarea unei originale fantezii creatoare”...

Cotidianul SCÂNTEIA, București, LVIII, 1989, m.14470

SCULPTURĂ MICĂ

Arh. Cristian Popescu Ialomița

„...o volumetrie reușită, insolitul combinației lemn – marmură, puternica tensiune pe care o sesizăm în mișcarea micuțului personaj, fac farmecul creației lui Traian Moldovan”...

Revista ARHITECTURA, nr. 2/1982 și ilustrație

Traian Moldovan - 75

PARALELA MĂGURA – CĂSOAIA

Gheorghe Vida

„.... (...) Căutând a releva și alte linii comparative posibile dintre cele două tabere, trebuie să remarcăm o serie de opere structurate pe verticală care „menhirizează intens” (după cum scria, nu fără maliție, Mihai Drișcu, în una din relatările sale consacrate Măgurei). Este vorba de un fenomen pozitiv, de contrapunctare cu accente contrastante a calmului unor amplasări direcționate mai ales pe orizontală. Dintre aceste opere trebuie neaparat să amintim unele de o organicitate mai coerent formulată, cum ar fi la Căsoaia cele datorate lui Marcela Branea, Dumitru Pasima (Semn pentru Miorița), Traian Moldovan (Anotimpuri).... iar ...(...)

Revista ARTA, nr. 1-2, 1981

A FACE ISTORIE

Cornel Radu Constantinescu

....„Traian Moldovan invită la meditație asupra timpului dominator în ETERNA TRECERE, sugestiv dialog între starea încremenirii materiei și cea a fluidității ei, trecând din eternitate în clipă”.

Revista CONTEMPORANUL București, nr. 38/ 19 sept. 1986

FILIALA BAIIA MARE LA DALLES

Gheorghe Vida

....„Traian Moldovan, din ce în ce mai sigur, după o serie de experiențe reușite în cadrul taberelor de sculptură, foarte divers în căutările sale de la expresia abstractă, ce îmbină insolit marmura cu lemnul în dialectica formală, atent urmărită, dată de relația plin – gol, până la portretele” (IN MEMORIAM 1784) ce exploatează direct datele materialului...”

Revista ARTA XXXVI, nr. 3, 1989

Traian Moldovan - 75

ALBUM – CATALOG “SCULPTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LEMN
ÎN SECOLUL XX”,

Editor Muzeul Național de Artă Cluj Napoca 1998,

Pr. dr. Alexandra Rus

„Lucrările lui Moldovan Traian sunt tot atâtea configurări pilduitoare în lemn și marmură, pentru universul său spiritual consonant cu valorile civilizației tradiționale pe care le promovează inspirat în arta contemporană românească.”

Prefață catalog Mestecăniș-Reci,
TABĂRĂ NAȚIONALĂ DE SCULPTURĂ ÎN LEMN,
jud. Covasna, 1982, Cornel Radu Constantinescu

„Deși concentrat asupra strictei expresivități plastice, Traian Moldovan ne oferă și în lucrarea “Dialog”, o uriașă și tulburătoare “floare” a lemnului. Remarcabil controlată din punct de vedere compozițional, ca și al tratării materialului, ea are calitatea de a depăși obiectivitatea articulării, senzația de lucru făcut cu metodă spre a deschide lecturi cu generozitate posibile semnificații”...

Prefață catalog EXPOZIȚIE PERSONALĂ iunie-iulie 1998,

Muzeul Național de Artă Cluj Napoca
ELOGIU ETERNEI DEVENIRI UNIVERSALE

Prof. dr. Negoită Lăptoiu

„Ardelean de cea mai autentică structură: ponderat, introvertit, profund și tenace, sculptorul Traian Moldovan s-a implicat rodnic atât în planul propriei creații, cât și în cel al faptei cu finalitate socio-culturală. Dispersarea eforturilor va antrena și consecințe pozitive, ajutându-l la o profundă cunoaștere de sine, situându-l în consonanță cu imperativele estetice ale vremii. Îndeosebi contactul prelungit cu valori consacrate păstrate în patrimoniul Muzeului de Artă băimărean (în beneficiul căruia a lucrat timp de 16 ani) și apoi frecventarea unor

Traian Moldovan - 75

tabere estivale de sculptură unde se vehiculau soluții incitante, viabile, îi vor limpezi opțiunile, fertilizându-i căutările. (...)

...Ceea ce particularizează sculptura lui Traian Moldovan nu doar la nivelul generației sale, ci în ansamblul unor preocupări menite a se constitui într-un mod contemporan de a motiva trecerea dăruind sens și durată efortului uman este voința de a da formă sensibilă și credibilă eternei deveniri universale. Omniprezentă devine astfel impresia unei permanente curgeri a timpului și a vieții. Emblematic, câteva din cele mai sugestive lucrări se intitulează Panta rei, iar altele transfigurează ingenios ipostaze ale disputei vizând germinația, eflorescența, creșterea, anotimpurile, fluidizând volumele pentru a facilita desprinderea senzației de tensiune și vibrație, cu interferențe subtile ce declanșează proiecția către absolutul dominat de efluviile luminii. Ancorarea în abordări ce dau întruchipare unor profunzimi cu substrat existențialist nu cedează tentației discursive, păstrându-se permanent în planul unei riguroase discipline formale. Se luptă și cu facilitățile efectului de suprafață suprimând detaliile în favoarea sintezei. A obținut astfel o limpezire a gestului, convertit în adevărat ritual și declanșând stări ce îndeamnă la meditație și reculegere. Întregul univers al reprezentării stă sub semnul benefic al unei reconfortante solarității. (...)

...Întemeiată pe un solid suport ideatic și afectiv, sculptura lui Traian Moldovan accede la perenitate pentru că acordă interes și temei implicației umane ca factor esențial în modelarea și înnobilarea universului înconjurător. Ni se oferă prilejul de a semnala nu doar zestrea unor memorabile împliniri, ci și credința în amplificarea câmpului de reprezentare cu noi și fertile ipostaze spirituale.”

GRAIUL FORMELOR în CURIERUL PREFECTURII județului CLUJ,
An IV, nr. 173, 29 iunie 1998

Prof. arh. Virgil Salvanu

„Expoziția de sculptură deschisă la Muzeul de Artă în perioada 17 iunie-5 iulie a.c. oferă o lume nouă de forme, prin care elementele abstracte comunică cu măiestrie, o mare bogăție de idei majore. Lucrările amplifică dialogul formelor prin diferențierea lor în două materiale. Marmura și lemnul măresc efectul elementelor plastice. Limbajul sculptural folosit depășește arbitrarul și improvizația. Până la

detalii sunt căutate armoniile la care orice modificare ar reduce valoarea plastică. Autorul a urmărit cu stăruință și exigență găsirea celor mai potrivite modalități pentru a-și exprima gândurile și simțurile. (...)

...Pentru exemplificare putem menționa câteva lucrări esențiale.

Cumpăna vremurilor, Încleștarea și Omagiul sacral folosesc tensiunile dintre verticală și orizontală, dintre susținere și înălțare, derivate din cruce. **Rugă altar, Evocare, Urmă în timp și Lumină altar** pătrund în dimensiunile timpului prin contrastul succesiunilor de forme. **Germenul, Germinația și Fructul pământului** abordează tainele vieții și a devenirii. În formele concepute răzbate universul poetic a lui Lucian Blaga. Spectatorul poate recepta și din celelalte sculpturi și din desenele de studiu mesajele metaforice transmise cu măiestrie.

Expoziția confirmă că avem sculptori de mare valoare și avem motive de a regreta că nu putem vedea operele lor transpuse în lucrări de artă monumentală contemporană, cu un limbaj practic, inovator și cu mesaje majore..."

EXPOZIȚIE DE SCULPTURĂ - TRAIAN MOLDOVAN

MUZEUL NAȚIONAL DE ARTĂ CLUJ NAPOCA

Cotidianul ADEVĂRUL DE CLUJ, 24 iunie 1998

dr. Negoită Lăptoiu

„... Prin cioplire și șlefuire formele cunosc o reducere a volumelor până la punctul în care se instituie ca semn – simbol pentru esența unui gând sau sentiment. Coloane, arcade, ferestre – deschideri către înalt și absolut, flamuri și aripi stilizate, se interferează strâns, organic, dezvoltând în spațiu impresia unei solemne monumentalități. Multe din asemenea compuneri pot deveni soluții adecvate pentru a acoperi penuria de monumente menite să cinstească gloria străbună. Ceea ce a realizat, la Mireșul Mare, jud. Maramureș, este doar un început pentru un sculptor de viguroasă vocație în ceea ce privește arta cu iz comemorativ. El manifestă o certă dispoziție pentru întruchiparea stărilor de puritate, reculegere, nobilă demnitate, eternă ardere. Cuceritoarea simplitate statuară cu sens memorial recomandă un artist matur, inteligent și inventiv, la care originalitatea formei și expresiei înconjoară într-un fericit mod impulsul rațional cu cel afectiv, fără a neglija, ci dând chiar prioritate semnificației spirituale a mesajului. (...)

Traian Moldovan - 75

... Prin prompte și ferme excavări ale maselor lemnoase, mărturii sobre și grave ale teluricului, el crează spații prin care strecoară suplu, în elegante euritmii, sfericități în marmură sugerând germinația, eflorescența, creșterea, procese naturale determinate de o cascadă, un fluid, o oglindire. E o dispută plină de consecințe – abil valorificată sculptural – între statica receptacolului în lemn și revărsarea tempestuoasă a motivelor fluidiforme ale albului armorean, astfel încât ansamblul încântă prin frenezia unor treceri și compenetrări pline de exuberanță și vitalitate. (...)”

Prefață la catalogul expoziției
SALONUL BIENAL NAȚIONAL DE SCULPTURĂ MICĂ ARAD '98
UN LABORATOR VIU AL SCULPTURII CONTEMPORANE

Corneliu Antim

„...De altfel, trebuie observat faptul că principalul atu al participanților la această reuniune artistică este tinerețea de spirit, dezinvoltura poeticii novatoare, cutezanța viziunilor plastice, prolixitatea mijloacelor de expresie, verva imaginativă, rafinamentul combinativ în folosirea diferitelor materiale. Nu-i puțin lucru să constați într-o expoziție situarea într-un asemenea flux creativ a unor maeștrii precum Paul Vasilescu, Petre Jecza, Victor Gaga, Mihai Buculei, Sava Stoianov, Aurel Vlad, Traian Moldovan, Petre Grăjdeanu, Gavril Abrihan și încă mulți alții, aflați în plină consacrare artistică și aparținând unor generații indiscutabil legate de istoria ultimilor patru decenii de sculptură românească. Ei sunt cei ce au dat tonul, ei sunt cei care, fără să abandoneze însemnele valorice ale tradiției, chiar și în expresia ei modernă, au despiciat drumuri, au înfruntat obtuzitatea ignorărilor și a conformismului oficios provocând viitorul cu prospețimea gândirii lor artistice. Modul stilistic și atitudinal în care îi regăsim și azi și care amplifică la scara unui întreg eșalon al artei noastre contemporane postulatele unei glorioase școli de sculptură...”

Traian Moldovan - 75

UN MEMORABIL MONUMENT EMINESCU
DEZVELIT RECENT LA NEGREȘTI-OAȘ
În Revista LIMBA ROMÂNĂ, Chișinău,
Republica Moldova, nr. 3-5, 2000

Prof. dr. Negoită Lăptoiu

„... Într-un cadru natural superb și în prezența unor generoase revărsări de gând și simțire românească a avut loc dezvelirea unui monument Eminescu, transpus în marmură și bronz. Bucuria unei asistențe numeroase a fost profundă și intensă, pentru că s-a trăit sentimentul rar al participării directe la inaugurarea unui fapt de cultură majoră. Autor – sculptorul băimărean Traian Moldovan, absolvent de excepție al Academiei clujene de artă. (...)

... La Negrești-Oaș, Traian Moldovan a înscris în eternitate imaginea unui Eminescu menită să iradieze lumină, înțelepciune și speranță. Pătrunzătoare devine impresia unui surâs vag, melancolic. Privind semeț în zare, manifestare a unei ferme demnități simbolul chip nu-și ascunde o ușoară undă de amar. E reflexul meditativ al insului conștient că destinul unui neam s-a împlinit prin patosul și statornicia unei credințe, dar și prin înfruntarea a multiple potrivnicii și nedreptăți. Ni se restituie în fapt, păstrându-se datele esențiale ale fizionomiei care individualizează caracterul, icoana unei fețe trecute prin furtună (pletele stilizate se răsfiră ca niște valuri), izbăvind ca tot ce este curat și bun. E triumful unui crez promotor de înalte virtuți morale.

Talentatului sculptor băimărean (consacrat ca valoare în plan național) i-a reușit transfigurarea pentru a conceptualiza cu har și sugestivitate raportul dintre puritatea albului ce înconjoară protegitor verticala de bronz al chipului, care se insinuează din spuma mării ca o eternă flacăra. Materialitatea argumentelor sculpturale își estompează aparențele pentru a încuraja subtila afirmare a semnificațiilor spirituale.”

DUH ROMÂNESC INTEGRAT ÎN POSTMODERNITATE

de sculptorul TRAIAN MOLDOVAN

În revista NORD LITERAR Baia Mare, nr. 7-8, 2004

Prof. dr. Negoită LĂPTOIU

„...Ceea ce particularizează creația lui Traian Moldovan nu doar la nivelul generației sale, ci în ansamblul unor preocupări menite a se constitui într-un mod contemporan de a motiva trecerea, dăruind sens și durată efortului uman este voința de a da formă sensibilă și credibilă eternei deveniri universale. Omniprezentă devine astfel impresia unei permanente curgeri a timpului și vieții. (...)

...Neîndoiește Traian Moldovan traversează un moment de rodnică afirmare creatoare, probată de admirabila stăpânire a modalităților de configurare care de mai bine de două decenii au cunoscut un fertil proces de decantare, determinând individualitatea viziunii și a stilului, cum s-a observat și cu ocazia expoziției aniversare deschisă la Muzeul Național de Artă Cluj. Gândind după factura sculpturilor în marmură desăvârșite în taberele de creație de la Baia Sprie și Cărbunari, integrate benefic spațiului public, a lucrărilor din atelier și a celor trei compoziții adânc spiritualizate inserate în semnificativa sinteză de artă contemporană europeană ce alcătuiește expoziția omagială “Centenar muzeal Baia Mare” (iunie 2004), ne convingem încă o dată de profunzimea și coerența unui travaliu artistic întemeiat pe o excelentă cunoaștere a tainelor materiei ce se metamorfozează în subtilă și sugestivă substanță expresivă. Afiliat clar fondului de gândire și trăire românească, sculptorul baimărean; se adresează lumii și eternității cu suflul proaspăt al duhului curat, purtător de poezie, luminozitate, vigoare și demnitate. Formele sculptate au pregnanță și fermitate, dar și blândețe, duioșie, savoare, bucurând în egală măsură privirea, gândul și sufletul prin puritatea și noblețea fluxului uman vehiculat în autentic limbaj postmodern.”

SCULPTURĂ ȘI GRAFICĂ DE TRAIAN MOLDOVAN
În cotidianul FĂCLIA, Cluj Napoca, 10 septembrie 2007

Negoită Lăptoiu

„...Traian Moldovan s-a impus în conștiința contemporaneității artistice mai întâi prin știința și finețea modelajului, pentru a opta în cele din urmă pentru o originală interferență dintre volumele cioplite în lemn, marmură și piatră, asociate în compuneri complexe, de o remarcabilă expresivitate. În structura particulară a firii sălășluiau energii direcționate pe varii coordonate spirituale: o sobrietate și reflexivitate de autentică sorginte ardeleană, dublate de vibrația lirică a unei sensibilități cu viguroasă înclinație către poetica unor tandre dezvoltări. Piatra și marmura răspundeau mai eficace unor transpuneri solemne și pure, iar bronzul și lemnul conțineau căldura necesară unor lucrări cu rezonanță în arhaic și fină intimitate.

Și în galeria dejeană a ținut să fie prezent cu lucrările reprezentative, nelipsind acele superbe piese animate de o remarcabilă rezonanță spirituală, exprimate simbolic, metaforic. O dovedesc înainte de toate **Cumpăna văzduhului**, **Cumpăna apelor** și **Cumpăna vremurilor**, concepute ingenios prin asamblarea unor structuri ce sugerează avântul unor aripi, generos afirmate pe ample orizontale, enigmatică reverberație a unor arcade și ferestruiri amintind de zidiri cu funcție de mausoleu sau edificii de cult, precum și sentimentul de reculegere în fața unor probe de autohtonă civilizație. Puternic stăpânit de sonoritatea faptelor perpetuate prin tradiție, desăvârșește o sugestivă ghirlandă de semne, materializând în elegante și suple volumetrii amprenta unei **lacrimi**, murmurul unui **izvor**, sacralitatea unui **altar** sau eflorescența unei **germinații**. Conferă o soluție inspirată evidentului proces de curgere neconținută a vremii: **Panta rei**, blocul marmorean desfășurându-se ca un torent către prim-plan. Îndelung admirate au fost **torsurile** (în număr de șase transpuse în bronz), probă de finețe și savoare în articularea unor sinuozități, îmbinare armonioasă de elan vital și gingașă feminitate.

Ambianța expozițională avea să fie întregită elocvent cu 35 de lucrări de grafică, majoritatea în pastel și cărbune, exersări de remarcabil desenator, la care se afliază acea amintită disponibilitate lirică. Traian Moldovan simțea nevoia unei confesiuni în care să se

Traian Moldovan - 75

sprijine mai vărtos pe promptitudinea ductului linear, pe sintetismul unor traiecte ferme și volatilizările unor rafinate adumbriri, lansând enigmatice intonații.

Deși finalizate la dimensiuni specifice unor spații muzeale, sculpturile maestrului Traian Moldovan se recomandă – prin sintetismul formulării, prin organicitatea interferențelor dintre plin și gol, pozitiv și negativ, prin pregnanța constructivității plină de vitalitate și sugestivitatea semnificațiilor de înțeleaptă veghere și fructuoasă parcurgere a vremii – demne de a fi transpuse la proporții monumentale și integrate unor frecventate spații publice.”

UN NUME DE REFERINȚĂ

Nord Literar, 2, nr. 7-8, iul.-aug. 2004, p. 20.

Săluc Horvat

„Sculptura, admirabil ilustrată de Vida Gheza, Ioan Marchiș, Traian Moldovan, Mihai Olos, Mircea Bochiș, Aurel Cucu ș.a., întregeste în mod fericit sfera de manifestare a artelor plastice băimărene, completând și conturând atributul de Centru Artistic al municipiului nostru.

Traian Moldovan, autorul lucrărilor care ilustrează acest număr al revistei Nord Literar, este un nume de referință în arta sculpturală maramureșeană și nu numai. Opera lui, bogată ca tematică și ca stil de abordare, include numeroase lucrări, de la arta monumentală și de for public de lucrări de compoziție de mare rafinament artistic.

Născut la 23 august 1938 în localitatea Chidea – Cluj, absolvent al Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, Traian Moldovan are un palmares artistic impresionant, ilustrat prin prezența sa în expoziții personale, naționale și internaționale, la diverse manifestări, tabere de creație și simpozioane. Este, în același timp, inițiatorul și organizatorul unor expoziții tematice, tabere de creație și multe alte acțiuni de largă audiență în sfera artelor plastice.

Lucrările lui Traian Moldovan se află în numeroase colecții naționale și internaționale (Muzeul de Artă Baia Mare, Muzeul Național de Artă din Cluj-Napoca, Muzeul Unirii din Alba Iulia), în colecții private din Ungaria, Germania, Franța, Olanda, SUA, Argentina etc.

Traian Moldovan - 75

În preocupările lui Traian Moldovan, arta monumentală și de for public ocupă un rol important. Dintre lucrările sale din acest gen amintim bustul poezilor Ion Șugariu – Băița, al lui Mihai Eminescu – Negrești-Oaș, al cărturarului și istoricului Gheorghe Șincai – Baia Mare, al patriotului Ilie Lazăr din Giulești. La acestea amintim Monumentul eroilor din Mireșul Mare, Mesaj printr-o oglindă magică – Groot-Schuylenburg (Olanda), iar în lucru Monumentul eroului necunoscut – Baia Sprie și Monumentul memorandiștilor – Șișești.

Opera sculpturală a lui Traian Moldovan se bucură de aprecieri elogioase din partea publicului și a criticilor de artă. [...].

La cei 66 de ani, Traian Moldovan este în plină forță creativă, o prezență activă în viața artistică băimăreană.”

IPOSTAZELE UNUI FERTIL ELAN CREATOR
Studiu introductiv la albumul „Traian Moldovan - SCULPTURĂ”
Editura Univ. De Nord Baia Mare, 2008

Prof. Univ. Dr. Negoită Lăptoiu

„Rotunjind o frumoasă vârstă, sculptorul Moldovan Traian poate privi cu motivată satisfacție asupra zestrei de spirit pe care a răsfirat-o generos în câmpul realității culturale contemporane. Motivația i-o conferă înainte de toate lucrările integrate în numeroase colecții muzeale și particulare, monumentele referențiale împlântate în diverse spații publice, participările la prestigioase simpozioane și tabere de sculptură din țară și străinătate (Olanda, Bulgaria, Cehia), la care își poate asocia bucuria de a se manifesta mai stimulat și performant în instituții cu profil artistic și patrimonial, devenind prețuit om al cetății. Aceste disponibilități multiple se datorează unor bogate resurse interioare, unui solid echilibru sufletesc, unei vitalizante aspirații de a proiecta în jurul lui lumină, solidaritate fraternă, respect valorilor autentice. Sub aparențele unei firi discrete până la timiditate, preocupată dominant de concretul faptei exemplare, se ascundeau viguroase rezerve de duioșie, poezie și farmec, revărsându-se în elevate contexte cu patosul iubitorului de confesiune, profesionalism și eternitate. În clipe de răgaz și dialog intim devine cuceritor prin umorul de fină substanță, prin acuratețea gândului și profunzimea

argumentației, definind cu obiectivitate oameni, împliniri, evenimente. Nici o umbră nu întina seninul evocărilor, bucurându-se sincer de izbânda celor din jur.

*Puritatea și splendoarea omului aveau să se repercuteze semnificativ și în fizionomia operei, desavârșită cu rigoare, adecvare expresivă, decantare ideatică și afectivă. Obârșia rustică petrecând ani buni în intimitatea încărcată de parfum arhaic și asprimi cotidiene dintr-un tipic sat românesc situat în nord vestul podișului transilvan, avea să-și sădească în profunzimea interiorității cultul pentru efort, dăruire și chibzuită logică. Drept urmare va rămâne fidel gestului temeinic articulat, vizând ocolirea anecdoticului pentru a atinge râvnita sinteză a modalităților stilistice. Inițial, timp de un deceniu va acorda prioritate modelajului, exersând în spiritul influentului său maestru clujean Romul Ladea (caz similar colegilor de studenție!), dar cu evident interes pentru acea componentă a limbajului orientat către solida arhitecturare a formelor, aspirând către măreția monumentală. Poseda vocație pentru asemenea factură a transpunerii adresată spațiului de for public, dar în lipsa unor comenzi mai consistente, câștig de cauză într-o asemenea formulare vor căpăta lucrările amplasate în ambianța unor consacrate tabere de sculptură în aer liber. De reținut că și în intervalul începuturilor creative a realizat pe lângă modelări în lut (transpuse în teracotă și bronz) numeroase portretizări, cioplite în marmură și piatră, alcătuiind o memorabilă suită de fizionomii și caractere, aureolate de suflul unor diversificate trăiri, ancorate pe un bine individualizat evantai psihologic. De la tandrețe, delicatețe, solidaritate, materializate pe prototipuri feminine, a trecut abil la ferme transpuneri de gravitate și tensiune atunci când pretext imaginativ au devenit personalități ale trecutului românesc și universal. La Muzeul de Artă se păstrează - între alte piese reprezentative din prolifică operă a sculptorului Traian Moldovan - două viguroase **Capete de expresie** eternizându-i pe Deceneu și Bălcescu, probe de măiestrită particularizare a personajului în datele unei solemne demnități.*

Devine extrem de elocvent faptul că în vecinătatea anului 1980 Traian Moldovan acumulasese profundă experiență și cunoaștere care încurajau concomitent cu diversificarea repertoriului tematic o tot mai pregnantă individualizare a aspectului formal. Soluția stilistică adoptată a vizat sinteza expresivă, folosindu-se de virtuțile nervului

*constructiv. Abordările sculpturale înregistrează o pronunțată complexitate, mizând pe efortul stimulat al alternanțelor dintre pozitiv și negativ, dintre plin și gol, în autentic timbru postmodern. Dinamica spațială a formelor facilitează frecvența impresiei de suplețe, de fluență continuativă în perimetrul unei expresivități armonice. În veridic comportament latin refuză tentațiile ruperilor nervoase de ritm care antrenează volumele în dramatice exteriorizări, preferând ductul serpentinat în nuduri și nostalgice rememorări, creșterea organică și coeziunea maselor orânduite pe sugestive orizontale și verticalități în consonanță cu specificitatea temei abordate. Admirabilul triptic ce-i alcătuiesc lucrările sculptate în taberele de creație de la Arcuș – Covasna (lemn, 1979), Căsoaia – Arad (piatră, 1980) și Măgura Buzăului (piatră, 1981) configurând spațial ingenioase soluții plastice referitoare la **Cumpăna vremii**, **Anotimpurile** și **Germinație** relevă o viguroasă orientare a viziunii către confesiunea metaforică folosindu-se inspirat și subtil de sugestivitatea convertirii motivului sculptat în semn și simbol.*

*Trăitor imediat după absolvirea Institutului de Artă din Cluj în oaza de frumusețe și duh legendar pe care Maramureșul le păstra neîntinate în ani de vânzoleală contemporană în absurd doctrinar, Traian Moldovan s-a dorit și a devenit sincer și distinct continuator de spiritualitate românească, dăruind timpului dăinuiitor ipostaze creative menite să insufle receptorului senzația de privilegiat martor la esențe de gând elevat, transfigurând plastic ideea de perenitate, frumusețe, meditație, aspirație spre înalt și desăvârșire, cum o recomandă extrem de convingător, între altele, superba întruchipare a **Tineretii** perpetue ce străjuie un spațiu din incinta Spitalului Județean Baia Mare, hieratica ipostazire a unui discret moment de **Reculegere** (lemn, colecția Muzeului băimărean de artă) sau exuberanta înfățișare a însemnului memorial al actului istoric memorandist, profilat semeț pe fundalul primăriei din simbolicul sat Șișești, vatră a marelui tribun Vasile Lucaciu. Durabil se înscriu pe răbojul vremii, ca mărturii de trăire filtrată prin porii unei gingașe și calde afectivități, laborioasele compoziții abstractizante, cu mare încărcătură simbolică, zămislite în fructuoase popasuri petrecute în taberele de la Reci – Covasna (lemn, 1982), Sălișteea – Sibiu (lemn, 1984), Sighetu Marmației (lemn, 1985), Scânteia – Iași (piatră, 1986), Lăzarea – Harghita (marmură și lemn,*

1987), Macea – Arad (piatră, 1988), Satu Mare (piatră, 1990), Sibiu – Dumbravă (lemn, 1993), Groot – Schuylenburg – Olanda (marmură, 1991), Dej (lemn, 1996), Cărbunari – Maramureș (piatră) (2002-2003), Negrești Oaș (marmură) (2006), Madara – Bulgaria (piatră) (2007), Vșeradice – Cehia (lemn) (2008), fiind și inițiatorul celor două simpozioane de sculptură în marmură de la Baia Sprie (1997, 1998). Transpuse în plan biografic aceste originale metamorfozări de existențial curent s-au recuperat din tradiția istoric constituită, probe de dăinuire și splendoare a unui neam, încununau performant și motivau la parametrii superiori un ardent și profilic travaliu artistic. Dar Traian Moldovan s-a dovedit dincolo de sculptorul răsfrângerilor de anvergură destinate spațiului public și autorul exercițiului constant și tenace în atelier, mediu în care s-au plămădit alte zeci de ofrande sintetizatoare de cuget profund, de nobilă și pură afectivitate. Drept urmare timp de trei decenii va valorifica raportul stimulat datorat compenetrării a două distincte materiale: lemnul și marmura în alternanță cu piatra, operând decis într-un limbaj lapidar, laconic, cu o puternică amprentă abstractă. Lemnul va alcătui în genere contextul, ambianța care protejează și susține afirmarea promptă în spațiu a aparițiilor diafane în alb – gri, tratate în decise angularități ori involburate sfericități. Are loc o dispută plină de consecințe expresive – abil transpusă sculptural - între statica receptacolului în lemn și revărsarea tempestuoasă a motivelor fluidiforme ale albului marmorean sau griului de piatră patinat, sugerând elocvent impresia unei permanente curgeri a timpului și vieții. Emblematic, unele din cele mai sugestive sculpturi se intitulează **Panta rei** (Totul curge), iar altele transfigurează ingenios ipostaze ale disputei vizând germinația, eflorescența, creșterea, anotimpurile, fluidizând volumele pentru a facilita desprinderea senzației de tensiune și vibrație, cu interferențe subtile care declanșează proiecția către absolutul dominat de efluviile luminii.

În creația lui Traian Moldovan viața s-a dispensat de amprentele realului, mizându-se pe acea componentă spiritualizată a transpunerii care conferă prioritate unor incitante aspirații. Direcția comunicării vizează un dincolo, un drum **Spre înalt** (e și titlul uneia dintre sculpturi) sau către interioritatea fidelă, unor strări de grație și vrajă. Adevărată chintesență a unor îndârjite căutări, compoziția simtomatic gândită ca o **Rugă – Altar**, ori cea similară ca soluție **Lumină – Altar** esențializează

acea misterioasă impresie de încremenire a clipei, când traumele s-au stins pentru a face loc unei sacre reculegeri. De la acest sentiment al staticului care marchează finalul unui drum (**Piatră de Hotar, Urmă în timp**) trece viguros la formulări mai frământate din care alternanța volumelor prefigurează o dinamică liniștită, niciodată dezinvoltă. Un frecvent quantum de raționalitate ordonează formele de ritmuri fluente și logice, adecvate unei sugestii de lină curgere și afirmare a materiei și proceselor naturale: **Mirabila Sămânță, Fructul pământului, Fluid I – III, Însemn al devenirii, Cascada I – IV**, s.a. Chiar și atunci când se lasă ademenit de reverberații lirice, savoarea unor dezvăluiri își păstrează o definitorie doză de sobrietate, de discreție, surdinizând freacățul senzorial: **Voluetrie, Tors I – IV**.

Profilul complex al personalității lui Traian Moldovan se întregește semnificativ cu însemnele unei frecvente capacități de convertire în eveniment creativ a ductului linear și valorizării rafinate a nuanțelor prin mlădierile pastelului și cărbunelui. Multe reprezentări constituiau schițe, căutări febrile de soluții cât mai limpezi și evocatoare pentru compozițiile sculpturale, dar nu puține aveau să se insinueze ca probe de sine stătătoare a graficii, adăugând promptitudinilor constructive și amprentei raționale a unui desen sigur și incisiv, suficiente mostre de rafinată vibrație și lirism, cu intensități tonale rasfrânte în subtile rezonanțe. Și aici sesizăm invocarea metaforică necesară unor aluzive reconstituiri de gânduri și trăiri universalizate: **Oglindire, Singurătate, Speranță, Nostalgie, Vestea, Dincolo, Umbra străbunilor**, dar mai asiduu decât la sculptură frapează modul direct, tranșant, de a vizualiza atitudini, ipostaze din efortul omului către râvnita împlinire de destin: **Firul Ariadnei, Sisif, Echilibru precar, Cuget, deci exist!, Spre lumină** s.a.

Plăcut surprinși de vitalitatea rodnică creativ care-i străjuiește vârsta, ne fixăm într-o fericită postură de așteptare la noi performante împliniri – purtând originala amprentă de viziune și stil Traian Moldovan – cu evident câștig pentru ansamblul de valori perene specifice artei românești, cu vădite ecouri în universalitate.”

TENTAȚIA VOLUMULUI PROPUȘĂ DE TRAIAN MOLDOVAN.
Glasul Maramureșului, 12, nr. 3479, 13 sept. 2008, p. 6.)

Dobre Vladimir

*„Sunt departe de a mă putea defini îns avizat și cu atât mai puțin critic titrat, pot însă să mărturisesc că am plecat, după ce am vizitat expoziția de sculptură a d-lui T. Moldovan, îmbogățit cu întrebări. E greu de spus dacă titlul expoziției **Tentația volumului** reflectă mesajul elaborat conștient sau inconștient de artist, mesaj distorsionabil prin psihanaliză sau abordare fenomenologică. Autorul re creează existența unor lucrări și stări într-un univers perceptibil. Ne dezvăluie o anumită puritate, o seninătate în care spațialitatea se organizează în destin. Sugerarea, urmând clasificarea lui R. Huyghe, e indicată. Volumul se demască în simbol.*

*Pe artistul Traian Moldovan îl atrage tot atât de mult vizibilul, cât și invizibilul. Ne permitem să încercăm analiza a două dintre lucrările sale monumentale, pe care le considerăm ca fiind manifestările existențiale cele mai accesibile, ușor de descifrat: **Izvor și Altar**. Iată prima: nimic abstrus, apa curge veșnic; o stalactită genuină; lipsește epilogul. În cea de a doua rămânem contrariați că nu vom vedea niciodată fața omului în genunchi: e oare condamnat la o veșnică uimire, la o spaimă devoratoare etc.?*

În sculptura „mică”, T. Moldovan complusează relația dintre lemn și piatră. Din nou ne contrariază constatarea că în viziunea autorului, piatra dislocă lemnul, invers de ceea ce se întâmplă în natură. Dar arta înseamnă în primul rând ambiguitate. Când alăturarea celor două elemente nu-l satisface pe autor, acesta adaugă o pată de culoare. Titlurile încearcă să sugereze o amplexiune, dar gândul creator nu reneagă lucrarea.

Traian Moldovan ne demonstrează că sculptura ca artă solicită multă acribie în transformarea mijloacelor în scop. Expoziția „Tentația volumului” se înscrie ca unul din cele mai reușite împliniri estetice ale anului 2008 din orașul nostru. Ea ne invită să medităm asupra perpetuității gestului împietrit, conduși de un inițiat în acest mister.”

TRAIAN MOLDOVAN LA 70 DE ANI – PORTRET AL ARTISTULUI TOAMNA.
Familia Română, 9, nr. 4 (31), dec. 2008, p. 82-83.)

Adelina Ulici (Ioana Dragotă)

„Aniversările au devenit, prin tradiție, prilej de retrospectivă și bilanț, luare în stăpânire a timpului, prin marcarea lui culturală. În cazul de față, punem un semn de reper, în așteptarea operelor viitoare, pentru că artistul Traian Moldovan își străbate toamna rodnică cu seninătate, blândețe și deplină vigoare artistică creatoare.

Pe chipul sculptorului se răsfrânge lumina lăuntrică și urma unui zâmbet perpetuu, înțelept și îngăduitor, zăbovind la colțurile ochilor ageri și pătrunzători. Traian Moldovan are o privire aparte, care măsoară oamenii și lucrurile, căutând spre interior, vizând esențele – deformație profesională a celui deprins să intuiască în fragmentul de rocă sâmburele operei de artă, înțelepciunea șlefuită în „colocviile pietrei”, în orele de ritual și asceză, de trudă și meditație, veritabile drumuri spre desăvârșire, și, în același timp, reflex moștenit din străvechile-i rădăcini de țaran ardelean.

Opera lui Traian Moldovan se constituie într-o continuă și profundă meditație asupra lumii. Puritatea formelor exprimă forță, echilibru, limpezime, claritatea gândului decantat în esențe, dar și delicatețe, modestie și sfială în fața marilor ei adevăruri.

*Fascinația trecerii îi dă artistului uluitoarea îndrăzneală de a surprinde apa, izvorul și curgerea, de a da fluiditate rocii, gest cu valențe demiurge, piatra – sursă primară a apei, curgere și încremenire în același timp: **Izvor, Fluid, Însemn pentru fluid, Petrecere, Curgere.** Iar curgerea apei ilustrează trecerea timpului: **Totul curge, Eterna trecere, Panta rhei.** Și pentru că asta încă nu îi este îndeajuns, împinge mai departe granițele cu **Izvorul visului.***

*El transpune în piatră, marmură, gips, lemn sau combinații sugestive de materiale, noțiuni dintre cele mai abstracte, face lumea ideilor vizibilă, găsind exprimări plastice adecvate pentru curgerea timpului, pentru lumină, pentru echilibru, pentru interogațiile asupra destinului omenesc. Artistul presară lumea cu semne: **Însemn pentru rugă, Însemn lacrimă, Însemn pentru jertfă** și o ține în echilibru: **Cumpăna, Cumpăna vremilor, Cumpăna timpului, Cumpăna apelor, Cumpăna cerului,** făcând trimitere la straturi arhaice, la rădăcini și la*

Traian Moldovan - 75

religiozitatea filtrată prin aceasta: **Lumină – Altar, Lumină interioară, Rugă – Altar, Alta, Trepte – Altar, Loc pentru reculegere, Altar ofrandă.** Cu înaltă măiestrie și rafinată discreție, sculptorul își omagiază rădăcinile în tot ceea ce întreprinde: Piatra de hotar are caracteristicile sacre ale Altarelor și lumea este ținută în echilibru de cumpenele fântânilor. Nu lipsește din opera sa istoria, ca sursă de inspirație în realizarea unor memorabile portrete: **Deceneu, Decebal, In memoriam 1784, Bălcescu, Gheorghe Șincai, Mihai Eminescu...**

Traian Moldovan este stăpânul unui univers artistic unitar și complex, cu rădăcini robuste, care oferă o posibilă variantă de ordonare a lumii, conferindu-i echilibru în permanenta curgere. Îngemănarea gândului cu piatra scoate în evidență unitatea în diversitate, scânteia care le leagă pe toate, sufletul lumii, locul privilegiat al eliberării de materie prin rugă. Opera lui poate fi bine definită prin titlurile metaforice ale sculpturilor sale: **Mesaj printr-o oglindă magică, Fereastra deschisă, Tentația volumului, Urmă în timp imaginar.**”

TRAIAN MOLDOVAN – IDEE ȘI ÎNTRUPARE.

În revista „Arca” (Arad), nr. 1-2-3, 2009.)

Colta Onisim

„În toamna lui 2008, Muzeul de Artă din Arad, Sala „Ovidiu Maitec”, găzduia o amplă expoziție de sculptură și desen, semnată de artistul septuagenar băimărean Traian Moldovan. Expoziția, una cu caracter retrospectiv, panotată inteligent, într-un ecleraj izbutit, avea la intrarea în sală o putere de impact admirabilă. Artistul în tinerețe a avut privilegiul să-și facă ucenicia sub îndrumarea maestrului Romul Ladea, în cadrul academiei de artă clujene, care i-a și marcat, cum era și firesc, anii de început ai creației. Mai întâi prin teme abordate atunci, portrete ale personalităților reper ale istoriei neamului (începând cu **Decebal, Gh. Șincai, Eminescu sau Horea**) și, apoi, prin modelajul expresiv, aplicat lucrărilor acelor ani.

Deschiderea scurtă, de după anii absolvirii artistului, a culturii române spre lumea liberă, a adus un aer proaspăt în sfera exprimării plastice autohtone prin pătrunderea în bibliotecile țării a unor albume

ce reflectau realizări formale, soluții plastice, cuceriri din sfera limbajului formelor, ale unor personalități din Vest precum Henri Moore, Giacometti, Giglioli și alții. Strădania artistului român de a ieși din provincialism, de a evita riscul izolării impus de sistem era una firească și puternică.

Figurativismul anilor de tinerețe, prezent mai mult prin portretistică, îmbrățișează tratarea arhaizantă a ciopliturii, care-a început în arta modernă odată cu „Cumințenia Pământului” a lui Brâncuși.

Piatra i-a fost lui Traian Moldovan materialul definitiv cel mai accesibil în acei ani, dar s-a simțit firesc, atras, la fel de mult, și de organicitatea lemnului. Amintim din acei ani portretele în piatră : **Bălcescu, Mărioara, Fată din Oaș sau Fată din Dobrogea**. Treptat figurativismul său glisează înspre o sinteză a formei în care accentele pe elemente de autonomie a limbajului devin tot mai prezente.

O figură în picioare, precum **Abundență** sau **Iarna** devine pretextul realizării unei forme monoaxiale a cărei calitate expresivă e consecința jocului contrastelor volumetrice dintre convex-concav, sau dintre liniștea volumelor îmblânzite prin șlefuire și vibrația „hașurii”, a mușcăturilor de daltă, direcționate și orchestrate spre unitatea unui ansamblu formal coerent și bine stăpânit. Această modulație vibrată din negativele formei dăltuite ține de apetitul spre componenta „picturală” a viziunii artistului, care-și va arăta accentele mai târziu, în ansamblul formelor cu caracter arhetipal.

Începuturile abstractizării formei le găsim în 1968, când expunea la Sala „Dalles” din capitală, în cadrul Bienalei Naționale de Pictură și Sculptură, lucrarea **Umbra apei**. Aceasta este printre primele tentative pe parcursul demersului său, de a se desprinde de tributul plătit realului concret și de a da formei autonomia și puterea de a se exprima prin valențele ei intrinseci. Aici un element cosmic fundamental fluid, apa, e transfigurat, transpus într-o formă solidă care exprimă curgerea nesfârșită, prin mijlocirea sinuozităților și unduirilor formei ritmate, care dau „carne” orizontalității compoziției. O sugestie de antropomorfizare se mai păstrează, spre a figura un spirit al apelor, dar aceasta e suficient de vagă pentru a nu lăsa loc nici unei căderi în anecdotic.

Deschiderea spre Vest a anilor '68-'70 a însemnat o gură de aer proaspăt care a ventilat și activat metabolismul artistic autohton ani buni după reînchiderea din '72, salvându-l de la osificarea într-un dogmatism provincial periculos. Artiști precum George Apostu, Ovidiu

Maitec, Vasile Gorduz, Peter Jecza, Victor Gaga, Dumitru Pasima, dar și Traian Moldovan sunt vizibil marcați de contactul vizual cu arta lumii libere, prin intermediul albumelor și al revistelor de artă.

Cel mai însemnat impuls a venit, cum era și firesc, dinspre Brâncuși, care descoperă la Paris „comoara din propria ogradă”, tezaurul de arhetipuri din arta arhaică și țărănească autohtonă, dar și întoarcerea atenției spre arta vechilor culturi. Întoarcerea privirii spre arhaicitatea formei la Traian Moldovan, împletită cu apelul la gândirea simbolică, a fost posibilă pe fondul unei înrudiri spirituale adânci, reactivată în cultura română de cei patru mari piloni: Eminescu, Eliade, Blaga și Brâncuși, în urma contactului cu spiritualitatea și cultura Indiei vechi.

Sculptura modernă românească de după război se ridică, chiar sub talpa comisarilor culturnici sovietici, asemeni firului de iarbă de sub crusta groasă de asfalt, cu puterea fragilității, spre lumina unei noi viziuni asupra formei. O întreagă pleiadă de sculptori redescoperă fondul subteran autohton de arhetipuri.

Sculptura lui Traian Moldovan, după limpezirea viziunii, odată cu găsirea propriei căi, a consonanței organice dintre ideea de exprimat și forma de întrupare, se situează sub semnul arhetipului, al esențializării formei, prin recursul la geometrie și la „analogonul simbolic de factură anatomică”.

Apetitul pentru geometrizarea volumului e sesizabil încă în faza sa figurativă din anii '70-'80 din felul cum „sfericizează”, spre exemplu, căciula voievodului în cazul portretului lui Mihai Viteazul, sau cum epurează de detalii inutile volumul unui autoportret din 1980. În acel portret al lui Mihai Viteazul găsim alături atât fermitatea modelajului realizat pe planuri tăioase de factură bourdell-iană, pe linia lui Ladea, cât și tentația geometrizării, care-și va da roadele după 1980. În acel an realizează lucrarea „Sisif” în care figurativismul esențializat coexistă cu forma geometrică pură, sfera.

*Temele sale fundamentale trimit, fie la miracolul viului (**Germi-nație, Germen, Anotimpuri, Mirabila sămânță**), fie la cel al sacrului (**Lumină – Altar, Lumină interioară, Rugă – Altar, Altar, I și II, Trepte – Altar, Arhetip, I și II, Însemn pentru jertfă, Loc de reculegere sau Altar – Ofrandă**) etc.*

Toate aceste teme implică o propensiune spre esențializare, spre densitatea formală și semantică, pe principiul specific artei moderne,

identificabil în paradoxul lui Mies van der Rohe: „less is more” (mai puțin înseamnă mai mult).

Modul de tratare a formei ne amintește de „calea atingerii directe a volumului ca mod de descoperire a sculpturii după Brâncuși” (Adriana Botez Crainic), șlefuirea materiei făcându-se „până la confundarea cu volumul esențial”. Relația cu materialul e una caldă, afectuoasă, iar aspirația spre echilibru e aproape obsesivă. Apelul la simetrie, abil tulburată pentru a nu rămâne seacă, devine o constantă a operei sale încă din 1979 când realizează, la Arcuș, lucrarea în lemn **Cumpăna vremilor**. Ideea de cumpănă, de echilibru, cu potențial dinamic, însă, e reiterată mai târziu în **Cumpănă**, **Cumpăna timpului**, **Cumpăna apelor**, **Cumpăna cerului**, **Armonie duală** etc.

Componenta postmodernă a operei sale e identificabilă atât în mixarea de materiale diferite, cât și în apelul la culoare. Un accent de albastru de o anume tonalitate contrastează plăcut cu nuanța caldă a lemnului șlefuit, ca în **Cumpăna timpului**, dar și focalizează atenția privitorului spre centrul de interes al compoziției. Desenul suprafeței volumului colorat în acel albastru o preface într-o oglindă a cerului. Tot așa cum intervențiile cu pigment auriu în jurul unor deschideri – ferestre preface forma sculpturală într-un captator de lumină celestă.

Traian Moldovan orchestrează cu sensibilitate jocul texturilor de facturi diferite. Asprimile fibrei unei grinzi de stejar mâncate de vreme, care agață lumina, sau expresivitățile rupturii naturale a marmurei contrastează cu netezimile convexităților volumetrice pe care lumina se prelinge, alunecă.

Artistul transpune în materiale solide, durabile, paradoxal, idei și stări care vizează exact opusul încremenirii și stabilității cristaline; curgerea continuă, dinamica vieții, prefacerile neconținute din univers. Un număr considerabil de lucrări poartă titluri ca **Pantha rhei**, **Fluid**, **Izvorul visului**, **Totul curge**, **Însemn pentru fluid**, **Eterna trecere**, **Curgere** etc.

Lemnul, în viziunea artistului, e folosit, de regulă, cu gândul că e parte a unei entități simbolice. Copacul, ce ține de organic, dar mai ales de verticalitate, de relația pământ – cer, de ascensiunea spre lumina înaltului, e materialul din care sunt cioplite forme ale stabilității, ale tectonicii arhitecturale a lucrărilor. Prin contrast, marmura, cu structura sa alb cristalină e adusă, prin forma dată, la „starea ei inițială”, de materie magmatică, de fluid care se strecoară printre

interstiții figurând dinamica vizibilă, sau inteligibilă, a universului. Formele moi, curgătoare (ca o componentă feminină, parcă, a perechii de principii opuse) sinuoase, cioplite și șlefuite din marmură, se preling molcom asemeni mierii de albine, pliindu-se pe formele rectangulare din lemn.

Aceste contraste de tare-moale, cristalin-fluid, rectangular-sinuos, cald-rece, aspru-neted, vibrat-liniștit, convex-concav etc. sunt modalitățile specifice limbajului sculptural al lui Traian Moldovan, pe care acesta le exploatează în dozaje cumpănite tocmai pentru a da tensiune, „suflu de viață”, până la urmă, alcătuirilor sale. Motivul arhetipal subteran, din spatele unui grupaj însemnat dintre sculpturile sale, pare a fi izvorul, picătura curată care răzbate dintr-un lăuntru tainic (poate fi picătura de lapte din sânul mamei spre care tânjește gura noului născut) spre a potoli o sete de dincolo de cea fiziologică, una care ține de palierul spiritualității.

De cele mai multe ori fluidul curat, alb, vine dintr-o nișă, dintr-o deschidere – fereastră, dinspre un spațiu al sacralului, amintindu-ne de miera mistică de ideea de izvor tămăduitor, de picătura ce se prelinge din deschiderea răniei din coasta Mântuitorului, atârnat pe lemnul crucii. Ea e forma condensată a luminii increate.

*O bună parte dintre lucrările sale din lemn și marmură poartă titluri ca **Lumină – Altar, Altar** sau **Altar - Ofrandă**. Analogonuri simbolice „de factură anatomică”, fragmente arhitecturale; poarta, fereastra, scara în trepte, sunt selectate din întreg ca elemente de maximă relevanță simbolică.*

Plăcerea sa de a pune împreună materiale diferite ca natură își are o sorginte veche în tehnica numită hriselefantina, ca formă de mixare folosită în sculptura antichității bazinului mediteraneean. Mai târziu în sculptura spaniolă a secolului XVII, în plin baroc, sunt combinate texturile lemnului, ale pânzei, gipsului colorat, a pietrelor semiprețioase etc.

Traian Moldovan se rezumă, însă, la cununia a două materii fundamentale, lemnul și roca, fie ea marmură sau travertin. La acestea se adaugă, atent dozate, accentele de culoare, acolo unde artistul simte în aceasta ingredientul plastic care mărește puterea de impact vizual - ideatic al compoziției.

Traian Moldovan, cu discreția sa tipic ardelenescă, a dat naștere, de-a lungul unei vieți cumpătate, unei opere coerent articulate, organic

Traian Moldovan - 75

integrată în peisajul plastic al sculpturii românești a generației sale și peste care plutește duhul artistului, unul de pace lăuntrică de aspirație tăcută spre intrarea în armonie cu cosmosul, către o realitate de dincolo de aparențe, spre absolut, până la urmă.

Expoziția sa de la Muzeul de Artă din Arad, din 2008, intitulată „Idee și întrupare”, a adus cu ea acea aură de armonie și împăcare, de stare de pace și tandrețe în relația cu materia, devenită formă și expresie totodată a unei sensibilități însetate de echilibru și lumină.”

LUMINA DIN PIATRĂ : LINIA ZBORULUI ȘI CULOAREA ODIHNEI.

Graiul Maramureșului, 23, nr. 6527, 27 aug. 2011, p. 6.)

Pârja, Gheorghe

*„Sculptorul Traian Moldovan ne-a fericit în aceste zile cu o expoziție (Galeria de Artă a UAP – Baia Mare) prezentându-se în trei ipostaze: sculptură, desen și pastel. Sculptura este dominantă devenirii lui ca nume de rezonanță în arta plastică românească, desenul și pastelul folosind la netezirea drumului spre sculptură. De multă vreme îmi este aproape viziunea plastică a lui Traian Moldovan. Deși ucenic al marelui Romul Ladea a știut să se desprindă de maestru construindu-și un edificiu personal. Dacă ochiul lui Brâncuși l-a privit într-o zi de duminică este tocmai îndemnul spre esențializare a materiei cu șlefuirea răbdătoare a pietrei, marmurei ori lemnului. Dar Traian Moldovan este și un izvor de idei plastice care te surprind în fiecare lucrare (**Echitate procustiană**). Expoziția la care mă refer ne propune o îngemănare curajoasă, dar izbutită, a lemnului cu piatra. Lui Traian Moldovan îi iese de minune această logodnă, îmblânzind două materii care nu prea au făcut prin vreme prietenie plastică. A se vedea **Cumpăna ceriului**. Cu o dreaptă primire a arhetipului în opera sa, o insistență spre esențializarea formei, Traian Moldovan ne propune o gândire simbolică care-l individualizează.*

Pastelul și desenul din expoziție sporesc armonia spațiului. Artistul ne-a învățat cum să privim lumina din piatră, cosmosul interior, dreptul de a respira un aer liber în formele de expresie. Având în față catalogul expoziției „Exerciții introspeculative” am putut recapitula bogata activitate de creație. Impresionantă, pot spune. Zeci și zeci de expoziții personale, participarea la Simpozioane naționale de sculptură, apoi la

Traian Moldovan - 75

Simpozioane internaționale, premii și distincții, lucrări în colecții muzeale și colecții particulare din vreo zece țări ale lumii. Nume de prestigiu din critica plastică românească i-au apreciat arta. Eu am învățat să văd lumina din piatră, linia zborului, culoarea odihnei și căldura unui suflet de mare artist! [...]. La mulți ani, maestre!”

DICȚIONARUL SCULPTORILOR DIN ROMÂNIA.
SECOLELE XIX-XX, vol. II., p. 151-153

Gh. V. (Gheorghe Vida)

„... Traian Moldovan încearcă și reușește de cele mai multe ori să combine materiale aparent ireconciliabile, cum ar fi piatra și lemnul, în compoziții simili-abstracte, unde elementul figurativ se potențează prin atribute formale și expresive combinate cu rafinament. Înainte de a-și consolida o formulă stilistică centrată pe îmbinări abstracte de elemente structurale și decorative, Traian Moldovan a parcurs numeroase zone ale figurativului ce probează, pe lângă un meșteșug solid, o neobișnuită capacitate de asimilare și interpretare a unor direcții divergente...”

În tabăra de sculptură de la Macea (jud. Arad, 1988) : Dumitru Șerban, (stg.) T.M., Darie Dup, Dumitru Paina, Zoe Pop și Alexandru Grosu

CUPRINS

Maestrul Traian Moldovan la 75 ani / <i>Acad. Marius Porumb</i>	5
Gânduri la o aniversare – Traian Moldovan / <i>Dr. Negoită Lăptoiu</i>	7
Traian Moldovan – O personalitate complexă a artei băimărene / <i>Prof. univ. dr. Nicolae Suciu</i>	8
Carpe Diem, Traiane! / <i>Conf. Dr. Gheorghe Mihai Bârlea</i>	12
Forța creatoare și expresia sculpturală / <i>Dr. Ioan Anghel Negrean</i>	14
Traian Moldovan. Geometrii transcendente / <i>Dr. Botiș N. Enikő</i>	17
Contur biografic al sculptorului	21
Confesiune	25
ACTIVITATEA DE CREAȚIE	27
Expoziții personale	27
Participări la expoziții de artă în țară și peste hotare (cronologic)	31
Participări la tabere-simpozioane de creație naționale și internaționale	53
Lucrări de artă monumentală	61
Lucrări aflate în muzee, instituții și colecții particulare	65
Diplome, premii, distincții	70
Comunicări științifice, scrieri și interviuri	74
Consemnări în cataloage, albume, dicționare.....	82
REFERINȚE ȘI OPINII CRITICE DESPRE ARTIST ȘI OPERĂ	89
OPINII CRITICE	106

La întocmirea prezentului volum, în principal, s-au utilizat următoarele surse: „*Traian Moldovan - SCULPTURĂ*” (catalog monografic cu un studiu introductiv de N. Lăptoiu), Ed. Universității de Nord, Baia Mare, 2008; Constantin Toni Dârțu „*Personalități Române și faptele lor 1950 - 2000*”, Ed. Pamfilus, Iași, 2009, p. 351-380; „*Dicționarul sculptorilor din România. Secolele XIX-XX*, Vol II, Lit. H-Z, Ed. Academiei Române, București, 2012, p. 151-153; www.cimec.ro/paginigazduiteMOLDOVANbiografie.htm precum și unele date sau imagini din colecția de periodice ale Bibliotecii Județene Baia Mare și din arhiva personală a sculptorului.

Având în vedere lăudabila inițiativă a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare de a marca și omagia la vârste aniversative activitatea personalităților marcante ale culturii maramureșene, țin să aduc pe această cale cele mai calde și sincere mulțumiri directorului instituției, prof. dr. Teodor Ardelean și tuturor acelorora care și-au adus aportul la realizarea prezentului volum.

Traian Moldovan